

НАША НІВА

КУЛЬТУРА, ПАЛІТЫКА

выходзіць у панядзелкі

ТЭЛЕПРАГРАМА

БІРЖА ПРАЦЫ

№ 9 (47)
13 траўня 1996 г.
панядзелак

Салідарнасць ВЯЗЬНІ РЭЖЫМУ

Калі рыхтуецца гэты нумар, прафэсар Юры Хадка пятнаццаць суткі за кратамі працягвае галадаваньне. Тамсама, у сьледчым ізалятары на вул. Валадарскага ў Менску, галадуе сакратар Управы БНФ Вячаслаў Сіўчык.

Падрабязна пра гэта, а таксама пра навукоўца Юрыя Хадку — на старонцы 3.

З друку ЛУКАШЭНКАЎ ПРАЕКТ

Апошнім часам шмат жарсцяў у прэсе ўзбудзіў праект паводле аўтастрады, якая б, абмінаючы Літву, праз тэрыторыю Беларусі й Польшчы злучала Калінінград з Расеяй. Дагэтуль невядомага аўтара праекту выкрыў галоўны рэдактар часопіса "Kultura" (Парыж) Ежы Гедройць:

"Польскія афіцыйныя крыніцы, гэтакасама, як і расейскія ўлады, катэгарычна адмаўляюць

гэтую інфармацыю, сьцьвярджаючы, што гэта былі ўсяго толькі асобныя праекты, якія прапаноўваў прэзыдэнт Беларусі Лукашэнка. Аднак ня ўсё ў гэтай справе ясна. Мяркуючы з тэлевізійных інтэрвію некалькіх ваяводаў, яны выказалі зацікаўленасць такой прапановай і ўключыліся ў рэалізацыю праекту аўтастрады. Гэта альбо свавольства ваяводаў, зацікаўленых лякальнымі справамі, альбо нехта тут хлусіць".

Яны хацелі лепшага жыцця, а выбіраць трэба было паміж глыбейшай і проста інтэграцыяй з Расеяй, паміж "старым" і "новым" гербам і сьцягам, паміж "большымі" і канстытуцыйнымі паўнамоцтвамі прэзыдэнта, паміж адной мовай на паперы, што азначала дзьве ў рэальнасці, і дзьвюма на паперы, што азначала адну ў жыцці... Яны паслухаліся яго і "пабядзілі", а аказалася — гэта ён адзін "пабядзіў" кагосьці зусім іншага, а яны — са сваім жаданьнем лепшага жыцця — тут увогуле ні прычым.

Рэфэрэндум 1995.05.14 увайшоў у гісторыю як зьява не зусім зразумелая і не зусім чыстая. Ад народу патрабавалася адно — выказаць падтрымку прэзыдэнту, які сьцьвярджаў сябе праз адмаўленьне — праз фактычнае разбурэньне сувэрэнітэту краіны, праз забыцьцё гісторыі, праз дэнацыяналізацыю.

Сёньня ўжо ніхто не аспрэчыць, што за год пасля рэфэрэндуму жыцьцё ніяк не палепшылася. Наадварот, яно самое стала "не зусім зразумелае" і "не зусім чыстае". Што будзе заўтра? — усё больш абстрактнае пытань-

14.05.1995 ПАБЯДЗІЛІ...

не, на якое ўсё менш хочацца шукаць адказу. І тым ня менш. Практыка паяцгадовага "ўсё большага збліжэньня з Расеяй" паказвае, што яно ніяк не ўплывае на палітычныя жыцьця людзей тут. Мы жывем пад дзяржаўнай сымболікай, створанай адно каб завесіць ёй гістарычны герб і сьцяг. Немагчыма ўявіць сабе калёны маладых дэманстрантаў пад Лукашэнкавымі сьцягамі. Гэтакасама, як немагчыма ўявіць сабе Лукашэнкаў сьцяг ў шэрагу сьцягоў краінаў аб'яднанае Эўропы дзе-небудзь у Страсбургу. Немагчыма вытлумачыць гэтую сымболіку з гледзішча эстэтыкі, бо за гэтай сымболікай няма назьмываюча ідэалу. Бо яна створаная СУПРАЦЬ назьмываюча ідэалу.

14 траўня 1995 году 1 млн. грамадзянаў Беларусі выказаў супраць прапановаў А.Лукашэнкі, гэта значыць: за незалежнасьць краіны, за беларускую мову, за бел-чырвона-белы сьцяг і герб Пагона, за перавышаныя паўнамоцтвы прэзыдэнта. Яшчэ 1 млн. беларусаў казалі "не" самому рэфэрэндуму. Сьлетнія красавіцкія падзеі ў Менску паказалі, што асноўная маса патрыётаў краіны — гэта маладыя людзі, якія не настальгуюць па БССР і тагачаснай сымболіцы, не прымаюць адмысловай Лукашэнкавай этыкі і эстэтыкі. Калі ж улічыць, што і сярод моладзі гэтыя — найбольш актыўныя й сьвядомыя людзі, то можна дапусьціць, што ў нас ёсьць пэрспэктыва. Нягледзячы на тое, што 1995.05.14 мы самі сябе "пабядзілі"...

навіны 1-М сказама.....

ТУРМА. Юрыю Хадку і Вячаславу Сіўчыку, якія зьявольены ў сьледчым ізалятары на вул. Валадарскага ў Менску, прад'яўленыя абвінавачаньні паводле артыкулу 186-3, які прадугледжвае зьявольеньне да 3-х гадоў. Вязьні працягваюць галадоўку.

ДУДАЕЎ. З ініцыятывы Вітаўтаса Лансбэргіса дэпутаты Парлямэнцкай асамблеі Рады Эўропы ўшанавалі памяць Джэхаара Дудаева ўставаньнем і хвілінай маўчаньня. З расейскай дэлегацыі ўстаў толькі Сяргей Кавалеў.

ШПІЯНАЖ. Эстонія выслала расейскага дыплямата ў адказ на высылку з Расеі эстонскага дыплямата, абвінавачанага ў шпіянажы.

СТУКАЧЫ. У Эстоніі ў супрацоўніцтве з савецкім КГБ ды нямецкім Абвэрам прызналіся 1153 чалавекі.

НЕ АБ'ЯДНАЛІСЯ. Дзьве траціны жыхароў Брандэнбургу выказаліся на Мясцовым рэфэрэндуме супраць зьліцьця іх гораду з Бэрлінам.

ПАНИКА. Распачаліся панічныя ўцёкі жыхароў сталіцы Лібэрыі Манрові, дзе дагэтуль працягваюцца крываваыя разборкі паміж варожымі групамі, што суправаджаюцца рабункамі ды марадзэрствам.

ПРЫМІРЫЛІСЯ. Швэцыя ды Сан-Марына падпісалі мірнае пагадненьне пра спыньненьне вайны паміж дзьвюма краінамі, што распачалася ажно 350 гадоў таму.

СУ-25. Чачэнскія змагары за незалежнасьць здолелі зьбіць расейскі реактыўны штурмавік СУ-25.

ШАХМАТЫ. Гага Камскі пагадзіўся прыхаць у Элісту, дзе вырашана правесць матч за званьне чэмпіёна сьвету паводле вэрсіі ФІДЭ паміж ім ды Анацелем Карпавым.

СКАРАЧЭНЬНЕ. У Менскім аблвыканкаме праведзена скарачэньне штату на 51 чалавека.

ЗАДУШЫЛІ. З прычыны завыхсокіх падаткаў амэрыканская фірма IBM выршыла спыніць вытворчасьць сваіх пэрсанальных кампутараў у Расеі.

ШПІЯНАЖ-2. Расейскія ўлады абвесьцілі пра высылку 9 брытанскіх дыпляматаў, абвінавачаных у шпіёнскай дзейнасьці.

СЬВЯТА. У Чачэніі на сьвяткаваньне дня Перамогі было выдаткавана 7 млрд. расейскіх рублёў.

"ТАВАР". У ЗША адбыўся аўкцыён, на якім за 76 тыс. дэляраў прадлі права згуляць у гольф з прэзыдэнтам Клінтанам.

РЭЙТЫНГ. Інстытут Белінфармпрагноз пры Адміністрацыі прэзыдэнта апублікаваў вынікі свайго апытаньня ва ўсіх рэгіёнах краіны за красавік. На пытаньне "Калі б у блэйшы час адбыліся выбары прэзыдэнта Беларусі, за каго б вы прагаласавалі?" атрыманы наступныя адказы:

Рэгіён	Менск	Менская вобл.	Віцебская вобл.	Берасьцейская вобл.	Гарадзеньская вобл.	Гомельская вобл.	Магілёўская вобл.
1. Багданкевіч С.	10.56	6.67	2.03	10.64	4.31	3.27	2.96
2. Ганчарык В.	3.73	3.33	1.35	3.55	2.59	0.67	11.85
3. Калякін С.	1.86	4.00	2.70	2.84	2.59	0.65	5.93
4. Лукашэнка А.	15.53	33.33	41.89	29.08	21.55	30.07	24.44
5. Пазьняк З.	8.70	2.67	5.41	6.38	6.03	4.58	1.48
6. Ціхіня В.	4.97	1.33	1.35	7.80	1.72	1.96	0.74
7. Чыгір М.	0.62	2.00	0.00	0.71	1.72	0.00	0.00
8. Шарэцкі С.	0.00	1.33	2.03	2.13	2.59	0.00	0.74
9. Іншыя	4.97	3.33	2.70	2.13	3.45	1.31	2.96
10. Супраць усіх	18.1	20.67	16.89	11.35	14.66	15.03	16.30
11. Цяжка сказаць	27.33	19.33	27.70	21.28	38.79	45.1	31.85

Мікола Статкевіч:

"ХТО ПАЛОХАЕЦЦА, ТОЙ ГІНЕ"

Старшыня Беларускай Сацыял-Дэмакратычнай Грамады Мікола Статкевіч адказаў на пытаньні карэспандэнта "Нашай Нівы" Алега Дашкевіча.

"НН": Пасьля 1 траўня, калі Вы ўзначалілі калёну дэман-

Працяг на стар. 4

Усходне-славянскі расізм

Для ўсталявання таталітарнага рэжыму прэтэнды на гэтую ролю маюць патрэбу ў завершанай і абгрунтаванай ідэалёгіі. Падобная ідэалёгія мусіць быць шырэчай за дзяржаўную і нацыянальную. Апошнія спрабуюць выпрацаваць інтэгральныя мадэлі грамадзкага развіцця, сыцьвердзіць ідэалы сваёй дзяржавы і культуры ў шматнацыянальным сьвеце. Таталітарная ж ідэалёгія мусіць забяспечваць каставыя інтарэсы ў бясконцай барацьбе за дамінаваньне. Для таталітарнай ідэалёгіі воля індывидуума мусіць выяўляць волю й інстынкт групы. Нацыяналізм жа, наадварот, прадукце салідарнасьць індывидуумаў.

Тут, у Беларусі, мы зьяўляемся сьведкамі актыўных пошукаў рэжыма свайго ідэалёгічнага апраўданьня. Адзін з варыянтаў такой ідэалёгічнай санкцыі — культ асобы, і пра яго варта будзе гаварыць крыху пазьней, пасля наапаўленьня такой крытычнай масы фактаў, калі ўжо можна казаць не пра адзінкавыя выпадкі, але пра зьяву. Яшчэ адзін варыянт для рэжыму — гэта камунізм, які ў сацыялэгіі XX ст. разглядаецца як найбольш моцны антыпод нацыяналізму. Але абставіны склаліся так, што транслятары камуністычнай ідэалёгіі (ня носьбіты, кола якіх значна шырэчае і не абавязкова супадае з транслятарамі) зьяўляюцца праціўнікамі сёньняшняга рэжыму з тактычных меркаваньняў. Застаецца яшчэ адзін варыянт выхаду з ідэалёгічнага крызысу — ідэалёгія расы, няхай нават уяўнай. 1995 — першая палова 1996 году дае багата назіраньняў над спробамі развіцця гэтага сюжэту.

Самы сур'ёзныя палітычныя акцыі ў Беларусі: рэфэрэндум траўня 1995 г., падпісаньне дамовы пра “Сааьшество”, сілавое падаўленьне апазыцыі, — абгрунтаваліся расавымі лезунгамі ўсходнеславізму. Максымальная выразна гэтая дактрына была адлюстраваная ў сьнежаньскім 1995 г. звароце А. Лукашэнкі да выбарчых блёкаў Расіі напярэдадні выбараў у Дзяржаўную думу. Працітуем: “Альтэрнатывы збліжэньню дзвюх брацкіх дзяржаваў, Беларусі і Расіі, не існуе, таму што ў беларускага і расейскага народаў адзіная шматвяковая гісторыя, адзіны нацыянальны, культурна-духоўны і маральны код — гэта славянства”. І яшчэ: “Дэфармаваць якім-небудзь чынам патрэбнасьць двух народаў у аб'яднаньні, з-за генэтычнай сутнасьці гэтага фэномэну, беспэрспэктывна і немагчыма”. Гэты генэтычны код і зьяўляецца стрыжнем ідэалёгіі расізму.

Фактар паходжаньня вельмі важны і для нацыяналізму. Але адрозьненні ў разуменьні прынцыпу супольных вытокаў у нацыяналізме й расізме вельмі значныя. Для нацыяналізму паняцьці супольнай Радзімы ды гістарычнай саматоеснасьці важныя як базавыя прынцыпы фармаваньня нацыі. Але нацыя зьяўляецца найперш культурным фэномэнам. Для сацыяльных групаў, што становяцца нацыямі, вызначальныя: агульная і ўнікальная гісторыя й культура, стабільная тэрыторыя, супольныя пачуцьці салідарнасьці, адзіная эканоміка, і, што надзвычай важна, — роўныя грамадзянскія правы для ўсіх. Як адзначаў Энтані Сьміт, ідэалы грамадзянства й незалежнасьці, супольнай Радзімы, гістарычнай саматоеснасьці, што такія важныя для нацыяналістаў, адыгрываюць нязначную ролю ў

расіцкім мысленьні. Расізм патрабуе групавой адпаведнасьці, у той час як нацыяналізм — культурнай самаідэнтыфікацыі. Расізм уважае за галоўныя чыннікі гісторыі й культуры грамадства фізычныя адрозьненні; унікальныя спадчыныя фізычныя рысы вызначаюць усе мэнтальныя атрыбуты населеніцтва. Вось як расшыфроўваецца тэза пра славянскі генэтычны код, які, паводле плянаў рэжыму, “павінен” вызначаць хаду гісторыі для Беларусі.

Напрыканцы XX ст. расіцкія ідэалёгіі мадэрнізаваліся. Пачуцьці расавае перавагі, культурнае й абарончае, стала гучаць прыглушана. Затое расавая агрэсыўнасьць набыла мілітарысцкі ды эканамічныя аспекты. Для Беларусі рэалізацыя прынцыпаў усходнеславянскага расізму азначае падпарадкаваньне расейскім манаполіям і ўцягваньне ў халодную вайну з заходнімі дэмакратыямі.

Вельмі важным зьяўляецца разуменьне таго, што ідэалёгія славянскага расізму канфліктуе зь неізаляцыйнісцкай ідэяй славянскай ідэнтычнасьці, якая ў пэрыяд нацыянальнай эмансцыпацыі славянскіх народаў у XIX — пачатку XX ст. знаходзіла адлюстраваньне ў ідэях панславізму. Тады гэта была абарончая рэакцыя народаў, залежных ад Турцыі й Аўстра-Вугоршчыны. Славянская ідэнтычнасьць развівалася ў рэчышчы асэнсаваньня фэномэну Сярэдняй Эўропы. Прыклад славянскага адраджэньня стымуляваў дзейнасьць беларускіх культурнікаў тае эпохі. Цяпер жа, пад лезунгамі славянскай еднасьці спрабуюць разбурыць беларускую ідэнтычнасьць.

Канстатуючы прыкметы фармаваньня расіцкай ідэалёгіі ў Беларусі, варта адзначыць іх бясплёнасьць. У кола “правільных” (гэта значыць, тых, якія павінны знаходзіцца пад дамінацыяй Расіі) славянаў адыёзныя ідэалёгіі ўжо ня могуць уключыць ня тое што Чэхію ды Славенію, але і Украіну, якая адстойвае свой сувэрэнітэт. Уся “славянская еднасьць”, паводле прынцыпаў іхняй палітыкі, — гэта поўная залежнасьць Беларусі ад Расіі ды дэструкцыя беларускага грамадства. Але гэта менавіта дэструктыўны ідэі. Таму расіцкія лезунгі маюць абмежаваньня магчымасьці ўздзеяньня на грамадзкую сьвядомасьць.

Рэжыму давадзецца паэкспэрыментаваць, праявіць большую вынаходлівасьць.

Мы ж застанемся пры сваім.

Алег Дзярновіч

КРАІНА

ГАЛАДОЎКА. Управа Сойму БНФ зьявілася да Юрыя Хадзькі ды Вячаслава Сіўчыка з просьбаю спыніць галадоўку пратэсту, на што тыя далі пісьмовую адмову. Такім чынам галадоўка пайшла на трэці тыдзень. Зянон Пазьняк праз радыё “Свабода” таксама заклікаў калегаў спыніць галадоўку.

“КАЧКА” АНДРЭЯ ПЕРШАЗВАНАГА. БЕЛТА распаўсюдзіла інфармацыю пра прысуджэньне А. Лукашэнку ордэна Андрэя Першазаваанага. Рэч абсалютна неверагодная, бо гэта царкоўны ордэн, найвышэйшая ўзнагарода РПЦ і зьвязаная яна з духоўнымі заслугамі, а атэістам не выдаецца, хай сабе й праваслаўным. Карэспандэнт Радыё “Свабода” правёў журналісцкае расьсьледаваньне. Ён затэлефанаваў шэрагу функцыянераў Маскоўскага Патрыярхату. Тыя растлумачылі, што ніякага ордэна Лукашэнку не давалі й даваць не маглі, бо гэта было б не да чыну. Бо прысуджаецца гэты ордэн выключна архірэям пасля рашэньня патрыярха ды Сыноду РПЦ, і ўручае яго толькі сам патрыярх.

ОПІУМ. Супрацоўнікі Першамайскага РАУС Менску затрымалі 20-гадовага наркамана. Пры ператрусе ў яго на кватэры было знойдзена 1,5 кг макавай саломкі. Толькі сёлета ўсяго ў Менску міліцыя сканфіскавала блізу 44 кг наркатывных рэчываў. Паводле міліцэйскай статыстыкі, за апошнія дзесць гадоў колькасьць сканфіскаваных наркотыкаў павялічылася амаль у 22 разы. А колькасьць саміх наркаманаў у параўнаньні з 1985 г. — у 120 разоў.

ЭМБАРГА. Забаронены ўвоз на тэрыторыю Беларусі жывёлы й прадуктаў жывёлагадоўлі зь дзяржаваў Эўрапейскага Саюзу, а таксама іх рэкспарт з рэспублікаў СНГ ды краінаў Балтыі. Як паведамляе БЕЛТА, такое рашэньне прыняў Кабінэт Міністраў у сувязі з шырокім распаўсюджаньнем хваробы “шалёнай каровы” сярод буйной рагатай жывёлы ў Вялікабрытаніі, Швэйцарыі, Партугаліі ды Ірляндыі. Пад эмбарга патрапілі эмбрыёны, корм жывёльнага паходжаньня, гэта значыць, мясная ды мяса-касьцяная мука, харчаваньне для катой ды сабак.

ПЯРЭВАРАТНІ. На сёньняшні дзень у Беларусі налічваецца блізу 200 трансэксуалаў. Суадносіны паміж мужчынамі ды жанчынамі вызначаюцца як 20:1. Сорах зь іх зьяўняліся да лекараў з просьбаю зьмяніць ім пол на процілеглы. Сярэдні ўзрост ахвотных — 23-27 гадоў: 3 1992 г. з мужчынаў у жанчынаў ды наадварот перакінуліся 12 чалавек. Астатнія праходзяць праз даўгую працэдuru сэксапаталягічнай, псы-

халёгічнай, генэтычнай ды іншых экспэртываў. Пры станойчыым рашэньні пярэваратням трэба заплаціць шпіталю, дзе будзе рабіцца апэрацыя, па 600-700 даляраў. Пасьля чаго лекары з Машы зробіць Мішу, і наадварот. На Захадзе падобныя апэрацыі каштуюць у некалькі дзясяткаў разоў болей.

НУМАРЫ. Прынятае рашэньне пра замену нумарных знакаў на аўтамабілях. Сёлета ў першую чаргу будуць мяняць нумары самага старога СССРаўскага ўзору, дзе на чорным фоне стаяць белыя сімвалы. У наступным годзе будуць заменены нумарныя знакі з чорнымі сымбаламі на белым фоне, што стаяць на транспартных сродках індывидуальных уладальнікаў, прадпрыемстваў, арганізацый ды ўстановаў. Замена будзе адбывацца за кошт саміх уладальнікаў транспарту. Кошт замены складае тры мінімальныя месячныя заробкі. За тэхнашарт давадзецца выкласьці яшчэ 1,3 мінімальныя зарплаты. Пры выдачы новага нумару замены тэхнашарту не патрабуецца.

НА “ЗОНЕ” ЦЕСНА. Паводле апошніх звестак, у Беларусі ў больш як дваццаці папраўча-працоўных калёніях ды турмах, сямі сьледчых ізалятарх утрымваецца 53.314 чалавек. Пры гэтым іх ліміт складае 40 тыс. Гэта выклікае перапоўненасьць “магутнасьцяў”. Так, у сьледчых ізалятарх на 1 спальнае месца прыпадаюць 2 чалавекі, нягледзячы на трох’ярусныя нары. Харчаваньне ў турэмных сталовых адбываецца ў 4-5 зьменаў, з 4.30 да 23.00. У калёніях сытуацыя ўскладняецца яшчэ адсутнасьцю працы для зьняволеных. Штодня на працу не выходзяць 70-75% асуджаных. У 1995 г. на ўтрыманьне г.зв. спэцконтингенту было выдаткавана зь дзярбюджэту болей за 300 мільяртаў рублёў. Цяжкая застаецца і крымінагенная абстаноўка ў месцах зьняволеньня. Па розных каналах у калёніі паступаюць грошы, наркатыкі, гарэлка. Летась у асуджаных ды абвінавачаных было сканфіскавана болей за 4 тыс. прадметаў “халоднае” зброі, 1394 літры сьпіртнога, каля 40 млн. рублёў грошай, 15 кіляграмаў наркатывных рэчываў.

Пошта

ІМАВЕРНЫ ПРАЦІЎНІК

На занятках па ГПП (дзяржаўна-праўная падрыхтоўка) у Печах таварыш маёр закладаў у шэрае рэчыва абстрыжанах курсантаў ваенную дактрыну РБ. Беларусь — нэўтральная дзяржава, але войска нам трэба, бо вось і Літва друкуе карты, дзе прэтэндуе на нашыя землі, у Польшчы пра “крэсы” згадваюць ды большую частку польскага войска трымаюць на ўсходніх межах з СНГ, дыя NATO не распалася. Таму толькі разам з Расеяй мы зможам выстаяць. Выразнай тэндэнцыяй сталі антыпольскія ды антызаходнія матывы ў прымітыўным выкладаньні салдацкім масам ваеннай дактрыны і, наадварот, пастаяннае даўбленьне пра Расею: безь яе прападем, толькі зь ёй, больш нікому не аддамося. Зразумела, што салдатам зь большага “па барабану” гэтыя патужныя зампацігаўскія “загрузкі”, але ж паціху дурманяць хлопцам галовы. У афіцэзе МА ярка адсочваецца тая ж антыпольская і антызаходняя тэндэнцыя з прэтэнзіямі на канцэптальныя абгрунтаваньні і — паралельна — ідалапаклонства перад Расеяй.

Але гэта афіцыйная прапаганда. Сярод саміх вайскоўцаў тэрміновае службы тэма магчымай вайны і якогась праціўніка непапулярная, такія праблемы іх мала турбуюць. У асяродзьдзі афіцэраў, асабліва маладых, стаўленьне да той жа Польшчы і NATO неадназначнае і можа вагацца да крайнасьцяў. Усеагульная агітацыя і арыентацыя дзяржаўнага кіраўніцтва на ўсход уплываюць на пазыцыі, але пры ўсім тым ёсьць нямала афіцэраў, прыхільных да дзяржаўнага сувэрэнітэту і нэўтралітэту Беларусі.

Падчас неформальных размоваў маладыя афіцэры згадваюць прэзыдэнта Лукашэнку з сарказмам, жартамі, часам нават ваража.

Тлумачальныя заняткі пра “гістарычную дамову паміж РБ і РФ аб “Содружестве” ўжо праз тыдзень пачаліся з усімі вайскоўцамі. Тлумачыцца, што “брацкія славянскія народы” лепш справяцца з усімі праблемамі пры “глыбокай інтэграцыі”, робіцца напіск на тое, што аніводзін беларускі вайсковец ня будзе ўдзельнічаць у войнах па-за тэрыторыяй Беларусі, і адкрыта кажацца (як 9.04.96 г. заявіў у клубе таварыш падпалкоўнік), што ў РФ няма рэсурсаў ствараць вайсковую акругу ў раёне Смаленску-Вязьмы, а выгадней мець добра падрыхтаваную, паслухмяную Беларускаю акругу, як стратэгічнае перадполье для абароны Масквы і Цэнтральнай Расіі. Даслоўнае цытаваньне таварыша падпалкоўніка: “Такім образом, мы вернулись к ситуации 41-го года”.

Аўген Касьцюшка

“Наша Ніва” незалежны тыднёвік

заснаваны ў 1906, адноўлены ў 1991
заснавальнік і выдавец
рэдактар
адказны сакратар
мастацкі рэдактар
навіны
рэдактар дадатку “Інфарматар”
макет
мантаж
набор
стыліст
карэктура
пры ўдзеле
прадстаўнік рэдакцыі ў Гомелі
(тэл. 56-94-36)
АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ
220123 Менск, а/с 71
Падпісны індэкс 63125

НАША НІВА

Павал Жук
Сяргей Дубавец
Алег Дзярновіч
Сяргей Харэўскі
Уладзімер Бараніч
Андрэй Лапцёнак
Віктар Корзун
Лявон Раманчык
Тацяна Чуйвід
Антон Кузьмич
Сяргей Сматрычэнка
Сяргей Шупы
Зьміцер Бартошк

Тэл./факс 36-76-75

У Менску галадуюць інтэрнаваныя дзеячы апазыцыі

ВЯЗЕНЬ РЭЖЫМУ

Калі рыхтуецца гэты нумар "Нашай Нівы", прафэсар Юры Хадыка 15-я суткі за кратамі працягвае галадаваньне. Тамсама, у сьледчым ізалятары на вуліцы Валадарскага ў Менску, галадуе сакратар Управы БНФ Вячаслаў Сіўчык.

Сп. Хадыка быў арыштаваны ранішай 27 сакавіка каля свайго дому. Яго запіхнулі ў машыну, якая, як высветлілася пазьней, мае незарэгістраваны ў ДАІ нумар. Паводле беларускіх законаў, да затрыманьня праз суткі павінен быць дапушчаны адвакат. Але турэмныя ўлады напачатку адваката не дапусьцілі. Дзеля абароны сваіх правоў сп. Хадыка вымушаны быў абвесьціць галадоўку.

Пасьля таго, як адвакат Н. Дударова была дапушчана і сп. Хадыку было прад'яўленае афіцыйнае абвінавачаньне, ён працягнуў галадоўку з прычыны яго далейшага зьявольнага. Няма ніякай патрэбы трымаць неспаленага ўжо чалавека, які не зьяўляецца носьбітам крымінальнага сьведомасьці, у турме. Судовы працэс можа адбыцца найхутчэй у пачатку жніўня — два месяцы сьледства плюс чарга даўжынёю зь месца ў Менскі гарадзкі суд. Затрыманьне на ўвесь гэты час прафэсара Хадыкі за кратамі можна растлумачыць толькі помскай уладай іх палітычнаму апанэнту.

Сваякі Юрыя Хадыкі і Вячаслава Сіўчыка, якія выйшлі да сьледчага ізалятара з патрабаваньнем свабоды для сваіх родных, былі затрыманыя, ім зроблена папярэджаньне. Людзі, якія іх затрымвалі і выносілі ім прысуды, мала таго, што перанеслі сябе ў іншую маральную рэальнасьць, дык яны яшчэ і парушылі законы Беларусі, паводле якіх на правядзеньне пікету не патрабуецца дазволу. Дагодлівая беларуская Фэміла і тут уступіла ў канфлікт з законам. Старшыня Менскага гарадзкога суда М. Ардзяка распаўсюдзіў па раённых судах дакумэнт без назвы, дзе сьцьвердзіў, што "ў адпаведнасьці з практыкай, якая складзена ў Рэспубліцы Беларусь" пікеты прыроўніваюцца да мітынгаў і дэманстрацый, а значыць, на іх таксама патрэбны дазвол уладаў.

Прафэсару Хадыку інкрымінуецца арганізацыя масавых хваляваньняў. Мы памятаем, што ўлады прыклалі максимум намаганьняў, каб справакаваць сутыкненьні дэманстрантаў зь міліцыяй. Застаецца пытаньне: чаму рэжым вырашыў зрабіць галоўнымі ахвярамі менавіта Ю. Хадыку і В. Сіўчыка? Ю. Хадыка быў адным з трох (разам з Г. Карпенкам і Г. Грушавым) сустаршыняў Нацыянальнага Арганізацыйнага Камітэту ўшанаваньня 10-х угодкаў з дня чарнобыльскай катастрофы, ягоны подпіс быў адным з трох пад зьяўкаю на правядзеньне Чарнобыльскага Шляху 26 красавіка. Генадзь Карпенка — віцэ-спікер, а Генадзь Грушавы не рэп-

рэзэнтэе БНФ. Вось чаму галоўнаю ахвяраю, пасьля зьнікненьня З. Пазыняка, рэжым абраў Юрыя Хадыку. Мэта — разгром БНФ.

Але ўлады памыліліся з пэрсаналіямі. У іхнія разьлікі не ўваходзіла воля Ю. Хадыкі і В. Сіўчыка да супраціву беззаконьню. Акрамя таго, у разьлік ня бралася грамадзкая думка на Захадзе. Інфармацыя пра падзеі ў Беларусі пашыраецца ўжо ня толькі сярод міжнародных праваабарончых арганізацыяў. 8 траўня пад націскам фракцыі рэспубліканцаў Дзяржаўны Дэпартамент ЗША зрабіў заяву, дзе, у тым ліку, выказана занепакоенасьць фактам і ўмовамі затрыманьня Юрыя Хадыкі.

Ёсьць яшчэ адзін аспект у гісторыі з рэпрэсіямі супраць Ю. Хадыкі, на які асобную ўвагу зьвяртае наша газета. Прафэсар Юры Хадыка — найперш, навуковец, а толькі потым палітык. Ягоны ўнёсак у гісторыю беларускай культуры патрабуе асобнага асэнсаваньня. Зь ягоных навуковых працаў у фізыцы расакрытая толькі адна. Рэч у тым, што, паводле зробленай для суда характарыстыкі ад імя Інстытуту фізыкі Акадэміі Навук Беларусі, "пачынаючы з 1966 г. і да 1991 г. галоўныя намаганьні Ю. В. Хадыкі былі скіраваныя на распрацоўку фізыка-матэматычных мадэляў струменяў прадуктаў спаленьня энэргетычных установак рознага тыпу — ракетаў, самалётаў, караблёў". З 1975 г. група, якой кіраваў Ю. Хадыка, стала вядучай арганізацыяй былога СССР у праблемах апытных характарыстык агнявых струмянёў ракетаў. Да 1990 г. прафэсар Хадыка ўзначальваў сэкцыю ў саюзнай камісіі па распрацоўцы прагнозу разьвіцьця оптыка-электронных сыстэмаў узбраеньня. Такім чынам, мы маем справу са зьяваю, што вызначалася ў былым СССР як "фэномэн Сахарава". Чалавек, які большую частку свайго навуковага жыцьця адпрацаваў на васьна-прамысловы комплекс "Імпэрыя зла", робіцца апазыцыйным да рэжыму і ягоных ідэялігічных пастулятаў. На такі крок здольны навуковец толькі пэўнага ўзроўню кваліфікацыі і ўнутраных перакананьняў. Тут, дарэчы, знаходзяцца і вытокі цікавасьці Ю. Хадыкі да гісторыі культуры Беларусі. Гэта была ягоная гуманітарная самарэалізацыя.

У красавіку 1996 г. у Беларусі зьявіліся першыя палітычныя вязьні. Рыхтуючы гэтую інфармацыйную падборку пра Юрыя Хадыку, рэдакцыя "НН" зьяўляе пра сваю салідарнасьць з усімі палітычнымі вязьнямі рэжыму.

Алег Дзярновіч

3 гісторыі беларускага мастацтва- знаўства

касьцёла // Помнікі культуры. Новыя адкрыцьці. — Менск, 1985. С. 31-39; Терещатова О., Ходыко Ю. Ранніе фресковые росписи на территории Белоруссии (XI-XII вв.) // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Материалы международной научной конференции UNESCO. — Менск, 1985. С. 130-134) паспрыялі ня толькі больш дакладнай сыстэматызацыі гісторыі гэтае галіны нашай культуры, але й істотнай перацэнцы сьцэнапісаў канца XVII-XVIII ст. як зьявы ня менш каштоўнай за ранейшыя помнікі і шмат у чым абсалютна арыгінальнай.

Юры Хадыка ўжо даўно вядомы і як дасьледнік станкавага жывапісу. Ён браў чынны ўдзел у фармаваньні фондаў Музея Старажытнабеларускай культуры, іх сыстэматызацыі й атрыбуцыі. У першым музэйным каталёзе Юры Хадыка склаў разьдзел, прысьвечаны іканапісу (Церашчатава В., Хадыка Ю., Ёркіна А. Музей старажытнабеларускай культуры. Каталёг экспазыцыі. — Менск, 1983).

Прафэсар Хадыка першы ў Беларусі прымяніў матэматычныя мэталы для дасьледаваньня помнікаў мастацтва. Пры дапамозе статыстычнага аналізу ён сур'эзна карэктаваў датаваньне многіх помнікаў, у прыватнасьці, дасьледуючы абразы канца XVI — пачатку XVII ст., давёў, што некаторыя зь іх значна старэйшыя, напрыклад, "Успеньне Маці Боскай" з-пад Берасьця, "Дабравесьце" з-пад Баранавічаў ды інш.

Сутнасьць мэтодыкі, што была ўжытая Хадыкам — гэта вызначэньне кантрольных атрыбутаў абразы і асобных дэталей у максымальна большым коле аб'ектаў і групаваньне іх паводле частотнасьці супадзеньняў. Пры наяўнасьці дакладнага датаваньня некалькіх помнікаў астатнія далучаюцца да іх на падставе статыстычнага супадзеньня жорстка вызначаных прыкметаў. Тут пад увагу бярэцца тое, што іканапіс мае вельмі трывалую іканаграфічную й кананічную традыцыю, а таму зьяўленьне тых ці іншых дэталей не магло быць выпадковым і яно моцна прывязанае да пэўнага часу і рэгіёну.

Вынікі гэтых досьледаў (Хадыка Ю. Аб датаваньні

групы помнікаў канца XVI — пачатку XVII ст. // Помнікі старажытнабеларускай культуры. Новыя адкрыцьці. — Менск, 1984. С. 30-37; Хадыка Ю. Разьба на фонах абразоў як датуемая прыкмета // Помнікі культуры. Новыя адкрыцьці. — Менск, С. 44-50; Быцева І., Хадыка Ю. Група абразоў другой другой паловы XVII ст. з Брэста // Помнікі мастацкай культуры Беларусі. — Менск, 1989. С. 62-71) паклалі пачатак новаму ўзроўню навуковых дыскусіяў у беларускім мастацтвазнаўстве. У прыватнасьці, апанэнты Хадыкі карысталіся раней пераважна суб'ектыўным мэтам паралельнага аналізу на падставе стылістычных прыкметаў. Наагул, раней дыскусіі паміж жывымі ў друку не вяліся. Гэта лічылася неадпаведным тонам на фоне савецкае навукі. Прынята было, каб адзін пісаў, другі "абпіраўся".

Апроч больш дакладнага спосабу датаваньня Юры Хадыка прапанаваў і шэраг тэрміналягічных удакладненьняў, напрыклад, замест тэрміну "рэнансэ на Беларусі" ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак тэрмін "беларускі рэнансэ", падкрэсьліўшы такім чынам суб'ектнасьць беларускае культуры, здатнай выпраменьваць самастойна арыгінальныя мастацкія вобразы (Хадыка Ю. Аб датаваньні групы помнікаў..., гл. вышэй; Хадыка А., Хадыка Ю. Рэнансэ у новым беларускім іканапісе // Помнікі мастацкай культуры Беларусі эпохі Адраджэньня. — Менск, 1994. С. 62-71). Вялікую ўвагу ў сваіх дасьледаваньнях прафэсар Хадыка зьвяртаў і на сьвецкае мастацтва, асабліва на партрэт як найбольш арыгінальны жанр беларускага старога мастацтва. Кніга "Непаўторныя рысы. 3 гісторыі беларускага партрэта" (разам з А. Хадыкам) сталася адзіным навукова-папулярным выданьнем на гэтую тэму ў Беларусі. Прызнаньнем вялікага аўтарытэту Юрыя Хадыкі як гісторыка мастацтва стала ўлучэньне яго ў аўтарскі калектыў шасьцітомнае "Гісторыі беларускага мастацтва" (Хадыка Ю. Мастацтва другой паловы XVII — пачатку XVIII ст. (станкавы жывапіс) // Гісторыя беларускага мастацтва: У 6 т. Менск, 1988. Т. 2. С. 135-162).

Сяргей Харэўскі

“Хто палюхаецца, той гіне”

Мікола Статкевіч:

Працяг са стар. 1

Я, напрыклад, хацеў бы быць палітычным лідарам сацыял-дэмакратыі.

“НН”: Грамада ўваходзіць у Сацыял-Дэмакратычны Саюз, дзе ёсць таксама і людзі з адміністрацыі прэзідэнта. У зьвязку з гэтым Вас часам абвінавачваюць у тым, што Вы з падтрымкай рэжыму расколваеце дэмакратычны рух...

М.С.: СДС — гэта неаднародны блек розных партыяў. Вы, напэўна, перадусім маеце на ўвазе Партыю Народнай Згоды і яе кіраўніцтва. Гэтая партыя мае сацыял-дэмакратычную праграму, мае ў сваім складзе шмат людзей, якіх мы лічым партыётамі Беларусі. Перамовы з гэтай партыяй пра ўтварэнне СДС пачаліся яшчэ да таго, як на чале яе зьявіўся спадар Сечка. Яшчэ калі ПНЗ толькі зьявілася, яе называлі “партыяй народнай здрады”. А мы вырасьлі разабрацца, сустрэліся з кіраўніцтвам ПНЗ і разам прынялі заяву ў абарону дзяржаўнасці беларускай мовы. Памятаю, як нябожчык Міхась Ткачоў увесь час казаў пра аб’яднаньне з гэтай партыяй. Я думаю, што гэта занадта вялікая раскоша для Беларусі — ледзьве ня пяць партыяў, якія называюцца сацыял-дэмакратычнымі. Тым больш, пасля таго, як мы па сутнасці прайгралі на выбарах. У нас толькі два дэпутаты. Мы муслі сабраць фракцыю, і мы сабралі яе. Так, там ёсць людзі, залежныя ад адміністрацыі. Паводзіны гэтых прэзідэнцкіх кантраляраў, як іх тут называюць, будуць мяняцца і ўжо мяняюцца.

Сёньня мы ставім пытаньне пра аб’яднаньне з ПНЗ. У канцы сакавіка ў нас была нарада кіраўнікоў рэгіянальных арганізацыяў, там толькі два чалавекі былі супраць такога аб’яднаньня. ПНЗ цяпер моцна вагаецца. То яны былі ўсе за аб’яднаньне, то чамусьці нешта памянлася і тыя людзі, якія працавалі ў службе кантролю, цяпер пачалі сумнявацца. Але я спадзяюся, што яны перадумаюць. ПНЗ — дастаткова сталая партыя, там вельмі моцная патрыятычная служба. І мы не збіраемся губляць для сацыял-дэмакратыі гэтых людзей.

“НН”: Што Вы, як кіраўнік, можаце сказаць пра імклівы посьпех і гэткае ж імклівае зьнікненьне Беларускага Згуртаваньня Вайскоўцаў. Часам складваецца ўражаньне, што кожная Ваша ініцыятыва даецца і даруецца Вам занадта лёгка...

М.С.: У БЗВ была вялікая хіба, якую я ня змог пераадолець. Гэта была арганізацыя аднаго лідара. Да таго ж, калі мы зразумелі, што нашы патрыятычныя сілы ня ў стане выйграваць выбары, мы зразумелі, што БЗВ у тым выглядзе, у якім існуе, бесперспэктывнае. Вялікая моцная арганізацыя, арыентаваная на гісторыка-патрыятычнае выхаваньне, можа выконваць сваю функцыю толькі пры падтрымцы ўладаў або хаця б пры нейтральным стаўленьні. Калі ўлады пачынаюць жорсткае супрацьдзеянне, працаваць амаль немагчыма.

Мы падзялілі БЗВ на дзьве часткі, вылучылі зь яе моладзь, якую назвалі “Драбамі”, потым паступова яна перарасла ў “Белы легіён”. Гэта абсалютна аўтаномная арганізацыя. Але я спадзяюся, што гэтыя людзі паважаюць мяне й прыслухоўваюцца да мяне. Моладзь нельга кантраляваць. Моладзь вельмі самастойная. Гэта вельмі добра. І аказалася, што ў маладзёжнай частцы, якая называлася “Драбамі”, ёсць лідар, і яна аўтаномна і нармальна спраўляецца ў грамадзка-патрыятычнай частцы. Мае здоль-

насьці як палітыка не былі задзейнічаныя і, тым больш, зьявілася праланова ад групы сяброў БСДГ, у якой я знаходзіўся раней, чым у БЗВ, і пад дахам якой я пачаў ствараць БЗВ. Гэта была спроба ўзначаліць партыю ў крытычным стане, і мае сябры мяне блаславілі на гэта. Сёньня існуюць дзьве часткі грамадзка-патрыятычнага БЗВ. Алеся Станкевіч узначальвае адну і спраўляецца са сваімі функцыямі. Пра маладзёжную частку вы таксама чулі. БЗВ нікуды ня зьнікла, яно проста перафармавалася.

Што да маёй “беспакаранасці”...

Другога красавіка сытуацыя была вельмі напружаная. Людзі выйшлі на вуліцу, і атрымалася стыхійная дэманстрацыя. І гэтую стыхійную дэманстрацыю мэтанакіравана павялі на ўскраіну гораду, на Камсамольскае возера, міліцыя разам зь некаторымі палітыкамі. Завялі й кінулі. Людзі стаяць у разгубленнасьці каля рэстарана “Константин”, ня ведаюць, што ім рабіць. І тут, дарэчы, хлопцы зь “Белага легіёну” дапамаглі мне. Адбылася сустрэча з дэпутатам Знаўцом, маім намесьнікам у партыі. І мы разам здолелі называцца прывесьці калёну туды, куды плянавалі — да Палацу спорту.

Але вы ня думайце, што гэта сышло мне так. Мяне папярэдзілі, што ўлады маюць на мяне вялікі зуб і спэцслужба пачала працу. Хутэй за ўсё, на другога красавіка быў плян пусьціць усю энэргію ў пясок. Але калі б мы пусьцілі настрой гэтых маладых хлопцаў у пясок, мы б іх ужо не сабралі. Мабыць, калі іх завялі ў тупік, нехта ўжо сьвідраваў дзірку ў напечніку пад новую зорку. А тут умяшаліся мы, і атрымалася зусім наадварот.

Я адчуваю, што сапраўды нейкая помста йдзе. Зноў жа, плёткі, дыскрэдытацыя ў прэсе і г.д. Ні для каго не сакрэт, што ў дэмакратычных сілах укаранілася шмат сакрэтных супрацоўнікаў, асабліва ў тых, якія ўзьніклі першыя. І самы эфэктыўны сродак дзеяньня... Як, напрыклад, пасварыць дзьве палітычныя сілы? Вельмі проста. Прысьці да аднаго лідара і сказаць пра другога: ён называў цябе так і так. Гэта самае эфэктыўнае. Ня трэба палітычнага разыходжаньня. Вось гэта і ёя робіцца.

“НН”: У зьвязку з БЗВ мне згадваецца фігура Віктара Шэймана. Памятаю, як ён маршаваў на прысязе, якую праводзілі Вы. Цяпер ён у іншай камадзе, і якія ў Вас зь ім адносіны?

М.С.: Ніякіх. Я заўсёды добра ставіўся да яго. Віктар зрабіў свой выбар яшчэ ўзімку 94-га. Мае кантакты зь ім, дзякую сябрам БЗВ, перарыніліся, калі ён паверыў у зорку Лукашэнкі і пачаў працаваць зь ім. Я ніколі не асуджаю людзей, якія самі прымаюць рашэньне, з кім ім быць. Ніколі не асуджаю, напрыклад, тых, хто пачаў працаваць разам з Лукашэнкам, потым сыйшоў ад яго і працуе цяпер супраць яго. Гэта справа кожнага. Адно прыкра — я ўсё ж не чакаў, што адміністрацыя прэзідэнта правядзе гэты рэфэрэндум. Гэты рэфэрэндум — ганьба для нас.

“НН”: Часам складваецца ўражаньне, што Вы маглі б рабіць значна больш, чым робіце. Але пасля паспяховага правядзеньня акцыі Вы зьнікаеце...

М.С.: Сьцяг нацыянальнага адраджэньня сёньня нясе іншая сіла. Гэта ня чыста палітычная, а адраджэнская, культурніцкая сіла. Гэта БНФ. Калі я ўзначальваў БЗВ, памятаю сваю размову са спадаром Хадыкам напярэдні 92-га году,

калі мы сьвяткавалі перамогу пад Воршай. Я сказаў, маўляў, давайце мы гэтым будзем займацца. Вы ж палітыкі, Вам на выбары ісьці. А замест гэтага пачалася нават нейкая канкурэнцыя за 8 верасня. І ў 94-м мы асобна ладзілі гэтую акцыю. Потым мы зразумелі, што гэта — дурная канкурэнцыя.

Фронт вызначыўся. Гэта яго права. Ён так хоча. І ён гэта робіць добра. І сёньня новую хвалю таксама ўзначаліў БНФ. Што блытацца пад

нагамі? Фронт здольны арганізаваць масавую акцыю лепш, чым хто-небудзь. А я прыходжу на гэтыя акцыі шароговым грамадзянінам. Іншая рэч (калегі з БНФ не пакрыўдзяцца), калі праводзіцца масавая акцыя, вельмі важна захаваць жорсткае кіраваньне, каб калёна не ператварылася ў натоўп. Акцыя 2 красавіка, як я зразумеў, загадзя не плянавалася і атрымалася спантанна, людзі былі заведзеныя не туды. Тады я ўмяшаўся.

26 красавіка як таксама ўмешваўся, ў шароговы грамадзянін. Думаю, такога жорсткага пляну спыняць і біць на плошчы Я.Коласа ва ўладаў не было. Проста — не пушчаць недазволены маршрут. Псыхалёгія міліцыянтаў і вайскоўцаў асабліва. Я служыў у супрацьпаветранай абароне. Дык там ніколі яшчэ не пакаралі ніводнага камандзіра, што зьбіў самалёт, які ня трэба было зьбіваць. Вось зьбіў, напрыклад, выпадкова пасажырскі самалёт. Гэтага чалавека пераводзяць у іншае месца, прыхоўваюць, а потым ён расьце ўверх далей. Але, крыў Божа, калі ты ня зьбіў таго, каго трэба было зьбіць. Гэта нерашучасць і цябе яшчэ пасадзяць. Тое самае, мабыць, і ў нас цяпер зь міліцыяй. Вось што спрацавала.

“НН”: Ці БСДГ сёньня асьцерагаецца больш радыкальных крокаў з-за таго, што пакуль ня мае дастатковае моцы?

М.С.: Не. Не таму. Дэманстрацыі патрэбныя цяпер, калі парламэнт перастаў быць сабою. Бо парламэнт, які займаецца “адабрыцтвам”, ужо не парламэнт. І палітыка там зьнікла, яна цяпер на вуліцы. Але дэманстрацыя скончыцца і пачнуцца выбары. Мы будзем хадзіць са сьцягамі, і будзе высокі настрой нас апаноўваць, а потым прыйдем на выбары і атрымаем па мордзе... Мы, як парламэнцкая партыя, ставім сабе задачу — перамагчы на выбарах. Бываюць і экстрэмальныя сытуацыі. Але ўсё адно, паверце, усё будзе вырашацца на выбарах.

Калі я быў малы, у нас у вёсцы была маленькая суполка франтавікоў, сапраўдных, якія ваявалі ў разьведцы, па-страшнаму ваявалі. Адзін, памятаю, меў два ордэны Славы. Яны ўсе сьпіваліся — гэта, ма-

быць, страшная памяць пра вайну — шмат крыві на руках, чалавечая псыхіка не вытрымае. Мы, пацаны, там бегалі побач. Пляшкі пусьтыя зьбіралі. У іх было ўлюбёнае выслоўе: хто палюхаецца, той гіне. Гэта досьвед, дабыты крывёю. Нельга палюхацца. Улады паблі і параштоўвалі 26-га. Дэманстрацыя 1-га, у адрозьненне ад дэманстрацыі 26-га, — дазволена ад пачатку да канца. Калі напалюхацца й не пайсьці, то гэта будзе выразны сьг-

рабіць трэцяе. Яны абсалютна шчырыя ў сваіх станоўчых якасьцях і ў сваіх недахопах. Гэта ўжо першае пакаленьне новай нацыі. Яно — як авангард, перадавы легіён новай нацыі. І ад таго, ці здолее ён стрымаць наступ шэраўцаў, ня дасьць загнаць сябе ў “саўковасць”, залежыць, ці здолее нацыя пайсьці, разьвівацца далей. Ад моладзі залежыць, ці зробімся мы зўрапейцамі, белаі нацыяй. Я менавіта так расшыфрую для сябе назву “Белы легіён”. Гэта перадавы атрад, які прымае ўдар на сябе, каб даць разгарнуцца й выйграць час новай нацыі.

“НН”: Як Вы ставіцеся да Лукашэнкі?

М.С.: Я не падзяляю тых ацэнак, быццам ён нейкі там засланы, нейкая місія ў яго гістарычная, д’ябальская і г.д. Гэты чалавек, на мой погляд, дамагаецца толькі ўлады. Пры іншых абставінах ён быў бы нацыяналістам. На сваіх першых выбарах Лукашэнка ішоў пры падтрымцы БНФ. Ён першы ўнёс бел-чырвона-белы сьцяг у будынак Вярхоўнага Савету. Ён змагаўся за тое, каб Шушкевіч стаў сьпікерам парламэнту. Гэты чалавек працуе на сябе.

Цяпер проста палітычная кан’юнктура такая, што найбольш актыўныя выбарчыкі маюць пэўныя ілюзіі. Ён экспloatуе гэтыя ілюзіі, каб выйграваць рэфэрэндумы, выйграць яшчэ выбары. Праўда, у такой пазыцыі ёсць вялікая хіба. Яна не дазваляе рухацца наперад. Ён яшчэ больш распальвае ілюзіі, і робіцца закладнікам гэтых ілюзіяў, гэтай ідэалёгіі. У выніку краіна ходзіць па колу. Руху наперад няма. Гэта найперш б’е па эканоміцы. А потым ізноў прыйдуць выбары. Ідэалы ідэаламі, ілюзіі ілюзіямі... шкада СССР... і ты такі добры дзяўзька з вусамі... але ж няма чаго есьці...

“НН”: У чым Вы бачыце галоўныя памылкі БНФ?

М.С.: Я думаю, што гэта не памылкі, а самахвяраваньне. БНФ адначасова займаўся дзьвюма задачамі, якія мала пасуюць адна да адной. Заваёва палітычнай улады (голая палітыка) і нацыянальнае адраджэньне. Людзі могуць паважаць тых, хто за нацыянальнае адраджэньне, за мову і г.д., але ў шкале іх прыярытэтаў на першым месцы сацыяльнае — заробак, есьці трэба, дзяцей карміць, гадаваць, апрацца. У БНФ першая функцыя — адраджэнская, яна навідавоку, кідаецца ў вочы. Сымбаламі Фронту зрабіліся мова, гісторыя і яшчэ антырасейскі настрой. І невывадкова, калі Лукашэнка захацеў нанесці ўдар па БНФ, ён ударыў па трох прыкметах Фронту. Тры першыя пытаньні на выбарах: мова, сымболіка, адносіны з Расеяй. Мо’ Лукашэнку было ўсё адно — і гэтая сымболіка, і гэтая мова, але ён наносіў удар па БНФ, па нашых сымбалах і мове. Усё ж варта было, калі сымболіку ўжо прынялі, не падстаўляць яе. Але, зноў жа, з боку лёгка выказвацца. Я думаю, што роля БНФ у нашай гісторыі ўжо застанецца зь ім назаўжды. Гэта ў нечым духоўны падзв’іг. Аднак, на жаль, практычная, прагматычная палітыка патрабуе людзей іншага кшталту. Мы цяпер спрабуем выхаваць, выгадаваць такіх людзей.

“НН”: Як, на Вашу думку, зьмянілася сытуацыя ў краіне пасля красавіка?

М.С.: Сытуацыя зьмянілася абсалютна. Усе зразумелі, што працэс станаўленьня беларускай нацыі незваротны. Вырасла новае пакаленьне. Гэта не прыхільнікі БНФ, не прыхільнікі Грамады, проста людзі, якія хочуць жыць у нармальнай зўрапейскай незалежнай краіне, у якой не было б сорамна за тое, што і як гаворыць твой прэзідэнт. Пакаленьне выгадалася, быў глыток свабоды.

Маладыя заўсёды лепшыя, больш радыкальныя, не такія сапсаваныя жыцьцём, як старэйшыя людзі, яны не жылі ў пэрыяд думства, ім, як нам, не даводзілася думаць адно, гаварыць другое, а

Маладыя заўсёды лепшыя, больш радыкальныя, не такія сапсаваныя жыцьцём, як старэйшыя людзі, яны не жылі ў пэрыяд думства, ім, як нам, не даводзілася думаць адно, гаварыць другое, а

Маладыя заўсёды лепшыя, больш радыкальныя, не такія сапсаваныя жыцьцём, як старэйшыя людзі, яны не жылі ў пэрыяд думства, ім, як нам, не даводзілася думаць адно, гаварыць другое, а

“НН”: А Вы за сябе не баіцеся?

М.С.: Мне вельмі падабаецца БЗВ. Тое БЗВ, раньняе. Для мяне асабіста галоўным этапам было выйсьці з падполья, заявіць адкрыта аб выхадзе з КПСС. Гэта было зьвязана зь віленскімі падзеямі 91-га году. Тады адразу пайшла раскрутка, было страшнавата, але гэта было страшнавата ў апошні раз, бо, калі ёсць нейкая адказнасьць за іншых людзей, гэтая адказнасьць засланыя ўсё астатняе, месца асабістому страху не застаецца. Акрамя таго, як казалі тыя старыя франтавікі...

ПРИВАТНАСЦІ

Сеярын Квяткоўскі

САПРАЎДНЫЯ КЕПСКІЯ

Нядаўна, выхадзячы з сваёй пяціпалярхоўкі, я схамянуўся ад воклічу "Слава нацыі!", на які адразу ж пачуўся водгук: "Смерць ворагам!". У маім двары восьмі-дзесяцігадовыя дзеці гулялі ў сутыкненні паміж дэманстрантамі й амонам.

Хлапчукі парабілі сабе з фанэры шчыты, пабралі дубцы, а адзін нават узьдзеў сабе на галаву хакейны шалом. Супрацьлеглы бок кідаўся грудкамі зямлі й дзіцячымі абразамі. Гульня скончылася досыць хутка, бо прыблізна аднолькавыя ў колькасьці "бакі" не стрымалі сваіх шэрагаў і рассыпаліся па ўсім двары.

Малыя гуляюцца ў разгон дэманстрацыі. Гэта значыць, што іхнія бацькі глядзяць навіны беларускае тэлевізіі. Гэта значыць, што беларусы пачалі думаць пра сваю краіну, пра сябе. Яны параўноўваюць інфармацыю пра падзеі ў Беларусі зь ейнай інтэрпрэтацыяй у замежных СМІ, і робяць высновы. Тымчасам іхнія дзеці імітуюць грукат дубінак па плястыкавых шчытах і баявыя воклічы дэманстрантаў...

Нашыя дзеці маюць вялікую перспэктыву для ўдасканаленьня правілаў сваёй новай гульні. Зрэшты, можна прадбачыць рысу, да якой будзе разьвівацца гэтая гульня — яна вярнецца да трывіяльнай "вайнушкі", у якую гуляюцца хлапчукі ці не ад узьнікнення homo sapiens. Іншая рэч, як будуць сябе называць "варожыя" бакі. "Белыя" й "чырвоныя", "рускія" й "немцы" паступова адыходзяць у ніяк. Безумоўна, застаюцца "паліцыянты" й "зюдазеі", і...

У кожнай гульні ў "вайнушку" заўжды знаходзяцца адзін-два "байцы", якія ні пры якой умове не жадаюць быць "кепскімі", і наадварот, заўсёды ёсьць аматары "варожага" боку. Пакуль наўрад ці перад сёньняшнімі малагадовымі "дэманстрантамі" й "амонаўцамі" паўстае такая праблема. Перад большасцю, але не перад усімі.

Калі дваццаць шостага красавіка шыхт шчытастых-шыластых міліцыянтаў зьбігаў за горкі перад Кэтрэальным саборам на вуліцу Нямігу, побач са мною спыніўся нейкі спадар зь пяцігадовым хлопчыкам на плячах. Яны глядзелі як амон распачынае бойку з дэманстрантамі, і раптам малы спытаўся: "Тата, тата, а гэта рускія?" — "?" — "Ну, тата, гэта рускія, ці не?" — "Гэта калхозьнікі, сыноч." — "А яны рускія?" — "Яны кепскія, сыноч." — "Што, САПРАЎДНЫЯ?"

Сёньняшні рэжым у Беларусі мае адну вартасць, якая дае падставы спадзявацца на янае адно хуткае самазнішчэньне. У адрозьненне ад былога савецкага, ён не імкнецца камуфляваць свае захады. Беларускія дзеці ўбачылі "сапраўдных кепскіх". З кіно і тэлевізіі яны ведаюць, што трэба рабіць з "кепскімі".

Ганна Матусэвіч ОЙДАНАЎСКІ ДЫЯРЫЮШ

28.04. У вёсцы й плачуць, і зьлюцкі, падзэраючы мяне ў чытаньні "шайтанскіх кніжак". А яшчэ кажуць, што пад Негарэлым ужо дзесьці зь

зімы сьвеціць нейкая новая зорка. Яркая! У вёсцы бліжэй да зорак, чым у горадзе.

... Недагледзела, падпаліла каўрыжку, узяўшыся за сто работаў адразу. Віталік аднак асмакаваўся і, каб падбздэрыць мяне, ненаўмысна выставіў дулю, замест вялікага пальца рукі. Мы рагаталі да ўпаду. А зануда ў гэтым становішчы, пэўна, справакаваў бы бойку.

... Віталік напісаў невялікі апоўвед пад назваю "Зорка Беларусі". Панясе яго ў рэдакцыю "раёнкі". А сёньня ўвечары я таксама ўбачыла гэтую зорку. На небе было хмарна й пуста. І толькі адна зорка, бы маяк, зьзяла над нашым домам.

29.04. Я спакойная, мне хочацца заняцца сабой. І я са страхам пытаюся ў сябе: ці не зьлчынства гэта? А хіба быць прыгожай — гэта зьлчынства?

30.04. "... Мировые события часто происходят не самими действиями, а под знаками приближения действий. Люди творят многое под знаком радости, когда радости ещё нет, либо под знаком ужаса или войны, когда ничего ещё не произошло... Зачем сама война со всеми бедствиями, если один мираж может направить энергию! Многое строится совершенно реально, лишь гонимое миражом... Если удаётся произвести движение лишь под знаком, это большая удача. Самые большие перестройки происходят незаметно — лишь следствие показавает, сколько произойшло..."

Мозаика Агни Йоги. 1.05. Цэлы дзень абрабляла трукі. Калі а палове дванацатай дабралася да пасьцелі й заплюшчыла вочы, убачыла на блакітным фоне белыя кветкі невымоўнай красы. Красачкі зьзялі. Прысьніўся Ян Пятроўскі. Ён пытаўся ў мяне, ці паеду я ў Амэрыку. Я адказвала, што ня ведаю...

5.05. Зьзялілі ўжо салаўі, зацьвілі сьлівы, у гнездах сядзяць буслы — нішто не ўзварухне маёй душы. Пэўна й такі стан трэба перажыць і за ўсё быць удзячнай Богу. 6.06. Мне зусім не падабаецца цяперашняя "НН". Трэба аднак адзначыць, што людзям цяперашня падбаецца болей. Людзі яшчэ не дараслі. Але працынаюцца. Друкаванае слова страх як узьдзеінае на людзей! І муж за Біблію ўзяўся, і Баргашэвіч мне пахваліўся сёньня, што размовіўся на ксэраксе "Магутны Божа". І пракурор, глядзіце, вось-вось разматае "інтэрнацкую справу"...

Зьміцер Бартосік

БІХАД У ГОРАД

У офісе "Незалежнага" тэатру завілі стары грамафон. На дагледжаны, грувасткі агрэгат ставілі цьвёрдыя кружэлкі, якія даставаліся са спэцыяльнага, у выглядзе гармоніка, футаралу. З блізкаўня трыбы несьліся мілыя мэлёды шчасьліва абмінулага нас, але ўсё адно страшнага нам часу. "Утомлённое солнце", "Счастье моё", "Скажите, почему" — пад "оркестр НКВД", як пазначана на кружэлках. Хто б ні ўваходзіў або забягаў у офіс — усе заміралі й расплыліся ва ўсьмешцы. Быццам ім было што ўздаць пад тыя гукі. Нібы ў іх столькі перажыта з тымі песьнямі. Я таксама ўсьміхаўся, напускаў на вочы павалоку задуманьняў, і нават запаліў папяросу, паклаўшы партабак побач з грамафонам. У чым справа? Што прымусіла нас адключыцца? Адкуль "нахлынулі воспоминания"? Сумна ўсьведамляць, але гукі нашага часу зь мініяцурных CD, упэўнены, праз

паўсотні гадоў затрымаюць мала каго. Таму што жывыя гукі часу пішуча ня нотнымі знакамi. Вось калі б падыграў НКВД!..

Славамір Адамовіч, паэт і журналіст, — за кратамі рэжыму. Прыгожа, чорт пабрай! Нават спачуваць няёмка. Хутчэй — пазайздросьціш. Не гэбісцаму ізалятару, вядома (хоць гэта й ня брагінскі КПЗ). Славім новым, дай Бог, нядоўгім, месцазнаходжаньнем Адамовіч узяняў кошт слова. Але галоўнае ня ў гэтым. А ў тым, што я, адвечны тормаз, будучы ў Менску, не знайшоў часу, каб зрабіць перадачу. Пачак цыгарэтаў — рэч нашмат больш неабходна цяпер, чым усе словы спачуваньня.

Ніяк не пазбаўлюся дурной звычкі — хадзіць на гомельскі футбол. Натуральна, адказаць, нашошта ўжо 15 гадоў ахвярую дзьвюма гадзінамі жыцьця, ня здолею. Як гулялі яны тады ў другой лізе, так і працягаюць гуляць у ей цяпер (чэмпіянаты толькі іншыя). Блякля перамогі (што радзей) зьмяняюцца бліскачымі паразамі (што значна часьцей). Нават піва "Жыгулёўскае" ў стадыённаму буфэце ўсё той жа сьвежасьць, што й тады (а, можа, гэта яно й ёсьць).

Адно, што заўважаецца, — тэхнічны рэгрэс. Зьнесена электрычнае табло й пабудавана драўляная шпакуюня зь дзірачкамі для лібачка і з надпісам: "ГОМЕЛЬ — ГОСТИ". Самае яркае ўражаньне пакінула гульня, калі ўлюбёная каманда ўпершыню за сэзон закаціла трэці мяч у браму гасьцей. Пэўна, ад вялікага хваляваньня падшыванец у "шпакоўні" ніяк ня мог усталяваць лічбу "3", якая выпалада вонкі, і небараку даводзілася некалькі разоў выбягаць па яе з будкі пад рогат прабуджаных аматараў гомельскага футболу. Уся ўвага стадыёну з гэтай хвілі мачу была прыкаваная да імправізаванага табло, на якім зьяўляліся й ападалі долу то "E", то "W". Выратаваў становішча на табло чацьверты мяч гомельцаў, забіты нібы спэцыяльна дзеля драўлянай лічбы "4".

Іншым разам я сустракаю тут былых аднаклясьнікаў, ужо татаў ды мужоў. Я прашу іх падзяліцца семкамі, яны (які кайф!) просяць мяне ці то дапамагчы настроіць гітару, ці перапісаць акорды нейкай даўно забытай песьні. У іншым месцы гэтыя просьбы гучалі б неяк ня так чароўна. Тут — іншая рэч. Тут час над намi ня ўладны. Ды ўсё ж, шkodная гэта наша звычка. Застаючыся разам з камандай, мы таксама, разам зь ёю, ня хочам быць чэмпіёнамі. Але на наступнай гульні мы сустрэнемся зноў і пойдзем пад піва й семкі глядзець такі доўгі, доўгі мач...

На "Славянскіх тэатральных сустраччых" (фэстывалі тэатраў трох брацкіх абласцяў) я нічога новага сустраць не чакаў. Заўсёды замінае нейкая перадурятасць да ўсяго абласнога й, тым больш, брацкага ў мастацтве. Аднак "Трышчан ды Іжота" прыблізілі надзею на жывы беларускі тэатар. Ці то мноства маладых твараў на сцэне, ці то адсутнасьцю ў актораў усялякай школы, што кампэнсуецца свабодою гуляць ад сябе, ці то недасканаласьцю п'есы Кавалёва, але ж "па матывах стара-беларускага рыцарскага роману".

На спэктаклі "Рычард", прывезеным "Вольнай сцэнай", узьнікала ілюзія белтэатру-профі. Дзёрзкі пераклад А.Дударова, прафэсійная тэхніка актораў, "таганскае" афармленьне (ці ня з "Гамлета" зьнятая заслона?). Нават п'еса й сытуацыя ў краіне спрыяюць ілюзіі тэатральнага пратэсту. Але толькі ілюзіі, здымаць і адваёўваць Шэкспіра патрэбы ўжо няма.

За расейцаў можна не хвалявацца. Тэатар — іх дзялянка. Нават іх-

няй тэатральнай правінцыі, як Бранск, ня трэба праз задніцу нацягваць модныя, сталічныя адзеньні, каб адчуць сябе вартымі глядача. Можна без хрэстаматыйных комплексаў паставіць Астроўскага, на будаваць такіх дэкарацыяў, што й дарослым закарыць патрапіць на сцэну, і да ўсяго яшчэ дадаць сапраўднага нэрву, галоўнага казыра расейскага тэатру.

Роўна два гады таму маю ўвагу прыцягнулі сыцягі іншых дзяржаваў на фасадзе нашага ўнівэрсытэту. Іншай рэкламай першага студэнцкага фэсту "Арт-сэсія" я ня памятаю. Памятаю, як упершыню прарываюся на канцэрт фальклёрных калектываў. І прарваўся. Пра што не шкадую й сёньня. Бо датыць пабачыць жывых французаў ды шатлянцаў мне не выпадала. Жывых ня ў сэнсе "ня мёртвых".

Сёлета ў Гомелі, можа, упершыню замахануліся на вялікае міжнароднае сьвята. Зь вялікаю, на восьм дзён, праграмай: ад навуковых канфэрэнцыяў да рок-канцэртаў. Зь безліччу выступаў на аж чатырох пляцоўках прафэсійных і ня вельмі калектываў з розных краінаў...

Колькі тут жыву, столькі й чакаю сьвята. А яно ўсё не прыходзіць. Быццам тут глеба нейкая не такяя, не сьвяточная. Быццам не для сьвятаў створаны самы цёплы наш горад, з самым гошым паркам над самай чыстаю ракою. Не глядзіцца мне тут трансляцыі "Славянскіх базараў" ды "Зорных рстаньяў", ня слухаюцца. Можа таму мяне й не хапіла на ўсё. Хоць і настрайваў сябе паўсоль пасьпець ды ўсё пабачыць.

Адкрыцьцё зрабілі сур'ёзнае. Агромністая і нятульная зала было Дома палітасьветы была запоўненая зь большага ўдзельнікамі фэсту (а іх болей за тысячу), меней — цікаўнымі гараджанамі (як я даведаўся пасьля, прадалі болей за дваццаць квіткаў).

Пад разнамоўную гамонку ў залі прамаўлялася шмат словаў. Часу было яўна недастаткова на тую чараду калектываў, што чакалі свайго выхаду. Бабруйска, мазырская, сьветлагорская, гомельская музычныя ды харэаграфічныя калектывы. І ўсе пьаюць і скачуць. І ўсе не за грошы. І ўсе для мяне! А сапраўды, куды падзецца дзеецам ДК? І куды б падзеўся беларускі фальклёр, ня будзь тых мясцовых калектываў? Я ж праз паўтары гадзіны вырашыў падзецца ў буфэце. Ды раптам дужыя хлопцы выкацілі на сцэну раяль. Пасьля гэтага зьявіліся два сівыя джэнтэльмэны, у адным зь якіх я пазнаў рэктара ГДУ. Той, што ў чырвоным, аказаўся ягоным навуковым калегам з Італіі. Настроіўшыся на доўгую прамову аб брацкіх італа-беларускіх сувязях, публіка была прыемна здзіўленая, калі рэктар сеў за раяль. Далей болей — ён зайграў. А італіец, адпаведна, засьпяваў. Блытаючыся ў родных італьянскіх словах і зьбіваючыся з рытму. Дзякуючы маэстра рэктару я пазнаў нэапалітанскую "Санта Лючыю". Узятая зь цяжкані высылкамi акорды, былі заглушанымі сапраўднымі авацыямi, так даўно ня чутымі ў гэтых сьценах. Я зразумеў, што цікавейшага нумару мне ўжо не дачакацца, фэст распачаты й можна, нарэшце, адзначаць гэтую нагоду ў нейкай вясялай студэнцкай кампаніі.

Але кампаніі я не знайшоў. Адкрытай кампаніі маладых інтэлігентаў, зь вінном, гітараю ды студэнцкімі жартамі. Ці то я быў выматаны, ці шукаў я там, але патусавалі на гэтым фэсьце мне не давалося. Адно — пасьпявай на канцэрты. На якія, дарэчы, патрапіць было праблематычна. Толькі, калі ў мяне галоўнаю праблемаю было — куды, то ў студэнтаў — як. Квіткі былі зусім ня танныя, што, на жаль, адбівалася на запаўняльнасьці заляў і

ператварала фэст у закрытае мерапрыемства. Своечасова апамятаўшыся, аркамітэт пачаў тыражаваць запрашэнні.

Нічога ня цяплю ў жаночай модзе, але тое, што было пабудавана ў зале ГДУ пад салён зьлёгка ўражавала й найстройвала на аплядысманты. На сцэне стварылі салён, з прадуманым падсьветам, зь бліскача-белымі дэкарацыямi, з под'юмам, што ў аблямоўцы ліхтароў урэзваўся ў залю. Праграма паказу не саступала антуражу. Я баўўся, што дэманстрацыя мадэляў ператворыцца ў дэманстрацыю мадэлек. Але, як аказалася, дарма. Яркія гарнітуры, лёгкія пэньюары, дарагія паліто строга зьмяняліся на белым тле, не пакідаючы ценю правінцыяльнасьці. Белыя льняныя сукенкі ўнеслі ў гэтую фэерыю колераў наскую ноту.

Перапынкі паміж паказамi былі аддадзеныя "Тэатру песьні Аляксандра Ціхановіча й Ядзвігі Паплаўскай". Слухаючы сто разоў кручаньня ў белрадыё песенькі гэтых несастарных камсамольцаў, я так і не разумеў — чаму яны называюць сябе тэатрам. Ні рэпэртуар, ні час іхны вобраз не зьмяняюць. Усё та ж "сестрэнка без братішки" і ўсё той жа маладзён зь лёгкім комплексам прыгажун-мужчыны. Ён какетнічаў з заляй, нясьмешна жартаваў (я буду пець пра белыя ружы, а не пра белыя рожы). "Сестрэнка" ж удавала раўнівую жонку. Можа ў гэтым тэатар? Але тады лепш ужо мадэлі з Масквы. Тыя хоць не імправізуць.

Самай нечаканай была маса вольных месцаў пад час гала-канцэрту рокавых камандаў. Гадоў яшчэ пяць-шэсьць таму маладняк ламіўся б празь міліцэйскія кардоны, набіваючы сабою гэтую зьведзўскую залю "Палітпроса". Праўда, тады не далі б ім гэтае пляцоўкі. Сёньня ж усё выглядала досыць жальліва, а іншым разам анэдагатычна. Два, трыццацігадовыя, паўголыя рокеры, усё яшчэ панкуючы, самотна шалелі перад тузінам маладзейшых за іх ахоўнікаў каля сцэны, на якой мяняліся гурты на лубы густ, гук і колер. Мне даспадобы прыйшоўся "Narrators". Можа таму, што болей увагі аддаюць уласна музыцы. Ва ўсіх кампазыцыях адчуваецца роля й густ лідара гурта Аляксандра Цыганка. Пад час іх выступу я мог дазволіць сабе адключыцца ад залі й патануць у настальгіі па 70-х пад блюзавыя імправізацыі іхных гітараў. Далей рэй павялі шатлянцы. "The Dawntreaders" і "The Fabians" сваім мажорным рок-н-ролам прымуслі нешматлікіх глядачоў пакінуць насаджанья месцы й стлуміцца перад сцэнаю. Было яшчэ шмат каго, ад ВИА да крышнаітаў. Ды ўсе чакалі "Рублёвае зоны". Я не дачакаўся. Можа й дарэмна. Ды ці мала чаго я не пасьпеў пабачыць.

Закрыцьцё праходзіла ва ўнівэрсытэцкай канцэртнай залі ўключалася ўсё, што магло ўключыць з папярэдняга тыдня, за выключэньнем року. З чарады мастацкіх фальклёрных калектываў вылучаліся расейскія "Белые ночи" з С.-Пецярбургу. Ня толькі складанасьцю скаковых "каленцаў" ды іншых "штук", але й сваёй нянаскасьцю. Ад яркіх строяў да агнявога тэмперамэнту. Яны маглі трымаць залю колькі заўгодна, зрываючы "бісы", у тым ліку й ад мяне. Але яны саступілі месца беларушчыне, прадстаўленай песенькай без мэлёды, прапетаў хлопчыкам у белых нагавіцах ды чорных акуларах. У парыве патрыятызму я не ўстрымаўся, каб не запісаць хаця б словы аднаго куплету.

Больш Беларусь ня пойдзе ў хаўрус Ні да Варшавы, ні да Масквы. Больш нікому не дадзін раныч. Ні мову родную, ні кут радны. Пасьля такой аптымістычнай ноты ня грэх спусьціць сыцяг фэстывалау.

Латвія

“Калі Расея касуе Белавескія пагадненні, тады нам варта папрасіць швэдзкіх парламентароў, каб яны скасавалі Ніштацкае пагадненне аб міры, якое падпісалі ў пачатку XVIII ст. Карл XII і Пётар I. Паводле яго Швецыя аддала Латвію Расеі. На падставе якраз гэтага пагаднення Уладзімір Жырыноўскі сьцьвярджае, што Латвія ўсё яшчэ належыць Расеі. Пасля скасавання згаданае дамовы мы былі б назаўсёды незалежны ад Расеі, а ў Латвіі адпала б неабходнасць у прэзыдэнцкіх выбарах, бо галавой дзяржавы стаў бы швэдзкі кароль”.

Андрэйс Панцэлеўс,
старшыня фракцыі “Latvijas Cels”
у парламенце Латвіі

Літва

ПАНКІ. 1 траўня, Дзень міжнароднай салідарнасці, віленскія панкі адзначылі па-свойму. Прыхільнікі нігілізму, чорнага гумару і вялікія аматары эпатаваць сытых бюргераў прайшлі пад чырвонымі сьцягамі па праспекце Гедыміна ад Катэдральнага сабору да самога Сейму. Увечары таго самага дня ў доме, дзе будуюцца рэстарация “Макдоналдс” былі выбітыя шыбы. Гэтую акцыю таксама запісалі на рахунак нонканфармісцкай моладзі. Віленскія панкі збіраюцца і надалей тэрарызаваць вытворцаў канапак, бо, паводле звестак альтэрнатыўнікаў, карпарацыя “Макдоналдс” укладае грошы ў разьвіццё ваеннай індустрыі. На думку аднаго з ідэолягаў панкаўскага руху ў Літве, філэяга Сяргея Блудава, толькі ў Маскве ідэйна не падкаваныя панкі могуць есьці ў “Макдоналдсах” “нішчакі” (аб’едкі).

ВІЗЫ. Урад Літвы прыняў пастанову, паводле якой цяпер кошту візаў на ўезд у Літву будзе аднолькавы для грамадзянаў усяго сьвету. Гэта значыць, што грамадзянам Беларусі давядзецца плаціць за атрыманьне літоўскае візы 20 даляраў ЗША.

АРМІЯ. Камандзір літоўскага войска генэрал Ё.Андрышкявічус даў справаздачу на закрытым паседжаньні Сейму. У прыватнасьці ён адзначыў, што літоўская армія “здольная выканаць абмежаваная баявыя задачы”. Сёньня яна налічвае амаль 8 тысяч чалавек. Генэрал ня ўлічвае “тыя 10 тыс. добраахвотні-

каў, якія сёньня саджаюць агароды”. Толькі ў межах праграмы “Партнэрства дзеля міру” летась праведзена 18, а сёлета — 5 вучэньняў. У войска зьявілася артылерыя — мінамёты.

“На жаль, узбраеньне мы атрымваем не зь бюджэту, а ад дзяржаваў, якія нам дапамагаюць”, — адзначыў генэрал. Адсутнасьць сыстэмы фінансаваньня абумоўлівае ўсе праблемы войска: няма інтэнсіўнай баявой падрыхтоўкі, салдатам няма куды падзець энэргію. Не хапае сродкаў на тое, каб мець столькі салдатаў, колькі патрабуе закон. Пры гэтым генэрал адзначыў, што злачынстваў у войска стала меней.

У выпадку вайны працягласць супраціўленьня арміі, са словаў Ё.Андрышкявічуса, будзе залежаць ад інтэнсіўнасьці і маштабу ваенных дзеяньняў. “Чачэнія прыблізна з такімі ж рэзэрвамі супраціўляецца ўжо 17 месяцаў”, — заўважыў генэрал.

Respublika

Сьвет

ГАБРАЙСКІЯ МІЛЬЯРДЫ. Сусьветны габрайскі кангрэс запатрабаваў вярнуць грошы дз каштоўнасьці, што былі паклад-

зеныя габраямі ў швэйцарскія банкі да Другой сусьветнай вайны. Асноўная колькасьць укладчыкаў загінула падчас самой вайны, але засталіся іх спадкаемцы. Зь ліку экспэртаў банкаўскай асацыяцыі ды габрайскіх лідараў была створаная камісія дзеля доказу іх правоў на назашаньня багацьці. Гэтка паваротспраў спарадзіў жах сярод швэйцарскіх банкіраў. Бо, апроч саміх грошай ды каштоўнасьцяў на мільярд даляраў, давядзецца выплочваць і немалыя працэнты па ўкладах за ўсе мінулыя дзесяцігодзьдзі. А гэта можа сур’ёзна парушыць стабільнасьць швэйцарскай эканомікі ў банкаўскай сфэры.

U-2 НАД ФРАНЦЫЯЙ. У адозьненне ад колішніх Саветаў, французы ня сталі зьбіваць амэрыканскі самалёт-шпіён U-2, што лётаў над французскай тэрыторыяй. Балазе самі дазволілі тром такім самалётам разьмясьціцца на французскай ваеннай базе ў мястэчку Істр. Праўда, дазволу на дадзены разьведвальны палёт французы не давалі. Амэрыканцы вырашылі самастойна праінспэктаваць цэнтар ядравай энэргетыкі ў Бургундыі, дзе вырабляюцца кампаненты для ядравых боегалолак. Палятаў U-2 і над выпрабавальным палігонам

для найноўшых танкаў “Леклерк”, а таксама над вайскавапаветранай базай Дыжон-Лёнгвік. Як мяркуюць францускія вайсковыя спецыялісты, амэрыканцы сачылі за адпраўкай сакрэтнага грузу зь ядравага цэнтру ў Вальдзюку на ваенную базу ў Дыжон-Лёнгвіку. Адтуль гэты груз на двух транспартных самалётах “Гэрулес” быў перапраўлены ў Вялікабрытанію. Ядравыя кампаненты прызначаліся для ракет “Трайдэнт”, што знаходзяцца на брытанскіх субмарынах. У свой час зь невядомых прычынаў амэрыканцы адмовіліся прадставіць ім гэтыя кампаненты. Таму і сачылі амэрыканцы за канкурэнтамі.

ВЫГНАНЬНЕ ШАЙТАНА. У Іране мясцовы мусульманскі фанатык пабіў расейскіх жанчын, што працавалі там на будаўніцтве атамнай электрастанцыі. Кабеты вырашылі пазагараць ды пакупацца ў басэйне на тэрыторыі свайго працоўнага гарадка. У купальніках сваёй моды, вядома. Але, паводле іранскіх законаў шарыяту, жанчынам твар нельга паказваць, ня тое што сьцёгны. Іранскія жанчыны, калі і купаюцца, то выключна ў чадры ды чорнай сукенцы да пятакі. Угледзеўшы, што расейкі парушаюць законы ісламу, іранец пералез праз высачэзны, аточаны калючым дротам плот на расейскую тэрыторыю ды пачаў калом выганяць з паўаголеных расеек шайтана. Убачыўшы расейскую ахову, ён уцёк. На пратэст расейскага консульства іранскія ўлады адказалі, што кабеты самі вінаватыя, бо парушылі законы краіны знаходжаньня. Пабітых выслалі дахаты, а астатніх строга папярэдзілі наконт выкананьня законаў шарыяту.

ПАЛЯЎНІЧЫ НА ПРЫВІДАЎ.

У славацкай ангельскай канцэртавай зале “Альбэрт Хол” распачынаецца паляваньне на прывіды. Ангельцам абрыдлі прывіды, што сыстэматычна перашкаджаюць рамонтаваць арган. Бо, як толькі распачынаецца штогадовы прафіляктычны ремонт, адразу ж зьяўляюцца прывіды дзвюх жанчын у сукенках мінулага стагодзьдзя і прывід стваральніка аргана. Дзеля змаганьня з гэтым насланьнем дырэкцыя “Альбэрт Хола” выклікала вопытнага прафэсіянала, забясьпечанага адмысловай тэхнікай. Былы ўрадавы чыноўнік 69-гадовы Эндру Грын, а цяпер паляўнічы на прывіды, мае ў сваім распарадку прыборы для вымярэння тэмпературы, шумоў, статычнай энэргіі і т.д. У посьпеху ён не сумняецца.

ПАБІЛІ ЛЕНІНА! У Казані мясцовыя міліцыянты пабілі У.І.Леніна. І ня мумію, а жывога з муміяй. 33-гадовы сьлесармантажнік Ленін быў затрыманым нарадам міліцыі з падазроным прадметам у руках. Прадмет аказаўся чалавечай муміяй, якую Ленін сьцягнуў у мясцовым унівэрсытэце. Міліцыянты пачалі лупцаваць Уладзіміра Ільіча, калі той сумленна адказаў на традыцыйнае пытаньне пра ягонае прозьвішча ды імя. Даючы Леніну кухталёў, міліцыянты крычалі: “Дык, кажаш, ты Ленін? Тады атрымай!” Невядома толькі, за што білі. Ці то з-за нелюбові да Леніна-правадыра, ці то наадварот, з-за вялікай пашаны

Здарэньні

Сквапнасьць згубіла

Генэральны дырэктар адной зь менскіх прыватных фірмаў, будучы нападнітку, лайшоў на рабаўніцтва. Цяжка сказаць, чаму ён так зрабіў, — ці то ў фірме справы былі дрэнны, ці то сп’яну баявікоў у “відзіку” нагледзеўся. Але зайшоў ён у краму АТ “Белінтурыст”, што на праспекце Машэрава і, настаўшы на прадаўшчыцу рэвалюцэр, запатрабаваў грошы. Адзін зь сьведкаў здолеў дабегчы да гатэлю “Юбілейны” ды зьвернуцца па дапамогу да дзяжурнага сяржанта міліцыі. Пры затрыманьні рабаўнік паспрабаваў адстрэліцца, на што атрымаў ад міліцыянта кулю ў правае сьцягно.

Тры кулі ў грудзях

Ня здолеў ці не пасыпеў адстрэліцца, але ўжо ад забойцаў, дырэктар Менскага абласнога прадпрыемства “Оптанальна-наб”. Ён быў знойдзены ў двары шматпавярховага дома ў менскім мікрараёне “Паўночны Запад”. У ягоных грудзях былі тры кулявыя раны. Побач з забітым ляжаў незарэгістраваны пісталет “Браўнінг”. Ёсьць падазрэнне, што забойства выканаў на замову прафэсійны кілер.

Тры дзясяткі яек

У менскай краме на вуліцы Карастаянавай быў затрыманьні незвычайны махляр. Ён некалькі разоў прабіваў чэк на мізэрную суму ў 1200 рублёў. Гэта й падалося касіршы дзіўным. Яна папрасіла рабочых крамы прасачыць за падазроным тыпам. З трэцяй спробы тья здолеў ўгледзець, што пакупнік браў прабіты чэк, перад лічбай 1200 дамалёўваў тройку і атрымліваў за прылаўкам тры дзясяткі яек. Калі яго затрымаў, ён на каленах упрошваў адпусьціць яго.

Мыйдадыры

У Менску былі затрыманьня 23-гадовы Х. ды 36-гадовы С. Ноччу яны зламалі замкі ды ўлезлі ў гараж памочніка дырэктара адной зь вытворча-камерцыйных фірмаў грамадзяніна Вістнама. Там яны скралі 2420 плястмасавых бытавых місаў, якія паспрабавалі прадаць побач з унівэрсамам на вуліцы Любімава. Праўда, мэрпраемства па забесьпячэньні насельніцтва прадметамі асабістай гігіены спыніла міліцыя.

Змагар за чысьціню нораваў

Як відаць, у Беларусі зноў зьявіўся маньяк-забойца. Першай ягонай ахвярай 7 сакавіка сталася прастытутка. Пасля 8 красавіка была забітая другая прастытутка, а 28 красавіка — зноў прастытутка. І ўсе былі забітыя на сваіх кватэрах, дзе звычайна аказвалі “паслугі” кліентам.

Эксібіціянніст

У двары аднаго з дамоў на менскай вуліцы Куйбышава 41-гадовы мужык на вагах дзяцей арганізаваў сэанс стрыптызу. Праўда, апроч крымінальнай справы ён нікога не ўзбудзіў. Яго спыніў нарад міліцыянтаў, што затрымалі распусьніка ды адвезьлі ў пастарунак. Там склалі пратакол ды завялі справу за хуліганства. Пакуль што яго зьмясьцілі ў ізалятар часовага ўтрыманьня, але хутка адправяць на экспэртызу ў вар’янтну.

Дакурыўся

“Вой, а што гэта так бумкнула?” — спытаўся Пятачок у вядомым мулыціку пра Віні-Пуха. А суседзям пінчука В.Пагунца нават і пытацца ня трэба было. Грымнула што трэба. Як інфармуе “Советская Белоруссия” недзе а 23-й гадзіне адбыўся выбух газу ў кватэры нумар 42. Гаспадар кватэры выйшаў на кухню папаліць. Чыркнуў запалкай, і разам з ваконным блэкам вылецеў на вуліцу.

Дзякуючы першаму паверху небарака толькі пабіўся ды атрымаў апёкі грудзіны. 60-гадовай суседцы пашанцавала меней. На яе звалілася сьцягна, калі яна адпачывала на сваім ложку. Да шпіталю жывой яе так і не давезьлі. Выбух быў на-

пытайцеся ў шапіках “Белдруку” і ў прыватных распаўсюднікаў, а яшчэ лепш — выпісвайце

НЕЗАЛЕЖНЫ ТЫДНЭВІК

НАША НІВА

наш індэкс 63125

Падпіска праз недзяржаўную сетку дастаўкі — тэлефон 29-22-10 (Цыбульскі Леанід).

ІНФАРМАТАР

НАША НІВА

ШТОТЫДНЕВЫ
ІНФАРМАЦЫЙНЫ
ДАДАТАК ДА ГАЗЕТЫ
НАША НІВА

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ
ЗАБЕСПЯЧЭННЕ
BELARUSIAN PUBLIC
RELATIONS ASSOCIATION

БІРЖА ПРАЦЫ • КНИП • РЫНАК • ТРАНСПАРТ • АДПАЧЫНАК • АДЖАЦЫЯ • СПАЖЫВЕЦ • ЗДАРОЖЬЕ • КНЮ • ТБ • ТЭЛЕСАТ • РАДЫЁ • СПОРТ • МУЗЫКА • ЗА МЯЖКОЮ

КОШТЫ НА РЭКЛЯМУ Ў ГАЗЕЦЕ "НАША НІВА" І ІНФАРМАЦЫЙНЫМ ДАДАТКУ "ІНФАРМАТАР"

	"НАША НІВА"	"ІНФАРМАТАР"
Базавая стаўка ч/б	\$0,5 см ²	\$0,4 см ²
Замова ў рэкламным бюро	\$0,5 см ²	\$0,4 см ²
Замова праз тэлефон	\$0,6 см ²	\$0,5 см ²
Першая паласа	ч/б — \$1 см ² Колер (ня меней за 100 см ²) — \$2,5 см ²	ч/б — \$0,9 см ²
Радковая рэклама на паласе "Біржа працы"		5.000 руб. (зьмяшчаецца запар у двух нумарах)
Колер	ня меней за 50 см ² — \$1	ня меней за 20 см ² — \$1,5 см ²
TV-праграма		ч/б — \$1 см ² колер — \$1,5 см ² (ня меней за 50 см ²)

Замовіць рэкламу можна праз тэлефон 36-76-75 з 10.00 да 20.00 штодня, ці на адрасе: вул. Пуліхава, 29, кв. 61, да 18.00. Пры гэтых коштах ня ўлічваецца выраб арыгінал-макету.

Падпісны кошт **12.000 на месяц**
36.000 на квартал

* Прадугледжаны скідкі на колькасць выходаў і плошчу рэкламных аб'ектаў

Падпіска на газету

"НАША НІВА"

праз пошту і "БЕЛДРУК"
індэкс 63125.

Падпіска праз недзяржаўную сетку дастаўкі тэлефон 29-22-10 (Цыбульскі Леанід)

Платныя прыватныя аб'явы

Для сур'ёзных адносінаў пазнаёмлюся з прывабнай, добрай дзяўчынай — нацыянальна сьвядомай, пажадана студэнткай. Пра сябе: **24/173/60, зьнешнасьць прыемная, студэнт 4-га курса БДУ, характар спайкойны.** Лісты дасылаць на адрас: 220024, Менск, а/с 57. Уладзімір.

БІРЖА ПРАЦЫ

стар. 8

Структура выдаткаў ФСЗ на мерапрыемствы, датычныя рынку працы, зьмянілася: актыўная кампанэнта ўзрасла ў парэўнаньні з 1994 г. з 29,7% да 45,4%, бо выдаткі на актыўныя захады ўзраслі ў большай ступені, чым на пасіўныя. Актыўная палітыка заняцасці, якую праводзіць МПЦЗН на рынку працы гораду, выявілася ў павелічэнні выдаткаў на інфармацыйнае забеспячэнне, стварэнне (захаванне) працоўных месцаў, прафарыентацыю.

Доля пасіўнай кампанэнта знізілася да 54,6% зьбольшага за кошт скарачэння долі выдаткаў на дапамогі на беспрацоўі.

Аналіз структуры выдаткаў на захады, датычныя рынку працы, дае падставы лічыць, што палітыка, якую праводзіў МПЦЗН на рынку працы ў 1995 г., была дастаткова актыўнай.

Прагназаваны на 1996 г. рост беспрацоўя прывядзе да павелічэння выдаткаў як на актыўную, так і на больш пасіўную кампанэнта, бо, з аднаго боку, пагаршэнне сытуацыі на рынку працы патрабуе правядзення больш актыўнай палітыкі, накіраванай на арганізацыю прафнавучаньня, грамадзкіх работаў, стварэнне (захаванне) працоўных месцаў, дапамогі наймальнікам у падборы работнікаў, а зь іншага боку — павелічэння выдаткаў на сацыяльную падтрымку беспрацоўных.

У гэтым нумары мы сканчаем публікаваць аналіз рынку працы, прэзэнтаваны Менскім гарадзкім цэнтрам заняцасці насельніцтва.

РАДЫЁ

НОВЫ РАСКПАД РАДЫЁ 101,2

Інфармацыйныя перадачы:

- 7.00-8.00 — Ранішні інфармацыйна-музычны канал
- 08.05 — Навіны
- 08.30-8.40 — Дайджэст прэсы
- 8.45-8.50 — Бізнэс-агляд
- 9.00-9.05 — Навіны
- 9.45-9.50 — Выпуск курсу валютаў у банках г. Менску,
- 10.00-10.05 — Замежныя навіны
- 11.00-11.05 — Навіны
- 12.00-12.05 — Сусветныя навіны Бі-Бі-Сі
- 13.00-13.05 — Беларускія і замежныя навіны
- 13.30-13.35 — Гарадзкі экспрэс
- 14.00-14.05 — Навіны Беларусі (БЕЛТА, БелаПАН)
- 15.00-15.05 — Навіны
- 16.00-16.05 — Замежныя навіны
- 16.15-16.45 — Ліцэнзійныя музычныя праграмы Бі-Бі-Сі
- 17.00-17.05 — Навіны
- 17.30-18.00 — Праграма Беларускае службы Польшкага радыё
- 18.00-18.05 — Навіны
- 19.00-19.07 — Навіны Расейскай службы "Нямецкай хвалі"
- 20.00 — Заканчэнне працы

Аўтарскія праграмы:

- 10.30-11.00 — "Мамзэль", праграма для жанчынаў (нядзеля)
- 11.15-11.45 — "Бізнэс-актуаліі", аналітычная праграма (серада, пятніца)
- 11.15-12.00 — "NRJ", перадача пра французскую музыку (нядзеля)
- 12.15-12.45 — "Музыка тоўстых", джазавая праграма (аўторак)
- 12.30-12.50 — "Паехалі!", аўта-праграма (чацьвер, субота)
- 13.15-13.40 — "Ad okulus", навіны відэарынку (нядзеля)
- 14.30-15.00 — "T.V. Dance", танцавальная праграма (нядзеля)
- 15.15-15.50 — "Waka-Jawaka", музычная праграма (чацьвер)
- 15.30-15.45 — "ПраРок", музычная перадача (серада)
- 19.10-20.00 — "Незабыўнае", мэлэдыі мінулых гадоў (нядзеля)
- 19.25-19.55 — "Парад зорак", музычная праграма "Нямецкай хвалі" (субота)

ГАСПАДАРКА

Як мыць і чысьціць посуд?

Для мыцця й чысткі посуду выкарыстоўваецца каля 100 відаў розных прэпаратаў і хімічных рэчываў, якія паводле свайго ўздзеяння на паверхню падзяляюць на безабразіўныя і абразіўныя.

Пераважна для мыцця посуду скарыстоўваюць безабразіўныя рэчывы, а што да абразіўных, то іх варта ўжываць толькі для чысткі моцна забруджанага посуду.

Калі залівае кватэру

Адна з асноўных прычынаў, зь якой заліваюць кватэры, — невыкананьне жыллёва-эксплуатацыйнымі арганізацыямі (ЖЭА) нормаў тэхнічнай эксплуатацыі жылога дому. У выніку ў доме трухлее дах, даходзяць да непрадатнасьці інжынэрныя камунікацыі й ацяпляльныя трубы. Нашыя парады дапамогуць Вам вызначыць чарговасць дзеяньняў у выпадку, калі Вашу кватэру заліла зь віны ЖЭА. Скарыстацца з гэтых парадаў змогуць уладальнікі ўсіх кватэраў, незалежна ад таго, у чьёй уласнасьці знаходзіцца дом — муніцыпальнай ці вядамаснай.

Усе дзеяньні ахвяры складаюцца з трох этапаў.

Больш падрабязна пра ўсё гэта чытайце на старонцы 10

ТЭЛЕСАТЭЛІТ

13.05 у 19.45 на канале ARTE камедыя Нані Морэці "АСАБІСТЫ ДЗЁНЬНІК"

18.05 ў 21.00 на канале TV5 пачатак цыкля з 4-х сэрыяў "ВЯЛІКІ КУЛЬБІТ" (1989 г.). Падзеі фільму адбываюцца падчас Вялікай французкай рэвалюцыі паміж 1789 і 1800 гадамі. 4 эпизоды фільму распавядаюць пра шчаслівае каханьне і вайну.

16.05 ў 21.00 і 19.05 ў 23.35 на канале TV5 фільм французкага рэжысэра Луі Маля "ЗАЗІ Ў МЭТРО" (1960 г.). Гэта экранізацыя рамана вядомага французкага пісьменьніка XX стагодзьдзя Р.Кюно. Асноўная тэма фільму — сустрэча падлетка — маленкай дзяўчынкі Зазі — зь сьветам дарослых.

13.05 у 21.25 на канале ARTE фільм рэжысэраў Паолэ і Віторыё Тавіані "ФІЁРЭЛЬ" (Нямеччына / Італія / Францыя 1992 г.)

16.05 ў 21.55 на канале ARTE фільм рэжысэра Юзэфа Шахіна "САЛАДЫН" (Эгіпэт 1963 г.)

ЧЫРВОНЫ КРЫЖ

Калі патрэбна дапамога, мы аказваем яе

НОВЫЯ ВАКАНСІІ І ПРАЦОЎНЫЯ МЕСЦЫ. МЕНСК

БЕЛАРУСКАЯ АСАЦЫЯЦЫЯ НЕДЗЯРЖАУНАГА ТЭЛЕБАНАНЬНЯ, тэл. 23-94-57.

Відзінжынеры, Апараты відзінжыяк, Мастакі-інсцэнартары, Сцэнарысты, Мастакі-дызайнеры, Рэжысёрныя агенты, Праграмісты

ПРАДПРАЕМСТВА запрашае на працу камэрцыйных агентаў (пажадаюць на мець вышэйшую адукацыю). Тэлефоны 32-24-62, 32-63-09.

Начальнік вытворчага цэху Заробак \$500, Майстар у вытворчым цэху Заробак \$300, Хімік-тэхноляг лякаў, фарбаў на тканіны Заробак \$300, Тэхнічны дырэктар (энергетык) Заробак \$250

Патрабаванні: вышэйшая адукацыя, досвед працы, менская прадзіска, стабільнае сямейнае становішча, узрост 25-45 гадоў. А таксама жанчына ва ўзросце 30-45 гадоў з досведам працы на рабочых спэцыяльнасцях у вытворчасці Тэлефон 69-01-86 (з 9.00 да 17.30).

FORTUNA REAL ESTATE & HOLIDAY OWNERSHIP CORPORATION LIMITED СП "ФОРТУНА-МАФ-МАСЬСЬ І ВАЛОДАНЬНЕ АДПАЧЫНКАМ" прапанава працу з перспэктывой росту. Сумою адбудзецца а 12.00 19.05.96 на адрасе: Кастрычніцкая, 5, аўд. 108, тэл. (0172) 292-492.

МЕНСКІ ЭКСПЭРЫМЕНТАЛЬНЫ ЗАВОД ТЭХНАЛЯГІЧНАГА АБСТАЛЯВАНЬНЯ запрашае на сталую працу галоўнага бухгалтара з досведам працы. Нашая адраса: Менск, вул. Варважані, 15, тэл. 39-48-39.

ПРАДПРЫЕМСТВА РОЗЬНІЧНАГА ГАНДЛЮ запрашае на працу дырэктара крамы (мужчына ва ўзросце да 35 гадоў са сваім аўтамабілем). Тэл. 46-49-47.

PKA Sabrina Приватнае кадраве агенства фармуе банк звестак кваліфікаваных спэцыялістаў: бухгалтар, сакратар-рэфэрэнт зь веданнем замежнай мовы, мэнаджэр продажаў, камэрцыйны дырэктар.

Патрабаванні да кандыдатаў: вышэйшая адукацыя, узрост да 35 гадоў, досвед працы ў камэрцыйнай структуры ня меншы за 2 гады. Тэл. 32-63-98.

ФІРМА запрашае на выгадных умовах рэжымных агентаў. Запіс на сумою праз тэлефон 27-69-75 з 9.00 да 17.00.

КАМЭРЦЫЙНАЯ АГТЭКА Менск, пл. Свабоды, 4, тэл. 27-50-28 Фармацэўт з досведам працы ў рэалізацыі лекаў па РБ.

ІП "ІТН ДЫЗАЙН" запрашае на працу камэрцыйных агентаў, якія маюць досвед рэалізацыі офісных тавараў, мэблі, менскую прадзіску. Папярэдні запіс на тэлефон 34 85-28.

Увазе працадаўцаў! Біржа працы для ІНВАЛІДАЎ. Беларуская дабрачыннае таварыства "Фанікс" прапанава Вам працоўнікоў на сталую, часовую ці разавую працу. Паслугі біржы бясплатныя. Тэлефон 38-49-70.

ЗАО "БЕЛІНФАРМПРЭС" Даем дазвол на гандаль. Запрашаем працадоў друкарскай прадукцыі ў электрацігніках. Тэлефон 43-85-40, 43-88-31.

МЕНСКОЙ ТЭКСТЫЛЬНАЙ АСАЦЫЯЦЫИ на занятцы вакантнай пасады на конкурснай аснове патрабуецца мадэльер-канструктар для даведкаў: (0172) 504314, 8-0172-102152 (код абавязковы).

ЮРЫДЫЧНАЯ СПЛУЖБА ІПА "РЭПІСТАР" запрашае: юрыстаў-практыкаў, юрыстаў-прад-

прымальнікаў, юрыстаў, якія валодаюць замежнымі мовамі. Магчымая праца й на сталай аснове. Тэлефоны 29-20-77, 49-84-21.

АРГАНІЗАЦЫЯ запрашае высокакваліфікаваных рабочых будаўнічых спецыяльнасцямі. Пажадаюць на мець замежны пашпарт. Тэлефоны 21-40-19, 21-40-18, 21-43-07.

АРГАНІЗАЦЫЯ запрашае на працу: прабача сантэхнічнай дзялянткі, сакратара-рэфэрэнта (дзяўчына, 22-25 гадоў, вышэйшая адукацыя, веданне англійскае мовы, ЭВМ, досвед працы ў камэрцыйных структурах, прывабны выгляд); прадаўцоў у кіёскі, бляхароў. А таксама з перспэктывой працы за мяжой: кухара (вышэйшая адукацыя); муляраў; аздабнікау-плітанікаў (фасаднікаў), арматурніка, сталяра-цесляра. Даведкі праз тэлефон 46-68-07.

ФІРМА запрашае на працу жанчынаў да 40 гадоў рэалізатарамі дысплейна-стандаўна метадам. Тэлефон 68-94-07 (з 9.00 да 13.00 акрамя суботы й нядзелі).

ФІРМА запрашае на працу правізара Тэлефон (0172) 31-90-97.

ЗАТ "БЕЛПРЭД" запрашае да супрацоўніцтва камунікабельных людзей ва ўзросце 25-50 гадоў, якія маюць вольны час і недахоп сродкаў. Мы вучым працаваць і забяспечым дадатковым заробкам. Тэлефон 76-85-39 (з 12.00 да 18.00).

ФІРМА запрашае на працу правізара Тэлефон (0172) 31-90-97.

ЗАТ "БЕЛПРЭД" запрашае да супрацоўніцтва камунікабельных людзей ва ўзросце 25-50 гадоў, якія маюць вольны час і недахоп сродкаў. Мы вучым працаваць і забяспечым дадатковым заробкам. Тэлефон 76-85-39 (з 12.00 да 18.00).

ГРУПА "СТАНОЧНИКІ" ЗАВОД МЕНСКІ ГАДЗІНІКАВЫ, АТ, пр. Ф.Скарыны, 95, тэл. 56-15-71

Токар паўаўтаматнік Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 5 чалавек. Жанчыны. Адукацыя сярэдняя, пачатковая сярэдняя. Заробак 800.000 руб. 3 добрым зрокам.

ПРАДПРЫЕМСТВА МЕНСКОМУНЦЕПІЛАСЕЦЬ, вул. Валгаградская, 12, тэл. 64-37-40

Токар 5-6 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Адукацыя сярэдняя, пачатковая сярэдняя. Заробак 1.200.000 руб.

Штампавальніца Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 5 чалавек. Адукацыя сярэдняя, пачатковая сярэдняя. Заробак 700.000 руб. 3 добрым зрокам.

ІНСТЫТУТ ЛІЦЕЙНАЙ ВЬТВОРЧАСЬЦІ (БелНДЛіц), вул. Машынабудаўніцкая, 28, тэл. 41-78-55

Токар-расточнік 5-6 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Праца на станку з лічбай індывідуальнай і папярэднім наборам каардынатаў.

Токар 5-6 ступені. Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Заробак 1.500.000 руб.

ТАА ШЧОТКА (фабрыка шортскава-шоткавая), зав. Паўднёвы, 13, тэл. 20-34-25, 20-38-54

Токар Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

Камбінат заводзкага раёну, вул. Цэнтральная, 46, тэл. 43-07-81

Токар 5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Заробак 800.000 руб. Пэнсіонер.

Фабрыка Каляровага Друку, вул. Каржанеўскага, 20, тэл. 78-06-42

Токар 5-6 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Заробак дамоўны.

ПРАДПРЫЕМСТВА МЕНСКОМУНЦЕПІЛАСЕЦЬ, вул. Валгаградская, 12, тэл. 64-37-40

Токар 5-6 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Адукацыя сярэдняя, пачатковая сярэдняя.

Завод Сродкаў Комплекснай Аўтаматызацыі, вул. Ляшчынскага, 8, тэл. 58-71-23

Зубарэзьнік Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Заробак дамоўны.

ЦЭНТАР ІНЖЫНЭРНА-НАВУКОВАГА ПРЫБЮРАБУДАВАННЯ, вул. Жодзінская, 1/3, тэл. 64-65-66

Фрэзвальнік 5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Адукацыя сярэдняя, пачатковая сярэдняя. Заробак 800.000 руб.

Токар 5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 3 чалавекі. Адукацыя сярэдняя. Заробак дамоўны.

Токар-расточнік Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 3 чалавекі. Адукацыя сярэдняя. Заробак дамоўны.

ЦЭНТАР ХІМІЧНА-ТЭХНАЛЯГІЧНЫ (Акадэмія Навук Рэспублікі Беларусі) (ХТЦ), вул. Жодзінская, 16, тэл. 64-11-16

Токар 5-6 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Адукацыя сярэднеспецыяльная, сярэдняя. Заробак 700.000 руб. Пэнсіонер.

Фабрыка Каляровага Друку, вул. Каржанеўскага, 20, тэл. 78-06-42

Токар 5-6 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Заробак 1.400.000 руб.

Токар 5-6 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Заробак 1.400.000 руб.

Завод Экспэрымэнтальнага рамонтна-мэханічнага (ЭРМЗ), вул. Бабушкіна, 18, тэл. 98-93-93, 36-16-83

Токар 5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Адукацыя сярэдняя, пачатковая сярэдняя.

Фабрыка Цацак "ІГ-РАМЕТ" АТ "АКТА-МІР", вул. Бехцежава, 17, тэл. 45-14-51

Наладнік машынаў і аўтаматычных лінію вытворчасці вырабаў з пласмасы 5-6 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Заробак 1.000.000 руб.

Завод Спэцінструмэнтаў і Тэхабсталявання, вул. Даўгабордзкая, 29, тэл. 38-63-01

Токар Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 3 чалавекі. Адукацыя сярэдняя. Заробак дамоўны.

Токар-расточнік Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 3 чалавекі. Адукацыя сярэдняя. Заробак дамоўны.

Фрэзвальнік Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 5 чалавек. Адукацыя сярэдняя. Заробак дамоўны.

Шліхтар Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Адукацыя сярэдняя. Заробак дамоўны.

"БЕЛПРАМФУРНІТУРА" ТАА, вул. Машынабудаўніцкая, 28, тэл. 40-81-11, 40-77-11

Наладнік станкоў ЛПК і маніпулятараў з праграмным кіраваннем Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак 1.500.000 руб.

ПРАДПРЫЕМСТВА "ІНКОМ" МАТ, зав. Бехцежава, 5, тэл. 45-93-99

Токар 3-6 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 10 чалавек. Заробак 1.500.000-1.700.000 руб.

ПРАДПРЫЕМСТВА РАЙДАРАЗЕЛЕНЬНЕ, пр. Кутузава, 18, тэл. 64-14-62

Токар 5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Адукацыя сярэдняя, пачатковая сярэдняя.

Токар Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

"БЕЛПРАМФУРНІТУРА" ТАА, вул. Машынабудаўніцкая, 28, тэл. 40-81-11, 40-77-11

Наладнік станкоў ЛПК і маніпулятараў з праграмным кіраваннем Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак 1.000.000-1.100.000 руб.

ІНСТЫТУТ НАВУЧАЛЬНА-ВЬТВОРЧЫХ КАНСТРУКТАРСКА-ТЭХНАЛЯГІЧНЫ (НВКТИ) БДПА, пр. Ф.Скарыны, 65, к. 13, тэл. 39-32-76

Токар 4-6 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Заробак 720.000-960.000 руб. Зьяртацца на тэл. 39-31-96

ГРУПА "СЫЛСАРЫ, ЭЛЕКТРЫКІ, ЭЛЕКТРАМАНЦЭРЫ"

АБ'ЯДНАНЬНЕ "ПРАМСУВЯЗЬ", вул. П.Броўкі, 17, тэл. 32-10-52

Сылар-вентыляцыйных сыстэмаў Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак 1.000.000 + %

Сылар-сантахнік Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак 1.000.000 + %

Сылар інструмэнтальнік 5-6 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак 1.000.000 + %

Электраманцёр Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак 1.000.000 + %

Сылар МЗП (мэханазборных працаў) 5-6 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак 1.000.000 + %

АБ'ЯДНАНЬНЕ "МЕНСКЕРУХПРАМ" ВА, вул. Асаналіева, 72, тэл. 75-28-15

Электраманцёр 4-5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Адукацыя сярэдняя, пачатковая сярэдняя.

АБ'ЯДНАНЬНЕ "МЕНСКЕРУХПРАМ" ВА, вул. Асаналіева, 72, тэл. 75-28-15

Электраманцёр 4-5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

АБ'ЯДНАНЬНЕ "МЕНСКЕРУХПРАМ" ВА, вул. Асаналіева, 72, тэл. 75-28-15

Электраманцёр 4-5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

АБ'ЯДНАНЬНЕ "МЕНСКЕРУХПРАМ" ВА, вул. Асаналіева, 72, тэл. 75-28-15

Электраманцёр 4-5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

Электраманцёр 4-5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

Электраманцёр 4-5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

Электраманцёр 4-5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

Электраманцёр 4-5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

ТАА ШЧОТКА (фабрыка шортскава-шоткавая), зав. Паўднёвы, 12, тэл. 20-34-25, 20-38-54

Сылар-інструмэнтальнік Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

Сылар-рамонтнік Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак 1.300.000 руб. Рамонт электраапаратуры.

Сылар-рамонтнік Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

Фабрыка "Камунарка" АТ, вул. Аранская, 18, тэл. 21-37-00

Сылар-рамонтнік аўтамабіляў (аўтасылар) 5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Заробак 700.000 руб. Рамонт электраапаратуры.

ПРАДПРЫЕМСТВА "ДАРЕСТАРАН", вул. Вакзальная, 17а, тэл. 96-27-73

Электрык 4 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Заробак 430.000 + прэмія. Можна на 1.5 стаўкі.

Калёна (БПМК) "МЕНСКААЛБУД", вул. Казіна, 11а, тэл. 78-17-11

Сылар-вентыляцыйных сыстэмаў 4-5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 3 чалавекі. Заробак спрацаваны.

Сылар-сантахнік 4-5 ступені Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 3 чалавекі. Заробак спрацаваны.

Унівэрсытэт Пэдагагічнага Беларускага Дзяржаўнага, вул. Каралі, 16а, тэл. 26-44-47

Электраманцёр Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 1 чалавек. Заробак 350.000 руб. Зьяртацца на тэлефон 20-71-83

Завод "Будмаш", вул. Рыбалкі, 26, тэл. 27-84-69

Сылар-сантахнік Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак 1.300.000 руб.

Завод Экспэрымэнтальнага мэханічнага, вул. Глаголева, 39а, тэл. 56-56-61

Сылар Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

Завод Экспэрымэнтальнага мэханічнага, вул. Глаголева, 39а, тэл. 56-56-61

Сылар Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

Сылар Сталая занятасць. Поўны працоўны дзень. Усяго 2 чалавекі. Заробак дамоўны.

Бынак працы: студзень - сьнежань 1995

8. Палітыка занятасці

Заканчэнне. Пачатак у "Інфарматары" № 1

Характарызуецца актыўнымі і пасіўнымі заходамі садзеяння і ацэньваецца расходамі ФЭС на іхнюю рэалізацыю.

Table with 3 columns: 1995 г., 1994 г., Гр.2 да млн.руб. %

Структура выдаткаў ФЭС на мерапрыемствы, датычна рынка працы, змянілася: актыўна кампанэнта ўзрасла ў параўнаньні з 1994 г. з 29,7% да 45,4%, бо выдаткі на актыўныя захады ўзраслі ў большай ступені, чым на пасіўныя.

Аналіз структуры выдаткаў на захады, датычныя рынка працы, дае падставы лічыць, што палітыка, якую праводзіў МГЦЗН на рынку працы ў 1995 г., была дастаткова актыўнай.

Прагназаваны на 1996 г. рост беспрацоўя прывядзе да павелічэння выдаткаў як на актыўную, так і на больш пасіўную кампанэнта, бо, з аднаго боку, пагаршэньне сытуацыі на рынку працы патрабуе правядзеньня больш актыўнай палітыкі, накіраванай на арганізацыю прафнавучаньня, грамадзкіх работ, стварэньне (захоўваньне) працоўных месцаў, дапамогі наймальнікам у падборы работнікаў, а зь іншага боку — павелічэння выдаткаў на сацыяльную падтрымку беспрацоўных.

У абсалютным выражэньні лік ахопленых актыўнымі заходамі ўзрос на 42,5% у асноўным за кошт павелічэння колькасці тых, хто ўдзельнічаў у грамадзкіх работах.

Table with 4 columns: 1995 г., 1994 г., гр.2 у % да гр.3

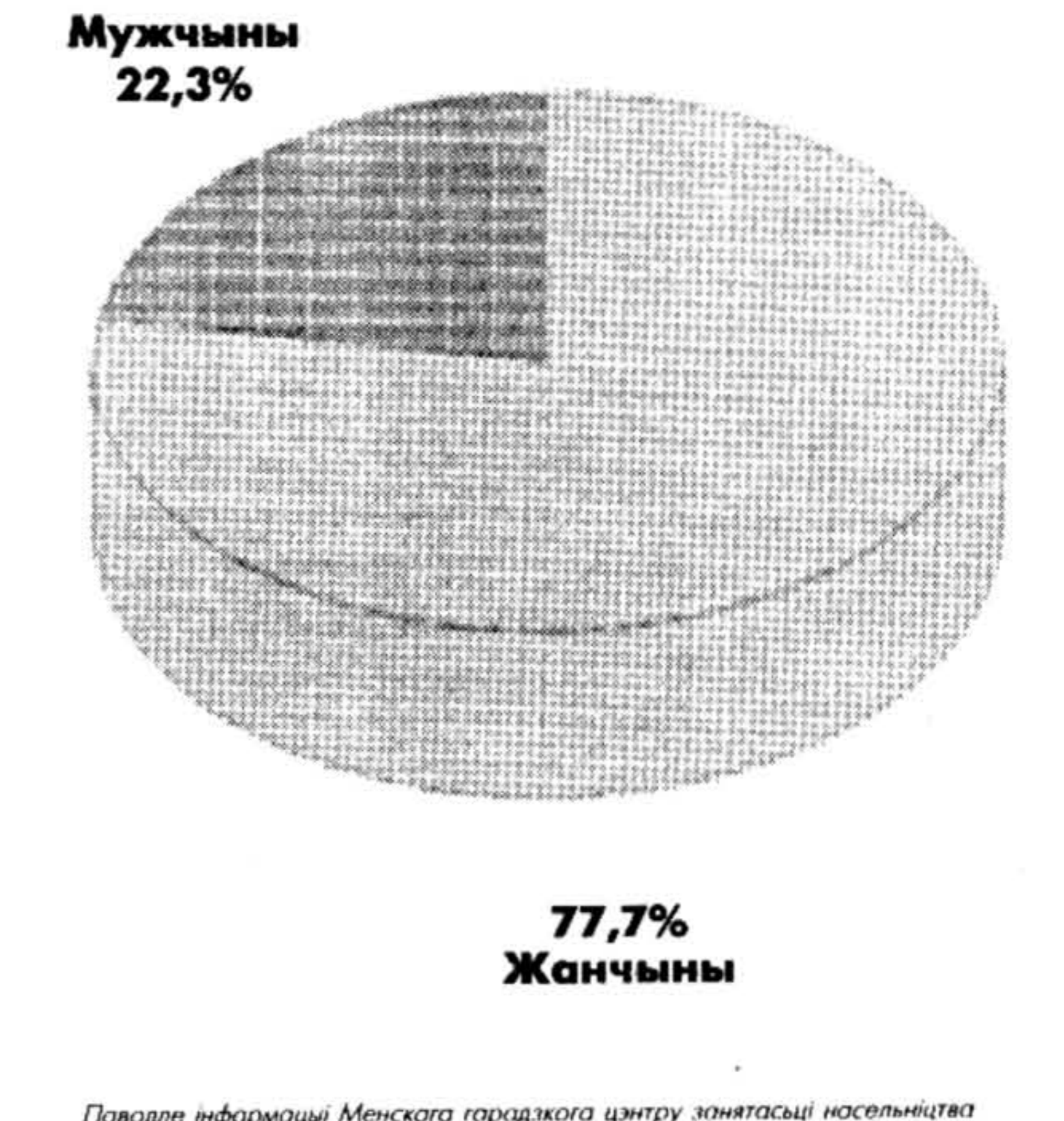
Кожны чацьверты беспрацоўны, зарэгістраваны ў службе занятасці, быў праектаваны ў пытанні выбару прафэсіі.

Пералік прафэсіяў, што маюць попят на рынку працы г. Менску на 1 студзеня 1996 г.

Table with 3 columns: Прафэсія, пасада, Колькасць беспрацоўных, чол., Колькасць вакансіяў, адз., Адносны недахоп працоўнай сілы

Table with 3 columns: Прафэсія, пасада, Колькасць беспрацоўных, чол., Колькасць вакансіяў, адз., Адносны недахоп працоўнай сілы

Структура беспрацоўных паводле полу на 01.01.1996

Паводле інфармацыі Менскага гарадзкага цэнтру занятасці насельніцтва

КОШТЫ НА ТОВАРЫ 10. 05. 1996 г. НА "ДЫНАМА"

Назва вырабы	Краіна выг.	Сярэдні кошт	Назва вырабы	Краіна выг.	Сярэдні кошт	Назва вырабы	Краіна выг.	Сярэдні кошт
ВОПРАТКА			СПАРТОВЫЯ ВЫРАБЫ			ІНШЫЯ ТАВАРЫ		
- куртка муж. з плашчовай ткан.	Пакістан	20-30\$	- аправа на акуллары	Нямеччына	11-25\$	- кухонны камбайн	Сынгатур	130\$
- куртка жаноч. з плашч. ткан.	Польшча	30-35\$	- ніткі (макер) 1 матак	Турэччына	2-4\$	- кухонны камбайн	Нямеччына	170\$
- куртка муж. скураная кар.	Турэччына	150-200\$	- ніткі (воўна)	Турэччына	2-5\$	- электрогрыль	Нямеччына	90\$
- куртка жаноч. скураная кар.	Турэччына	160-250\$	- заколкі ў валасы	Карэя	2\$	- электрамясарэзка	Нямеччына	70\$
- куртка муж. скураная доўгая	Турэччына	160-300\$	- грабенчык	Польшча	2\$	- электракавамолка "Phillips"	Галандыя	25\$
- куртка жаноч. скураная доўгая	Турэччына	160-350\$				- электракававарка	Францыя	45-50\$
- куртка муж. балоневая	Беларусь	20-30\$				- электракававарка	Нямеччына	40\$
- куртка жаночая балоневая	Літва	35-40\$				- электрарадыятары	Нямеччына	250\$
- плашч мужчынскі	Нямеччына	70\$				- электракамін	Нямеччына	190\$
- плашч жаночы	Аўстрыя	45\$				- электраміксэр	Францыя	35\$
ГАЛАУЊНЫЯ ЎБОРЫ						- эл. машынка для галення	Галандыя	20\$
- кепка муж.	Беларусь	8\$				- электрафрыжорніца	Нямеччына	80\$
- кепка жаноч.	Чэхія	15\$				- элементы сілкавання Varta	Нямеччына	0,5-3\$
- капор муж. (воўна 100%)	Польшча	25\$				- элементы сілкавання	Японія	1-1,5\$
- панамы	Беларусь	5\$				- ліктарык	Нямеччына	6\$
- хустка жаночая	Турэччына	15\$				- падаўжальнік	Польшча	3\$
- хустка жаночая	Італія	20-25\$				- кампакт-дыскі	Баўгарыя	4\$
- капялюш муж.	Чэхія	10\$				- кампакт-дыскі	Расея	5\$
- капялюш жаноч.	Чэхія	10-15\$				- кампакт-дыскі (фірмовыя)		15-18\$
- барэт муж.	Літва	6\$				- электрорыль	Нямеччына	45\$
- барэт жаночы	Польшча	5-10\$				- авэрлэк	Японія	200\$
- кепка "Gaulthier"	Францыя	50\$				- авэрлэк	Японія	180\$
АБУТАК			ДЗІЦЬЯЧЫЯ ТАВАРЫ			- вяз. маш. (Toyota) 1 фантура	Японія	250 \$
- басножкі жаночыя	Італія	25-40\$	- камбінэзоны на сынтыпоне	Тайланд	25\$	- электросоковыскалка	Нямеччына	55\$
- сандалеты муж.	Чэхія	30\$	- камбінэзоны на штучным футры	Вугоршчына	25\$	- тэрмас (2 літры)	Кітай	8\$
- боты жаноч.	Італія	70-80\$	- калготкі	Беларусь	1,2\$	- тэрмас	Японія	20\$
- боты жаноч.	Нямеччына	70\$	- калготкі	Славакія	2\$			
- боты жаноч.	Белвэст	50\$	- шкарпэткі махровыя	Беларусь	1,2-6\$			
- боты муж.	Нямеччына	70\$	- нагавіцы для хлопчыкаў	Турэччына	8-12\$			
- боты муж.	Белвэст	45\$	- швадрык	Турэччына	3-10\$			
- боты муж.	Чэхія	50\$	- шапачка вязаная з шалікам		6\$			
- паўботы муж.	Нямеччына	45\$	- барэт	Польшча	4\$			
- паўботы жаноч.	Італія	60-150\$	- пінеткі	Турэччына	3\$			
- паўботы жаноч.	Нямеччына	60-150\$	- туфлі скураныя (імпартовыя)		15-30\$			
- боцікі муж.	Нямеччына	70-90\$	- сандалі скураныя	Беларусь	6\$			
- боцікі жаноч.	Францыя	85\$	- боцікі скураныя		25-60\$			
- тапкі пляжныя	Турэччына	10\$	- красоўкі	Карэя	10-35\$			
- туфлі муж.	Італія	65-85\$	- чаравікі скураныя	Чэхія	25-60\$			
- туфлі муж.	Нямеччына	55-80\$	- рукавічкі	Польшча	3-4\$			
- туфлі муж.	Белвэст	35-50\$	- куртка на штучным футры	Кітай	15-20\$			
- туфлі жаноч.	Італія	45-60\$	- камбінэзоны джынсавыя	Турэччына	10-15\$			
- туфлі жаноч.	Нямеччына	50-60\$	- джынсы	Турэччына	5-15\$			
- туфлі жаноч.	Беларусь	25\$	- кашулі	Турэччына	5-10\$			
ІНШАЕ АДЗЕНЬНЕ			- куртка на сынтыпоне	Тайланд	15\$			
- блізы жаноч.	(імпартовыя)	35-50\$	- коўдра дзіцячая на ваце	Беларусь	20\$			
- кашулі муж. б/п.	Пакістан	6\$	- хадункі дзіцячыя, музычн.	Чэхія	20\$			
- кашулі муж. баёвыя		9-20\$	- кажушкі дзіцячыя	Турэччына	45\$			
- фрэч	Чэхія	40-50\$	- калыска (Zekiva)	Нямеччына	60-80\$			
- гарнітур муж. (тройка)	Фінляндыя	100\$	- цацка "Картынг"	Чэхія	50\$			
- гарнітур муж.	Польшча	60\$	- цацка-аўтамат (на батар.)	Ган-Конг	9\$			
- гарнітур жаночы	Італія	55\$	- цацка-самаскід (вытрым. 100 кг)	Польшча	20\$			
- джынсы Lee	ЗША	50-60\$	- ванначка для купання	Ізраіль	10\$			
- джынсы Wrangler	ЗША	50-60\$	- калыска "Мальвіна"	Нямеччына	60\$			
- джынсы Rifle	ЗША	50-60\$	- калыска шпальцовая "Немаўля"	Расея	20\$			
- джынсы Benetton	Ангельшчына	60\$	- паліто для хлопчыка	Чэхія	20\$			
- джынсы RGB	ЗША	55-65\$	- паліто для дзяўчынкі	Чэхія	20-30\$			
- джынсы іншыя (імпартовыя)		25-30\$	- бутэлькі на малако (немаўляткам)	Нямеччына	1,5-3\$			
- спадніца жаноч.	Турэччына	35-50\$	- саскі	Нямеччына	2\$			
- сарафан	Нямеччына	38\$	- памперсы (20 шт.)	Нямеччына	7\$			
- сукенка жаноч. трыкатаж	Турэччына	40\$	- стол-крэсла	Чэхія	10\$			
- сарафан жаночы	Турэччына	30-50\$	- "Дэндзі" прыстаўка 8-бітная		20\$			
- швадар жан. з ламы	Турэччына	35\$	- картрыджы для прыстаўкі "Дэндзі"		0,9-1,5\$			
- швадар жан.	Італія	50\$	ТЭЛЕ-, ВІДЭА-, АУДЫЁ-, РАДЫЁТЭХНІКА					
- швадар муж.	Турэччына	25-30\$	- тэлефон "Panasonic" KX-T3155	Японія	112\$			
- швадар муж.	Нямеччына	50-60\$	- тэлефон "Panasonic" KX-T2335	Японія	49\$			
- калготкі жаноч.	Італія	1,5-10\$	- р/тэл. "Panasonic" KX-T3850	Японія	105\$			
- калготкі жаноч.	ЗША	1,5-10\$	- в/м "Panasonic" NV-HD90EE	Японія	506\$			
- калготкі жаноч.	Нямеччына	1,5-10\$	- відэамагнітафон Sharp LP SP6	Японія	310\$			
- панчошкі жаноч.	Польшча	6\$	- відэамагнітафон Panasonic CD25	Японія	320\$			
- станік	"Мілавіца"	3-7\$	- відэакамера Sony 330	Японія	630\$			
- шкарпэткі муж.	Чэхія	2,5-4\$	- відэакамера Sony	Японія	1250\$			
- гальштукі муж.	Карэя	8-10\$	- відэакамера Panasonic	Японія	610\$			
- гальштукі муж.	Італія	20-26\$	- аўдыёплэер	Японія	27\$			
- шлейкі муж. з гальштукам	Кітай	14\$	- відэаплэер JVC (niwa)	Японія	160\$			
- бялізна жаноч. (камбінацыя)	Ангельшчына	20\$	- відэаплэер Panasonic OSR	Японія	215\$			
- майткі муж.	(імпартовыя)	2-5\$	- тэлевізар "Samsung" (51-54)	Карэя	300-350\$			
- саколкі б/п	Кітай	3-8\$	- тэлевізар "Funai" (51)	Японія	290\$			
- жупан жаночы	Турэччына	18\$	- тэлевізар "Phillips" (54)	Галандыя	360\$			
КАСМЭТЫКА			- музычны цэнтар "Sony J-80"	Японія	450\$			
- парфума "Anais, Anais" (30 мл)	Францыя	50\$	- музычны цэнтар "Technics" CD-SH	Японія	750\$			
- парфума "Climat"	Францыя	55\$	- музычны цэнтар Daewoo	Карэя	270\$			
- туалетная вада жаноч.	Францыя	45\$	- магнітола Daewoo	Карэя	80\$			
- туалетная вада жаноч.	Нямеччына	35\$	- магнітола Phillips CD	Галандыя	150\$			
- туалетная вада муж.	Францыя	35-40\$	- відэакасэты TDK	Японія	3,5-4\$			
- туалетная вада муж.	Нямеччына	25-35\$	- відэакасэты Panasonic	Японія	4-5\$			
- дэодарант муж.	Францыя	10\$	- відэакасэты ўнівэрс. (чысьціць)	Японія	20\$			
- дэодарант муж.	Нямеччына	5-10\$	- відэакасэты з запісам		2-3\$			
- дэодарант жаночы	Францыя	10-15\$	- відэакасэты з запісам		4-5\$			
- дэодарант жаночы	Нямеччына	5-10\$	- аўдыёкасэты Sony, TDK	Японія	2-3\$			
- ст. для галення "Gillette Sensor"	Ангельшчына	4-8\$	- аўдыёкасэты з запісам (Vigma)		0,9\$			
- ст. для галення "Schick Pivo"	Галандыя	4-5\$	- аўдыёкасэты з запісам		3\$			
- пена да галення "Gillette"	Ангельшчына	2-3\$	- аўтамагнітолы	Тайвань	60 \$			
- лясён пасыля галення	Францыя	5,5\$	- аўтамагнітолы Sony	Японія	560\$			
ГАЛЯНТАРЭЯ			- радыя President		175 \$			
- торбачка жаноч. скураная	(імпартовая)	40-60\$	ТЭХНІЧНЫЯ БЫТАВЫЯ ТАВАРЫ					
- торбачка жаноч. з зам. скуры	(імпартовая)	15-25\$	- лядоўня	Нямеччына	600\$			
- рамяні муж. скураныя	(імпартовыя)	15-20\$	- парозільня	Беларусь	250\$			
- рамяні жаноч. скураныя	(імпартовыя)	15-25\$	- пральня "Вятка-16"	Расея	290\$			
- пальчаткі жаноч. скураныя	(імпартовыя)	10-30\$	- электрапліта	Чэхія	315\$			
- пальчаткі муж. скураныя	(імпартовыя)	8-15\$	- печка ЗВЧ Daewoo	Карэя	165 \$			
- хусткі жаноч.	Турэччына	5-15\$	- печка ЗВЧ Funai	Японія	180 \$			
- хусткі жаноч.	Італія	10-20\$	- электрафэн "Phillips"	Галандыя	49 \$			
			- электрафэн "Заря" (5 насадак)	Расея	17\$			

ЧЫМ ПЕРАКУСІЦЬ НА "ДЫНАМА"

- чабурэкі	3500 руб.
- трубочкі-пірожныя (са згущ. мал.)	4.000 руб.
- кава (с цукрам) 100 мл	5.000 руб.

Як мыць і чысьціць посуд

Для мыцьця й чысткі посуду выкарыстоўваюцца каля 100 відаў розных прэпаратаў і хімічных рэчываў, якія паводле свайго ўздзеяньня на паверхню падзяляюць на безабразіўныя і абразіўныя.

Пераважна для мыцьця посуду скарыстоўваюць безабразіўныя рэчывы, а што да абразіўных, то іх варта раіць толькі для чысткі моцна забруджанага посуду. Пасьля мыцьця посуду ў мойнай рошчыне яе неабходна 2-3 разы спаласнуць чыстай вадою. Вада для мыцьця посуду павінна быць гарачай — не ніжэйшаю за 50-60 °С, бо ў халоднай вадзе ачышчальны эфэкт прэпаратаў зьніжаецца.

Выключэньне складаюць фаянсавы посуд і крышталі, якія можна мыць толькі цёплай вадой, бо пад уздзеяньнем гарачай вады паліва на фаянсе можа разбурацца, а крышталі зь цягам часу цяжэй.

Пасьля чысткі й мыцьця посуду добра паласкаюць. Сушыць сталовы й кухонны посуд найлепей у спецыяльнай сушыльцы, пры гэтым ставіць яе трэба на рабро, каб вада сыякала хутчэй.

Гарбаты посуд і крышталі, каб яны блішчэлі, варта выціраць сухою анучкай.

Шклянны посуд ня варта мыць пральным парашком ці драйнай вяхоткай. Найлепей скарыстоўваць адмысловыя сродкі, якія выпускаецца вельмі шмат, ці мыцьцёвы прэпарат уласнай вытворчасці. Для гэтага разьмякчыце на працягу 1-2 г. у невялікай колькасці вады абмылкі, потым сфармуеце зь іх кавалак мыла ці пакладзіце абмылкі ў капранавую панчошу. Пры гэтым у ваду можна дадаць некалькі кропляў сальманяку (нашатыра). Так Вы атрымаеце цудоўны мыцьцёвы прэпарат.

Нарэжце вельмі дробна шалупіны ад сырой бульбы, апусьціце яе ў гарачую ваду, дадаўце воцат і соль і ў Вас атрымаецца выдатны прэпарат для мыцьця бутэлек.

Шклянкі, слоікі добра мыюцца і атрымваюць цудоўны бляск, калі да вады, у якой іх мыюць, дадаць 1-2 гарбатыя лыжкі воцату і лыжку солі.

Каб загартаваць новыя шклянкі, трэба перакласці іх паперай, пакласці ў рондаль з вадой і паставіць на вагонь. Калі вада закіпіць, рондаль зьняць з вагна, але шклянкі не выцягаць з вады, пакуль не астыве.

Шклянкі набудуць бляск, калі прамыць іх у вадзе зь пітной содай. Затым даць ім высых-

нуць (не выціраць ручніком). Каб разьяднаць пастаўленыя адна ў адну шклянкі без неабязьпекі пабіць іх, трэба апусьціць вонкавую шклянку ў цёплую ваду, а ва ўнутраную пакласці кавалак лёду. У першым выпадку судзіна пашыраецца, у другім — звужаецца.

Келіхі й чаркі стануць ідэальна празрыстымі, калі прамыць іх у падкільенай воцатам вадзе ці працерці солью, а потым вымыць і, ня выцершы, даць сыячы вадзе. Добра адмывае шклянны посуд кававая гушча. Акрамя таго, гэта добры сродак для чысткі мэталёвага посуду.

Посуд з пад малака трэба мыць сьпяраша халоднай, а потым гарачай вадой.

Фаянс, парцеляна. Фаянсавы і парцелянавы посуд з пазалотай ня варта мыць занадта гарачай вадой з ужываньнем парашкоў ці пастаў, якія губяць паліва. Для мыцьця такога посуду можна выкарыстоўваць гаспадарчае мыла.

Брунаты налет у парцелянавым імбрыку лёгка зьняць, калі наліць у яго на ноч рошчыны пітной соды. Зранку рошчыну трэба выліць, імбрык добра працерці знутры і як сылед спаласнуць.

Эмаляваны посуд. Эмаляваны посуд лёгка адмыць гарачай, лепей гатаванай, вадой, дадаўшы соды ці гарчыцы (з разьліку 2 гарбатыя лыжкі соды ці гарчыцы на 1 л вады), паставіўшы на пэўны час на вагонь ці даўшы настаяцца 2-3 гадзіны. Эмаляваны посуд, каб

не пашкодзіць эмаль, нельга скрэбіць нажом, церці пяском ці наждаком. Мыць такі посуд трэба шчоткай ці вяхоткай.

Хутка пачысьціць рондаль, у якім прыгарэла малако, можна ватным тампоном, змочаным у кававай гушчы.

Іржу з эмаляванага посуду можна прыбраць тампоном, які трэба папярэдне змачыць воцатам.

Шэры налет на эмаляваным посудзе лёгка зьнімае, калі пацерці яго солью. А каб папярэдне зьняць ягонае ўтварэньне, эмаляваны посуд трэба штодня мыць цёплай вадой, дадаўшы ў яе крыху пітной соды.

Алюміневы посуд варта мыць вадой з мылам ці рошчынай гарачай вады і сальманяку, якія добра зьнішчаюць тлуштыя рэчывы. Пасьля гэтага посуд трэба абавязкова спаласнуць.

Калі сыценкі алюміневых рондляў пацямялі, налет можна прыбраць ваткай, змочанай воцатам з вадой.

Калі алюміневы посуд моцна счарнеў, яго можна адмыць, наліўшы ў яго ваду, у якой распушчаны 3-4 сталовыя лыжкі воцату, і праварыць яе на працягу 10-15 хвілінаў. Выдаліць на алюміневым посудзе плямы ад прыгарэлай ежы можна, папярэдне працершы іх толькі што разрэзаным яблыкам ці закіпяціўшы ў посудзе ваду з цыбуляй.

Алюмінэў разбураецца пад уздзеяньнем кіслінаў і шчолакаў. Таму пазбягайце трымаць у такім посудзе гарачую салёную рошчыну, кіслае малако, салёную рыбу, а таксама ежу з бульбы й памідораў.

Патэльны пасьля смажанья, яшчэ гарачыя, варта адразу ж добра вымыць, цалкам выдаляць нацёрці солью, а потым працерці мяккай паперай.

Формы з чорнае бляхі для выпяканья мучных вырабаў лёгка чысьціцца, калі іх папярэдне нацёрці солью, а потым працерці мяккай паперай.

Мэталева бляхі з духоўкі сьпяраша прамыць гарачай вадой, спаласніце, а потым пратрыце густой кашкай зь пітной содай і сухой чыстай анучай ці мяккай паперай.

Сталовыя прыборы. Нажы й відэльцы з драўлянымі ці плястмасавымі ручкамі трэба мыць адразу пасьля выкарыстанья і суха выціраць. Надоўга пакідаць іх у гарачай вадзе нельга, бо клей, якім змацованыя тронкі нажоў і відэльцаў, распушчаецца.

Не пакідаць надоўга нажы й відэльцы ў

гарачай вадзе, бо лязо нажа награвецца, сталь губляе трываласьць і эластычнасьць і хутка тупіцца. Добра чысьціцца нажы коркам, іржа на іх здымаецца доўгай цыбулі. Відэльцы й нажы можна ачысьціць ад плямаў і давесці да бляску, калі працерці цытрынавым сокам, а потым ваўнянай анучкай, пасьпяўшы на яе зубны парашок. Каб вярнуць пацямялым лыжкам, відэльцам і нажам пачатковы выгляд, апусьціце іх у адвар, які застаўся пасьля варкі бульбы, патрымаўшы ў ім некалькі хвілінаў, а потым добра вытрыце.

Перш чым мыць пасьля селядцоў, цыбулі ці часныку, патрымаўце яго некалькі секундаў над гарачай фаеркай, а потым вымыце халоднай вадой з мылам.

Пасьля кожнага ўжыванья срэбных прыбораў (лыжкі, відэльцы, нажы) варта мыць у гарачай рошчыне пітной соды (з разьліку 50 г соды на 1 л вады), а затым у чыстай гарачай вадзе і праціраць мяккай анучкай.

Лыжкі, відэльцы, нажы, сальніцы і іншыя вырабы з мэліхюру чысьціцца зубной пастай, а потым праціраюць мяккай анучкай.

Як зьняць накіп. Пры гатаваньні жорсткай вады на сыценкі посуду выпадаюць у выглядзе шчыльнага ападку карбанаты вапны й магнэсу. Гэта накіп, які мае нізкую цеплаправоднасьць. Таму дзеля награванья й гатаваньня вады ў посудзе, пакрытым накіпам, трэба болей часу, а значыць і болей выдаткоўваецца газу ці электраэнергіі. Сыценкі посуду пры гэтым грэюцца мацней, што вядзе да больш хуткага ягонага псаванья. Таму пры карыстаньні жорсткай вадой неабходна прыядычна выдаляць накіп са сыценак імбрыка, самавару, рондляў з дапамогай прэпарату накіпталт "Антынакіпін".

Накіп можна таксама выдаляць з дапамогай сумесі зь пітной соды й воцатнай эсэнцыі. Для гэтага ў посуд, са сыценак якога трэба выдаляць накіп, наліваюць гарачую ваду, даводзяць яе да бруеньня, потым дадаюць пітную соду з разьліку 2 сталовыя лыжкі на 1 л вады і кіпяцяць яшчэ 20-25 хв. Затым ваду зьліваюць, наліваюць новаю, дадаюць воцатную эсэнцыю (з разьліку 1/2 шклянкі на 4 л вады), даводзяць да кіпеньня і кіпяцяць 20-30 хв. Пасьля гэтага рызрыхлены пласт накіпу лёгка здымаецца драўлянай палачкай. Выпрабаваны сродак для выдаленьня накіпу ў імбрыку — бульба. Запоўніце імбрык вадой, пакладзіце кавалачак бульбы й кіпяціце ня меней за 1 гадзіну.

Кватэру заліла...

Адна з асноўных прычынаў, зь якой заліваюць кватэры, — невыкананьне жылплёва-эксплуатацыйнымі арганізацыямі (ЖЭА) нормаў тэхнічнай эксплуатацыі жыллага дома. У выніку ў доме трухлее дах, даходзяць да непрыдатнасьці інжынерныя камунікацыі й ацяпляльныя трубы. Нашыя парады дапамогуць Вам вызначыць чарговасць дзеяньняў у выпадку, калі Вашу кватэру заліла зь вены ЖЭА. Скарыстацца з гэтых парадаў змогуць уладальнікі ўсіх кватэраў, незалежна ад таго, у чый уласнасьці знаходзіцца дом — муніцыпальнай ці ведамаснай.

Усе дзеяньні ахвяры складаюцца з трох этапаў.

Этап першы

Вы павінны адразу паведаміць у ЖЭА, што Вашу кватэру заліла. І лепей зрабіць гэта пісьмова. У заяве на імя начальніка ЖЭА падрабязна апішыце, што адбылося, і патрабуйце прыбраць прычыны таго, што адбылося. Патрабуйце таксама, каб ЖЭА прыслала кваліфікаваную камісію для складаньня акту пра факт працэку ці заталпеньня.

Заяву неабходна напісаць у двух асобніках. Копію з подпісам начальніка й пачаткаў ЖЭА пажадана пакінуць сабе.

Факт Вашага звароту павінен быць зафіксаваны супрацоўнікамі ЖЭА, пра што складаецца адпаведны акт у тэрмін ня большы за месяц. У акце павінны быць дакладна адлюстраваны ўсе пашкодзаныя й пазначаныя прычыны.

Акт падпісваецца ўсімі сябрамі камісіі й самім жыхаром.

Копію акту камісія павінна аддаць Вам.

Паводле існага заканадаўства жыхар мае права атрымаць кампэнсацыю за ўсе страты, нанесеныя працэкам ці заталпеньнем, гэта значыць ЖЭА мусіць адрамантаваць залітую

кватэру ў тэрмін, які яна вызначыць самастойна. Але памятайце, што якасьць рамонту ЖЭА не абумоўлівае, і можа здарыцца так, што празь некалькі месяцаў вам давядзецца самастойна даводзіць рамонт да канца.

Зусім заканамернае пытаньне: "Ці можна ўсяго гэтага пазьбегнуць? І калі можна, дык якім чынам?"

Этап другі

Ёсьць два шляхі разьвіцьця Вашых далейшых стасункаў з ЖЭА.

Першы шлях:

Не дачкаўшыся таго моманту, калі ЖЭА выканае нарэшце рамонт, Вы можаце пачаць рабіць яго самі. У гэтым разе неабходна будзе зьбіраць усе цэтлікі аб панесеных выдатках на будматэрыялы і інш. Калі рамонт ужо будзе зроблены, Вы мусіце накіраваць заяву на імя начальніка ЖЭА з патрабаваньнем апаціць усе выдаткі, зьвязаныя з заталпеньнем кватэры. Да заявы неабходна прыкласці копію акту аб працэку ці заталпеньні, разьлік зробленых выдаткаў, а таксама цэтлікі, якія пацьвярджаюць іх. Адказ ЖЭА абавязана даць на працягу 14 дзён.

Другі шлях:

Калі Вы ня маеце сродкаў на рамонт кватэры, запрасіце будаўнічую фірму, якая складзе Вам дэфэктную ведамасьць на неабходныя працы й выдаткі (не забудзьцеся правесці ў фірмы ліцэнзію на ажыццяўленьне будаўнічае дзейнасьці). Яшчэ лепей запрасіць незалежнага эксперта, які ацэніць кошт аднаўленьня рамонту кватэры (наяўнасьць у эксперта ліцэнзіі таксама абавязковая!).

Калі ў выніку заталпеньня сапсавалася Ваша маёмасьць, эксперт павінен зрабіць ацэнку й гэтае шкоды. Акт ацэнкі дазволіць Вам патрабаваць выплаты кампэнсацыі.

Калі пры такім рашэньні праблема ЖЭА

праігнаруе Вашы патрабаваньні — зьвяртайцеся ў народны суд.

Этап трэці

Для таго, каб падаць на ЖЭА судовы спягон, зьбярыце наступныя дакумэнты:

1. Акт аб працэку ці заталпеньні кватэры.
2. Дэфэктную ведамасьць аб рамонце кватэры.
3. Пералік пашкоджанай маёмасьці (калі яна папсаваная).
4. Выпіску з дамоўнае кнігі й копію рахунку.
5. Цэтлікі, якія пацьвярджаюць панесеныя выдаткі.

Потым самастойна ці з дапамогай юрыста складзіце спагонную заяву. У ёй побач з кампэнсацыяй матэрыяльнае шкоды Вам варта патрабаваць у ЖЭА прыбраць прычыны заталпеньня кватэры, інакш пасьля ажыццяўленьня рамонту Вы не застрахаваны ад паўторных непрыемнасьцяў.

Падставай для паданья спагону трэба паказаць існае заканадаўства, якое дазваляе патрабаваць з ЖЭА кампэнсацыі за нанесеную шкоду. Адзначым, што ўсе выдаткі, якія Вы панеслі, будуць спагнаныя з ЖЭА.

Вось два тыповыя прыклады з судовых практыкі.

У ліпені 1994 году заліла кватэру сп-ні Бачаровай. Кватэра была даведзена да поўнай непридатнасьці, пацярпелі таксама ўласныя рэчы, мэбля, кнігі, прадметы мастацтва.

Пажылая жанчына доўга дамагалася ад супрацоўнікаў РЭУ, каб яны склалі акт пра заталпеньне і далі ёй неабходную падтрымку. І толькі ейны зварот у народны суд прымусіў работнікаў РЭУ заняцца нарэшце рамонтом.

У судовым паседжаньні адказнік, РЭУ, сваю віну не прызнаў. Суд, аднак, доказы адказніка адхіліў і вынес рашэньне аб спаганьні з РЭУ 2.393.000 рублёў за нанесеную матэрыяльную шкоду, а таксама 500.000 рублёў кампэнсацыі за маральную шкоду.

У лістападзе 1994 году ў выніку аварыі сыстэмы цэнтральнага ацяленьня заталпіла кватэру Ісаевых. У выніку моцна пацярпелі мэбля, рэчы, побытавая тэхніка.

Былі складзеныя акты агляду кватэры на пашкоджаныя столь, сьцены, падлогу й на пашкоджаную мэблю. Кошт аднаўленьня рамонту кватэры, рэчэй і мэблі быў вызначаны ў каштарысе экспертным замоўцам і склаў 10.106.490 рублёў. У судовым паседжаньні адказнік факт заталпеньня ў выніку аварыі не аспрэчваў.

Суд вызначыў, што ў выніку заталпеньня, якое адбылося праз абьякавае стаўленьне адказніка да сваіх абавязкаў, спаганятая некалькі месяцаў не магла пражываць у сваёй кватэры, карыстацца рэчамі. Большую частку рамонту яна мусіла рабіць самастойна, бо інакш рамонт рабіўся доўга й няясна. Усё гэта сьведчыла пра маральныя й фізычныя пакуты спаганятае.

Народны суд спагнаў з адказніка на карысьць спаганятай 10.106.490 рублёў у кошт кампэнсацыі матэрыяльнае шкоды й 5.000.000 рублёў на кампэнсацыю маральнае шкоды.

ВЫШЭЙШЫЯ НАВУЧАЛЬНЫЯ ЎСТАНОВЫ. АКАДЭМІІ.

Вайсковая акадэмія Рэспублікі Беларусі

Адрэса: 220057, Менск-57, тэл. 69-43-85, 68-42-35.
Рэктар: Флярко Рыгор Іванавіч.

Факультэт	спэцыяльнасьць	Іспыты
агульнавайсковы	афіцэры камандных спецыяльнасьцяў мабільных, мастацкіх войскаў і войскаў тылу	матэматыка (вусна); фізыка (вусна); беларуская (расейская) мова (пераказ)
інжынэрных і аўтамабільных войскаў	афіцэры камандных спецыяльнасьцяў інжынэрных і аўтамабільных войскаў	—
унутраных войскаў	афіцэры ўнутраных войскаў	—
связі й АСК	афіцэры інжынэрных спецыяльнасьцяў сувязі й АСК	матэматыка (пісьмова); фізыка (вусна); беларуская (расейская) мова (пераказ)
супрацьпаветранай абароны	афіцэры камандных і інжынэрных спецыяльнасьцяў для РТВ і ЗРВ	—
ракетных войскаў і артылерыі	афіцэры камандных і інжынэрных спецыяльнасьцяў ракетных войскаў і артылерыі	матэматыка (вусна — для камандных спецыяльнасьцяў), пісьмова — для інжынэрных спецыяльнасьцяў; фізыка (вусна); беларуская (расейская) мова (пераказ)
авіяцыйны	лётнікі і інжынэры авіяцыйнае тэхнікі	матэматыка (вусна — для лётчыкаў, пісьмова — для інжынэраў); фізыка (вусна); беларуская (расейская) мова (пераказ)

Прыём дакумэнтаў:

Прымаюцца грамадзяне Рэспублікі Беларусі зь ліку цывільнае моладзі ва ўзросьце ад 17 да 21 гадоў. Ахвочыя паступіць у акадэмію падаюць заяву ў раёны (гарадкі) вайсковы камісарыят на месцы жыхарства да 1 сакавіка году паступленьня.

Адукацыйная база: сярэдняя ці сярэдняя спецыяльная адукацыя.

Форма навучаньня:

Асобы, прынятыя ў акадэмію, залічваюцца на абавязковую вайсковую службу і забяспечваюцца за дзяржаўны кошт усім неабходным.

Тэрмін навучаньня: 5 гадоў.

Уступныя іспыты:

Усе паступоўцы найперш праходзяць псыхалогічны адбор і здаюць іспыт зь фізычнае падрыхтоўкі. Пры атрыманьні станоўчай адзнакі ў выніку прафэсійна-псыхалогічнага адбору і станоўчай адзнакі ў фізычнай падрыхтоўцы кандыдаты дапускаюцца да здаваньня іспытаў у адукацыйных прадметах.

Ільготнае паступленьне:

Без іспытаў у агульнаадукацыйных прадметах пры выкананьні ўсіх іншых патрабаваньняў прымаюцца выпускнікі савоўраўскіх вайсковых вучэльняў.

Без іспытаў у агульнаадукацыйных прадметах на першы курс паводле вынікаў сумоўя залічваюцца асобы, якія скончылі першы ці наступныя курсы цывільных ВНУ, што адпавядаюць профілю акадэміі.

Мэдалісты здаюць адзін іспыт (матэматыка) і пры атрыманьні выдатнай адзнакі вызваляюцца ад астатніх іспытаў.

Пераможцы прадметных рэспубліканскіх, абласных алімпіадаў вызваляюцца ад здаваньня іспытаў гэтых прадметаў з адзнакай "выдатна".

Па-за конкурсам на аснове вынікаў прафэсійнага адбору пры атрыманьні станоўчых адзнак на ўступных іспытах у акадэмію залічваюцца: дзеці-сіроты і дзеці, што засталіся без апякунства бацькоў; прапаршчыкі, што пасляхова выконваюць свае службовыя абавязкі і маюць узагароды за непасрэды ўдзел у вайсковых дзеяньнях.

Пераважным правам на залічваньне ў акадэмію пры аднолькавай колькасьці балаў карыстаюцца: асобы, якія выконвалі спецыяльныя заданьні й выявілі пры гэтым высокі маральна-баявы якасьці; прапаршчыкі, мічманы, а таксама салдаты, матросы, сяржanty і старшыні, што служыць на кантрактнай аснове; асобы-адсяленцы з забруджаных раёнаў.

Акадэмія міліцыі Міністэрства ўнутраных справаў Рэспублікі Беларусі

Адрэса: 220771, Менск, вул. Варвашані, 6, тэл. 33-31-15, 33-18-44, 33-31-77.

Прыём на спецыяльнасьць правазнаўства.

Уступныя іспыты:

— паступоўцы зь ліку шараговага й малодшага каманднага складу, а таксама цывільнае моладзі, што адслужыла ва Узброеных Сілах, якія паступаюць на дзённае аддзяленьне, здаюць іспыты ў фізычнай падрыхтоўцы (нарматывы), беларускай (расейскай) мове й літаратуры (твор і вусна), гісторыі Беларусі (вусна); — выпускнікі сярэдніх агульнаадукацыйных устаноў, якія паступаюць на дзённае аддзяленьне, здаюць іспыты ў фізычнай падрыхтоўцы (нарматывы), беларускай (расейскай) мове й літаратуры (твор), гісторыі Беларусі (вусна), замежнай мове (вусна); — асобы, якія паступаюць на завочнае аддзяленьне і маюць сярэднюю юрыдычную адукацыю, здаюць іспыты зь беларускай (расейскай) мовы й літаратуры, крымінальнага права (вусна), крымінальнага працэсу (вусна);

— асобы зь вышэйшай неюрдычнай адукацыяй здаюць іспыт зь беларускай (расейскай) мовы й літаратуры (твор) і пры атрыманьні станоўчай адзнакі праходзяць сумоўе;

— усе іншыя паступоўцы здаюць іспыты зь беларускай (расейскай) мовы й літаратуры (твор), праходзяць псыхалогічнае тэставаньне дзеля вызначаньня інтэлектуальнага й прафэсійнага ўзроўню (пісьмова зь выставленьнем адзнакі).

Адукацыйная база: сярэдняя, сярэдняя спецыяльная ці вышэйшая адукацыя.

Форма навуучаньня: дзённая (дз) і завочная (з).

Абмежаваньні: — на дзённую форму навучаньня прымаюцца асобы шараговага й малодшага каманднага складу органаў унутраных справаў; асобы, якія адслужылі ва Узброеных Сілах і маюць сярэднюю адукацыю, ва ўзросьце да 30 гадоў; асобы зь сярэдняй ці сярэдняй спецыяльнай адукацыяй зь ліку цывільнае моладзі ва ўзросьце ад 17 да 25 гадоў;

— на завочную форму навучаньня прымаюцца асобы зь ліку шараговага й малодшага каманднага саставу органаў унутраных справаў, прапаршчыкі й афіцэры ўнутраных войскаў МУС РБ ва ўзросьце да 35 гадоў; на навучаньне могуць быць прынятыя службоўцы органаў унутраных справаў; — жанчыны прымаюцца толькі на завочнае навучаньне, у якасьці выключэньня на дзённае аддзяленьне могуць паступаць дзяўчаты — дзеці супрацоўнікаў

органу ўнутраных справаў, што загінулі пры выкананьні службовых абавязкаў.

— узрост паступоўцаў лічыцца паводле стану на 1 верасьня году паступленьня ў вучэльню.

Тэрмін навучаньня: 4 гады (дз); 5 гадоў (завочна пры сярэдняй ці сярэдняй спецыяльнай адукацыі), 3 гады (завочна пры сярэдняй юрыдычнай ці вышэйшай неюрдычнай адукацыі).

Ільготнае паступленьне: без уступных іспытаў залічваюцца асобы, што скончылі сярэднюю юрыдычную ці вышэйшую навукальную ўстанову з адзнакай; мэдалісты здаюць адзін іспыт — гісторыю Беларусі (вусна) і, пры атрыманьні адзнакі "пяць" яны залічваюцца ў акадэмію; пераможцы (1, 2, 3 месцы) рэспубліканскіх алімпіадаў выпускнікі школы, пмазьяў, піцьяў 1995-1996 г. вызваляюцца ад здаваньня іспытаў у тых прадметах, у якіх яны сталі пераможцамі (стаўіцца адзнака "пяць").

Па-за конкурсам пры атрыманьні станоўчых адзнакаў на ўступных іспытах залічваюцца:

— вайскоўцы-інтэрнацыяналісты;
— дзеці супрацоўнікаў органаў унутраных справаў, што загінулі пры выкананьні службовых абавязкаў;
— дзеці зь сем'яў вайскоўцаў, што загінулі ці сталі калексамі падчас праходжаньня вайскавае службы ці працы ў складзе савецкіх войскаў на тэрыторыі дзяржавы, дзе адбыліся баявыя дзеяньні;
— дзеці зь сем'яў вайскоўцаў, што загінулі (памерлі) у мірны час пры праходжаньні вайскавае службы;
— поўныя сіроты і дзеці, якія засталіся без апякунства бацькоў.

Прыём дакумэнтаў: на кандыдатаў, адабраных на навучаньне, управамі ўнутраных справаў падаюцца спецыяльныя справы — да 20 чэрвеня (дз), да 15 траўня (з).

Здаваньне іспытаў: з 20 ліпеня да 4 жніўня (дз); з 15 да 30 чэрвеня (з).

Неабходныя дакумэнт:

— заява на імя начальніка аддзела ўнутраных справаў на месцы жыхарства (для цывільнае моладзі);
— рапарт на імя начальніка часткі, дзе адбывалася служба (для супрацоўнікаў міліцыі);
— дакумэнт аб сярэдняй адукацыі (арыгінал) ці копія дыплёму;
— мэдычная даведка формы 086/У
— выліска з працоўнае кніжкі (для завочнае формы навучаньня);
— 6 фотакартак памерам 3х4 см;
— пашпарт (паказваецца асабіста).

Акадэмія фізычнага выхаваньня і спорту Рэспублікі Беларусі

Адрэса: 220020, Менск, пр. Машэрава, 105, тэл. 50-30-84 (прыёмная камісія), 50-54-67, 50-52-72, 50-63-23; факс: 50-50-08.

Рэктар: Бондар Аляксандар Іванавіч, доктар пэдагагічных навук, прафэсар, заслужаны трэнэр Рэспублікі Беларусі (50-68-78).

Прыём:

Факультэт	спэцыяльнасьць	спэцыялізацыя	Кваліфікацыя
трэнэрскі	фізычная культура і спорт	трэнэрская справа ў відзе спорту (з пазначэньнем віду спорту)	выкладчык фізычнай культуры, трэнэр у відзе спорту
аздараўленчай фізычнай культуры	фізычная культура і спорт	фізычная рэабілітацыя	выкладчык фізычнай культуры, інструктар-мэталыст лекавай фізычнай культуры
—	—	лекавая фізычная культура	—
—	—	арганізацыя фізкультурна-аздараўленчае працы і турызму	настаўнік фізычнай культуры, выкладчык-арганізатар фізкультурна-аздараўленчай працы і турызму

Віды спорту: аздараўленчая фізычная культура (дз/з) баскетбол (дз/з) бокс (дз/з) валејбол (дз) водныя лыжы (дз) вольная барацьба (дз) вяслярны спорт (дз/з) гандбол (дз) гімнастыка (дз/з) грэца-рымская барацьба (дз) дзю-до (дз) канькабежны спорт (дз) конны спорт (дз/з) лёгкаа атлетыка (дз) міжнародны турызм і маркетынг (дз) нартавы (лыжны) спорт (дз/з) плаваньне (дз/з) роварны спорт (дз/з) рэабілітацыя й нетрадыцыйныя мэтады аздараўленьня (дз) самба (дз) спартовая барацьба (з) спартовая гульні (дз/з) стральба (з) тэхнічныя віды спорту (з) футбол (дз/з) фэхтаваньне (дз) хакей (дз/з) цяжкаа атлетыка (дз/з) шахматы (дз)

Беларуская акадэмія мастацтваў

Адрэса: 220012, Менск, пр. Ф.Скарыны, 81, тэл. 32-12-21, 31-29-74, 31-34-78, факс 32-20-41, 32-15-42.
Рэктар: Шаранговіч Васіль Пятровіч, народны мастак Беларусі, прафэсар (32-15-42).

Прыём:

Факультэт	спэцыяльнасьць	спэцыялізацыя
тэатральны	акторскае майстэрства тэатразнаўства	актор драматычнага тэатру й кіно; актор тэатру лялек гісторыя й тэорыя тэатру; тэатральнаа крытыка; кінатэаэпэратарства; гукарэжысура
—	рэжысура	рэжысура драмы; рэжысура тэатру лялек; рэжысура тэлебачаньня; рэжысура мастацкага фільму; рэжысура дакумэнтальнага фільму; рэжысура мультыплікацыйнага фільму
дызайну	дэкаратыўна-выяўленчаа мастацтва дызайн	мастацкая кераміка; мастацкае шкло; мастацкія вырабы з мэталу й іншых матэрыялаў прамысловы дызайн; дызайн вырабаў побытавага спажываньня праектаваньне інтэр'ераў; праектаваньне мэблі праектаваньне выставаў
—	—	—
—	інтэр'ер і абсталяваньне праектаваньне выставаў і рэклямы	—
—	прамысловая графіка й дызайн тэлерэкляма	—
—	фотамастацтва	—
—	мастацкае праектаваньне вырабаў тэкстыльнай вытворчасці мадэляваньне строяў	—
—	мастацкі жывапіс	станкавы жывапіс; тэатральна-дэкаратыўны жывапіс; выяўленчае рашэньне фільму — мастакі кіно аздабленьне й ілюстраваньне кнігі
—	графіка плякат	—
—	станкавая графіка манумэнтальна-дэкаратыўнае мастацтва	—
—	мастацтвазнаўства	—
—	скульптура	—

Уступныя іспыты:

— беларуская (расейская) мова й літаратура (вусна); малюнак; жывапіс; кампазыцыя; калеквіюм — на спецыяльнасьці факультэту дызайну й мастацкага (на спецыяльнасьці скульптура замяж жывапісу іспыт у лепцы);

— беларуская (расейская) мова й літаратура (вусна); сцэнічная мова; майстэрства актара; калеквіюм — на спецыяльнасьці акторскае мастацтва й тэатразнаўства; беларуская (расейская) мова й літаратура (вусна); сцэнічная мова; рэжысура й майстэрства актара; калеквіюм — на спецыяльнасьці рэжысура.

Заўвагі:

Сцэнічная мова — пераказ напамежы прозы, вершаў, казак, маналёгаў на беларускай (расейскай) мове. Майстэрства актара — выкананьне індыўідуальных этудаў (псыхафізычных дзеяньняў у канкрэтных жыццёвых сытуацыях).

Калеквіюм — гутарка з паступоўцамі дзеля азнаямленьня з узроўнем іхняй культуры, інтэлектуальнага развіцця, ведаў гісторыі нацыянальнага й сусьветнага мастацтва.

Рэжысура — інсцэнажны плян п'есы ці аднае сцэны тэатральнага спектаклю; рэжысэрскі камэнтар да апаўданьня ці апавесці, да твору жывапісу ці скульптуры.

Рэжысура й майстэрства актара — інсцэнацыя й выкананьне этудаў (псыхафізычных дзеяў у канкрэтных жыццёвых сытуацыях — 3-4 хвіліны; у этудах павінна быць завязка, развіццё дзеяньня, кульмінацыя, разьвязка).

Малюнак — галава мадэлі й аголеная фігура (памерам 0,25х0,5 ватманаўскага аркушу).

Беларуская акадэмія музыкі

Адрэса: 220030, Менск, вул. Інтэрнацыянальная, 30, тэл. 27-11-03 (прыёмная камісія), 26-17-49 (дэканат), 26-06-70.

Рэктар: Казінец Міхал Антонавіч (27-49-42).

Прыём:

Факультэт	спэцыяльнасьць	спэцыялізацыя
фартэпіяналі й кампазытэрска-музыказнаўчы	інструмэнтальнае выканальніцтва (фартэпіяна)	—
—	кампазыцыя музыказнаўства	—
—	музычная беларусістыка	—
аркестровы	музычнае выканальніцтва (альт, ваўторна, віялянчэля, габой, клярнэт, кантрабас, саксафон, скрыпка, трамбон, туба, ударныя інструмэнт, фагот, флейта)	—
народных інструмэнтаў вакальна-харава	інструмэнтальнае выканальніцтва (акардэон, балапайка, баян, гітара, домбра, цымбалы)	—
—	дырыжаваньне (харавае)	—
—	сыпэвы	—
пэдагагічны (г. Магілёў)	інструмэнтальнае выканальніцтва (акардэон, балапайка, баян, домбра, фартэпіяна, цымбалы)	—
—	харавае дырыжаваньне	—

Уступныя іспыты: беларуская (расейская) мова й літаратура (вусна й пісьмова); спецыяльнасьць.

Абмежаваньне: на спецыяльнасьць сыпэвы прымаюцца грамадзяне ва ўзросьце да 28 гадоў. Форма навучаньня: дзённая.

Адукацыйная база: сярэдняя музычная адукацыя.

Тэрмін навуучаньня: 5 гадоў.

Прыём дакумэнтаў: чэрвень.

Здаваньне іспытаў: ліпень.

Неабходныя дакумэнт:

— заява на імя рэктара;
— дакумэнт аб сярэдняй адукацыі (арыгінал);

Уступныя іспыты:

— спецыялізацыя; плаваньне; беларуская (расейская) мова й літаратура (твор); біялёгія (вусна) пры паступленьні на факультэт аздараўленчай фізычнай культуры;

— пры паступленьні на трэнэрскі факультэт неабходна дадаткова здаць іспыт фізычнае падрыхтоўкі.

Адукацыйная база: сярэдняя ці вышэйшая адукацыя. Форма навучаньня: дзённая (дз) і завочная (з).

Тэрмін навучаньня: 5 гадоў (дз), 6 гадоў (з). Прыём дакумэнтаў: з 26 да 15 ліпеня.

Здаваньне іспытаў: з 16 да 31 ліпеня.

Мэдычная камісія: з 1 да 15 ліпеня.

Неабходныя дакумэнт:

— заява на імя рэктара;
— дакумэнт аб сярэдняй адукацыі (арыгінал) ці копія дыплёму;

— мэдычная даведка формы 086/У;
— 6 фотакартак памерам 3х4 см;

— пашпарт (паказваецца асабіста).

Платнае навучаньне

Маецца магчымасьць атрымаць адукацыю платна асобамі, што здалі ўступныя іспыты, але не прайшлі конкурс.

Прыблізны кошт навучаньня: 40 мінімальнах заробкаў за год.

Падрыхтоўчыя курсы: два тыдні перад іспытамі.

Жывапіс — натурморт і напаяголеная фігура (памеры з большага боку — ня большыя за 0,7 і 0,9 м). Кампазыцыя — замалёўкі кампазыцыяў на вольную й зададзёную тэму.

Лепка (матэрыял — гліна) — копія з гіпсавага матэрыялу (скульптура) і галава мадэлі (круглая скульптура).

Паступоўцы на мастацкі факультэт і факультэт дызайну паказваюць працы малюнку, жывапісу, кампазыцыі (арыгіналы), скульптуры (фотаздымкі).

Абмежаваньні: на спецыяльнасьці мастацкага факультэту й факультэту дызайну, а таксама на спецыяльнасьці рэжысура прымаюцца грамадзяне ва ўзросьце да 30 гадоў, на спецыяльнасьці акторскае майстэрства — да 21 году. Заявы грамадзянаў большага веку разглядаюцца прыёмнай камісіяй індыўідуальна.

Грамадзяне іншых краінаў прымаюцца на конкурснай аснове паводле дамоваў з прадпрыемствамі, ўстановамі, а таксама зь прыватнымі асобамі на умовах аплаты імя навучаньня.

Адукацыйная база: сярэдняя адукацыя.

Форма навучаньня: дзённая (дз), завочная (з).

Тэрмін навучаньня: 4-6 гадоў.

Прыём дакумэнтаў: з 15 чэрвеня да 5 ліпеня.

Здаваньне іспытаў: з 6 да 20 ліпеня.

Неабходныя дакумэнт:

— заява на імя рэктара;
— дакумэнт аб сярэдняй адукацыі (арыгінал);

— мэдычная даведка формы 086/У;
— 6 фотакартак памерам 3х4 см;

— пашпарт (паказваецца асабіста).

Дадатак: пры акадэміі працуюць Студэнцкі тэатр, Менская мастацкая вучэльня, Мастацкі ліцэй.

— мэдычная даведка формы 086/У;

— 6 фотакартак памерам 3х4 см;

— пашпарт (паказваецца асабіста).

Падрыхтоўчыя курсы: падрыхтоўчае аддзяленьне (дзённая форма навучаньня) на спецыяльнасьці сыпэвы і кампазыцыя. Тэрмін навучаньня — 2 гады.

На спецыяльнасьці сыпэвы прымаюцца грамадзяне ва ўзросьце да 28 гадоў, якія маюць выбітныя вакальныя й сцэнічныя задаткі.

13 - 19 ТРАЎНЯ

ТЕАТРЫ, КАНЦЭРТЫ

Травень

ОПЭРНЫ ТЭАТАР

тэл. 34-11-56 (галоўны адміністратар), 34-10-41 (каска)

Дон Кіхот

15 серада Л.Мінкус. Балет у 3-х дзехах

Лэдзі Макбет Мцэнскага павету (Кацярына Ізмайлава)

16 чацьвер Д.Шастаковіч. Опэра ў 3-х дзехах

Карміна Бурана Кармэн-сюіта

17 пятніца К.Орф. Вакальна-харэаграфічная імпрэза ў адной дзеі

Ж.Бізэ — Р.Шчадрын. Балет у адной дзеі

Рыгалета

18 субота Дж.Вэрдзі. Опэра ў 3-х дзехах

Тры парасяці

19 нядзеля, раніца С.Кібірава. Балет у 2-х дзехах

Рамза й Джульета

19 нядзеля, вечар С.Пракоф'еў. Балет у 3-х дзехах

ТЕАТАР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ Паехалі!..

13 панядзелак М.Захаранка Нябоская камэдыя ў 2-х дзехах паводле твораў М.Крапіўніцкага

Умовы дыктую жанчына

15 серада, 16 чацьвер Э.Эліс, Р.Рыз. Трагікамэдыя ў 2-х дзехах

Лес

17 пятніца, 18 субота А.Астроўскі. Камэдыя ў 2-х дзехах

Паўлінка

19 нядзеля Я.Купала. Камэдыя ў 2-х дзехах

Ранішняе спектаклі:

Паўлінка

19 нядзеля Я.Купала. Камэдыя ў 2-х дзехах

Чайка

15 серада, 16 чацьвер Прэм'ера А.Чэхаў. Камэдыя ў 4-х дзехах

Запіскі з падполья

19 нядзеля Ф.Дастаўскі. Спаведзь у 1-й дзеі

ДЗЯРЖАЎНЫ РАСЕЙСКІ ТЭАТАР

Малая сцэна:

Цяжкія людзі, або жаніх зь Ерусаліму

15 серада, 19 нядзеля І.Бар-Есіф. Нешта кшталту камэдыі ў 2-х частках

ТЕАТАР-СТУДЫЯ КІНААКТОРА Айседора

14 аўторак, 15 серада Танец каханьня

Выкраданьне Алены

16 чацьвер, 17 пятніца Л.Вэрнэйль.

Тэатар купца Ялішкіна

18 субота, 19 нядзеля Я.Міровіч.

Каханьне злое

21 аўторак С.Шэпэрд.

Фантазіі паводле Гогаля

22 серада

Любы ты мой

23 чацьвер, 30 чацьвер М.Варфаламееў.

"ВОЛЬНАЯ СЦЭНА"

тэл. 34-60-08

Закладніца каханьня

16 чацьвер, 17 пятніца С.Кавалёў. Сцэны з рыцарскіх часоў

Віта Брыніс, або нагавіцы Святога Георгія

14 аўторак М.Адамчык, М.Клімковіч. Фарс-рэпэтыцыя

Барбара Радзівіл

15 серада Р.Баравікова. Гістарычная драма

ТЕАТАР ЛЯЛЕК

(вул. Энгельса, 20, тэл. 27-05-32)

14 аўторак Я.Шварц. Чырвоны каптурок

15 серада А.Пушкін. Казка пра цара Салтана

16 чацьвер Х.-К.Андэрсан. Салавей

17 пятніца Н.Тэрнэт. Чарадзейная лямпка Аладзіна

18 субота Г.Остэр. Кацяня Гаў

19 нядзеля А.Жугжда. Прыгоды цыновага жаўнерыка, пастушкі і камінара

ТЕАТАР МУЗЫЧНАЙ КАМЭДЫІ

тэл. 20-81-26, 20-92-54

14 аўторак І.Кальман. Прынцэса цырка

15 серада Справаздачны канцэрт дзіцячай харэаграфічнай школы. Ансамбаль танца "Юбілей - 15" "Весьлушка"

16 чацьвер І.Штраўс. Кажан

17 пятніца Ф.Легар. Вясёлая ўдава

18 субота Ф.Шапэн. Шапэніяна. М.Рымскі-Корсакаў. Шахэразада

19 нядзеля (раніца) В.Улановіч. Залатое куран (вечар) І.Кальман. Марыца

ЗЬНІЧ

тэл. 31-75-53

Паэтычны тэатар аднаго актара ў нацыянальнай бібліятэцы Беларусі

16 чацьвер — 16.00 І твораў цуд актрыса Горцава Ларыса

МАЛАДЗЁЖНЫ ТЭАТАР

14, 15 (аўторак, серада) С.Злотнікаў. Прэм'ера Прышоў мужчына да жанчыны (гісторыя аб адзіноце, каханьні, "Бітлз" і жоўтай падводнай лодцы)

17 пятніца — 19.00 С.Дам. Яго сны (паводле кнігі "Патаемнае жыццё")

19 нядзеля — 19.00 С.Мрожак. "Запашэньне на танга"

КАНЦЭРТНАЯ ЗАЛЯ ФІЛЯРМОНІІ

пр. Ф.Скарыны, 50

13 панядзелак Да 60-годзьдзя Рэспубліканскага палаца піанэраў. Узорны ансамбль песні і танцу Нацыянальнага цэнтру творчасці дзяцей і моладзі "Зорачка". Маст. кіраўнік — Маргарыта Іванова

14 аўторак Ерусаліму — 3000. Адкрыццё Дзён культуры Дзяржавы Ізраіль у РБ. Літаратурна-музычная кампазіцыя "Ерусалім — гэта порт на беразе вечнасьці"

15 серада Справаздачны канцэрт Дзіцячых школ №6 і №8 г.Менска

16 чацьвер Канцэрт фартэп'яаннай музыкі. Ляўрэят міжнароднага конкурсу Юры Бліноў. У праграме: С.Танеў — прэлюдыя і фуга соль-дзіез мінор; Л. ван Бэтховэн — саната №28 ля мажор, твор 101; М.Равэль — "Высакародныя і сэнтымэнтальныя вальсы"

18 субота Да 60-годзьдзя Рэспубліканскага палаца піанэраў. Узорны харэаграфічны ансамбль "Дзіця сьвету". Балетмайстар Тамара Быстрова

19 нядзеля Справаздачны канцэрт навуэнцаў Беларускага ліцэю мастацтваў.

Узорны дзіцячы хор (маст. кіраўнік і дырыжор Галіна Цітова), Узорны камэрны аркестар (маст. кіраўнік і дырыжор Валеры Сарока), Ансамбль ударных інструмэнтаў пад кіраўніцтвам Уладзіміра Судноўскага

КАНЦЭРТНАЯ ЗАЛЯ "МЕНСК"

14 аўторак — 19.00 Барыс Грабенчыцкаў і група "Акварыум". Прэзэнтацыя новых праграмаў "Навігатар" і "Сьнежны леў"

15-16 (серада, чацьвер) Клара Новікава ў шоў-праграме "На тихой улочке, в Одессе-мамочке или Здравсьте, я тётя Соня

МУЗЭІ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МУЗЭЙ ГІСТОРЫІ І КУЛЬТУРЫ БЕЛАРУСІ

К.Маркса, 12, тэл. 27-43-22. Час наведваньня з 11.00 да 19.00. Выхадны — серада.

Экспазыцыя "Старажытная Беларусь", тэматычная выстава "Побыт гараджанаў" (канец XIX — пач. XX ст.), "Сьвятоло таямнічэй сымболікі", "3 гісторыі зброі". Кошты: уваходны вучнёўскі 2000 руб., на экскурсію 10.000; уваходны дарослы 5000 руб., на экскурсію 15.000.

ДЗЯРЖАЎНЫ МАСТАЦКІ МУЗЭЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Леніна, 20, тэл. 27-71-63. Час наведваньня з 11.00 да 19.00. Выхадны — аўторак.

Экспазыцыя "Беларускае й расейскае мастацтва на працягу стагодзьдзяў". Часовыя выставы:

2.05 Жывапіс, графіка, кераміка Натальлі, Георгія і Кацярыны Паллаўскіх — 17.00.

8.05 Кітайскае мастацтва Тхэйхуа (творы з жалеза) — 16.00.

"И образ милый, незабвенный..." Расейскае мастацтва першай паловы XIX ст. са збораў музэю.

Кошты: вучнёўскі ўваходны — 2000 руб., экскурсія — 20.000 руб.; студэнцкі ўваходны — 3000 руб., экскурсія — 40.000 руб.; дарослы ўваходны — 5000 руб., экскурсія 75.000 руб.; экскурсія для замежнікаў зь перакладам на ангельскую мову — 150.000 руб.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЭЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

пр. Ф.Скарыны, 25, тэл. 27-56-11. Час для наведваньня з 10.00 да 17.00. Выхадны — панядзелак.

Выставы: "Трафэі вайны" з сэрыі "Невядомыя музэйныя калекцыі". Кошт уваходу — вучнёўскі 1000 руб., дарослы 5000 руб.

"Нацысцкія злачынцы перад судом беларускага народу" (уваход вольны). Да 100-х угодкаў К.Крапіўніцкага пра Крапіўняў.

МУЗЭЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

М.Багдановіч, 15, тэл. 34-99-32. Час наведваньня з 10.00 да 17.00. Выхадны — панядзелак.

Стаяцянна выставы "Покліч" — літаратурнае разьвіццё ў 20-30-я гады.

Выстава "Любой мая... Мая Беларусь", прысьвечаная жанчыне.

Выстава "К.Крапіва — вядомы й невядомы". Літаратурны музэй мае філіі: в. Кушляны — "Літаратурны музэй Ф.Багушэвіча", в. Цімковічы — "Літаратурны музэй К.Чорнага", в. М.Багацькаўка — "Літаратурны музэй М.Гарэцкага", Гарадок — "Гісторыка-літаратурны музэй".

Выстава "Глыбокія плыні жыцьця" да 75-годзьдзя з дня нараджэньня Івана Шамякіна.

19 сакавіка адчынілася выстава жывапісу і графікі Натальлі і Сяргея Квачоў (Малыя Горкі).

ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЭЙ М.БАГДАНОВІЧА

М.Багдановіч, 7а, тэл. 34-42-69. Час наведваньня з 10.00 да 17.00. Выхадны — панядзелак.

Экспазыцыя "Жыцьцёвы й творчы шлях М.Багдановіча". Кошт уваходу: вучнёўскі — 500 руб. (экскурсія — 3000 руб.); студэнцкі — 1000 руб. (экскурсія — 5000 руб.); дарослы — 2000 руб. (экскурсія — 10.000 руб.).

Дзейнасьць клубу беларускай інтэлігенцыі ў 1916-17 гадах XX ст.

Філія "Беларуская хатка" (Рабкораўская, 12, тэл. 20-62-13). Тэатар лялек "Батлейка" працуе на папярэдняму замову.

Філія ў вёсцы Ракуцёўшчына.

ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЭЙ Я.КУПАЛЫ

вул. Я.Купалы, 4, тэл. 27-78-66. Час наведваньня з 10.00 да 17.00. Выхадны — пятніца.

Экспазыцыя "Жыцьцё й дзейнасьць народнага песьняра Беларусі".

Выставы: Да 50-х угодкаў творчае дзейнасьці Ніла Гілевіча;

Да 75-годзьдзя народнага пісьменьніка І.Мележа "Ажываюць успаміны";

Выстава "Нязгасныя зоркі".

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЭЙ НАРОДНАЙ АРХІТЭКТУРЫ І ПОБЫТУ

вёска Азярцы, недалёка ад Менску (тэл. 34-02-31). Час наведваньня з 9.00 да 17.00. Выхадны — панядзелак.

Прэзэнтаваньня наступныя рэгіёны: Цэнтральная Беларусь (дзейнічае царква) — Падняпроўе — Пазазер'е. Кошты уваходу: вучнёўскі 2000 руб., на экскурсію 4000 руб.; дарослы 6000 руб., экскурсія 6000 руб.

МУЗЭЙ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ БЕЛАРУСІ

тэл. 68-64-03. Час наведваньня з 10.00 да 16.00. Выхадны — субота, нядзеля.

Экспазыцыя "Музычныя інструмэнты беларускіх майстроў".

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЭЙ ВАЕННАЙ ГІСТОРЫІ

тэл. 69-57-01. Час наведваньня з 9.00 да 17.30. Выхадны — субота, нядзеля.

Выставы: Да 100-годзьдзя з дня нараджэньня маршала Жукава. Да 50-годзьдзя Перамогі. Уваход вольны.

МУЗЭЙ БЕЛАРУСКАЙ МІЛІЦЫ

тэл. 27-82-66. Час наведваньня з 9.00 да 18.00. Выхадны — субота, нядзеля. Экскурсіі групам — на папярэдняму замову.

МУЗЭЙ ГІСТОРЫІ МЭДЫЦЫНЫ БЕЛАРУСІ

Час наведваньня з 10.00 да 17.45, пятніца да 16.45. Выхадны — субота, нядзеля.

МУЗЭЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛЁГІІ БЕЛАРУСІ

К.Маркса, 12, тэл. 27-56-12. Час для наведваньня з 11.00 да 19.00. Выхадны — серада.

ДОМ-МУЗЭЙ 1 ЗЬЕЗДУ РСДРП

пр. Ф.Скарыны, 31а, тэл. 36-68-47. Час наведваньня з 10.00 да 18.00. Выхадны — серада.

Экспазыцыя + выстава "3 гісторыі палітычнай агітацыі". Уваход вольны. Экскурсіі праз папярэдняму замову.

МЕНСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЦЫРК

Чачывертая праграма сэзону 1995-1996 г.

ВЯЛІКАЕ ЦЫРКОВАЕ ШОЎ У 2-Х ЧАСТКАХ

"ВЯСЭЛЬНЫ ЛАСТАЎКІ" АТРАКЦЫЁН "ГУЛЬНІ З ЖЫВЭЛАМІ ПОЎНАЧЫ"

Кіраўнік Ірына Лявонцава. "Соля-жанглэр" Воляга Калпенская. "Танцавальны дывэртэсмант на дрочэ" — Зухра Юсупава.

АТРАКЦЫЁН "ДЗІКІ І РЫС"

Кіраўнік Яўген Еськін. "Мастацка-акрабратычная група" — выкананьне Тацыяны Шараціна і Аксаны Мазур.

Пераходная песьніца пад кіраўніцтвам Надзеі Сарвалавай.

"ПАВЕТРАНЫЯ ТУРНІКІ"

Кіраўнік Яўген Еськін. "Гульня з Хула-хупамі" — выкананьне Натальлі Лявонцавай і Алены Еськінай.

"Лялька" — кіраўнік Лявон Парнюшка.

"ЦЫГАНСКАЯ СЮІТА"

Кіраўнік — ганаровы артыст Расеі і Астэй Валеры Дзянісаў.

"Акрабаты са скакалкай" пад кіраўніцтвам Яўгена Еськіна.

"Ёг" Віктар Першакоўскі.

"ДРЭСЯВАНЬЯ САБАКІ, МАЛПЫ І КОТКІ"

Дрэсявальнік Ігар Калпенскі. "Вшэйшая школа коннай язды" пад кіраўніцтвам Сяргея Афоніна.

"Блазэнскі дуэт" Лада і Алеся Сарнацкія.

Штодзённа, пачатак а 19.00. У суботу двойчы — 15.00, 19.00. У нядзелю — тры разы — 11.30, 15.00, 19.00.

КІНО. МЕНСК

АЎРОРА

Прытыцкага, 23, тэл. 533-360, 533-361

Крыжак 13-17 — 17.30, 19.30; 18-19 — 17.30

Апошні, хто застаўся жывы 13-14 — 16.00, 15-19 — 16.00, 21.30

Рэтрэспэктыўны паказ "Улюбёныя камэдыі":

Заяцты махляры 13-14 — 12.30 (ільготны)

Пераключаючы каналы 18-19 — 12.30 (ільготны)

Для дзяцей:

Стрэлы Робін Гуда 13-15 —

НАДРУКУЕМ, ПАМНОЖЫМ

Блянкі, візытоўкі, рэкламныя ды інфармацыйныя ўлёткі.

Хутка

13 - 19 ТРАЎНЯ

Няма словаў (камедыя) 13-16 — 19.00; 17-19 — 16.20
Кібарг 17-19 — 14.00
 Для дзяцей:
Ну, пачакай! (выпуск N 19) і іншыя мультфільмы 13-15 — 10.30, 14.00; 17-19 — 10.30
 Кіналекцыі "Сьветлафор" (мастацкі фільм "Давід і Сэндзі") 16 — 10.20, 10.30, 13.00
Давід і Сэндзі 17-19 — 11.00

КАСТРЫЧНИК
 пр. Ф.Скарны, 73, тэл. 329-325, 329-429
Дах паехаў 13-18 — 14.20, 17.40, 19.20; 19 — 14.20 (ільготны), 17.40, 19.20
Сьляды чырвонай памады 13-19 — 16.00, 21.00
Макс-шоў 13-19 — 22.00

КІЕЎ
 бульвар Шаўчэнка, тэл. 373-270
Мужы й каханкі (эратычны фільм) 13-19 — 15.00
Сэкстае пачуцьцё (эратычны фільм) 13-19 — 16.40, 18.20, 20.00
 Відэапаказ 13 — 18.00, 20.00
 Для дзяцей:
Варвара-краса, доўгая каса 14 — 13.30
Гэнэралы пясочных кар'ераў (да Міжнароднага дня сям'і) 15 — 13.30 (паводле рамана Ж.Амаду "Капітаны пяску")
Прыгоды вавёркі Мікі 19 — 13.30

МАСКВА
 пр. Машэрава, 13, тэл. 231-448, 231-533
Розум і пачуцьці 13-19 — 18.30, 19.00
Паміж анёлам і д'яблам 13-19 — 16.30, 21.00
 Шоў "Парадыз" 13-19 — 21.30
 Для дзяцей:
Дыскатка "Лімпапа" 19 — 12.00
Мультфільмы 19 — 14.00 (ільготны)

МІР
 Казлова, 4а, тэл. 333-771
Яна зь мятлою, ён у чорным каптурі (музычны прыгоднік) 13-17 — 14.00, 16.00, 18.00, 20.00; 18-19 — 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00
Непрыстойная прапанова 13-17 — 13.00, 17.00, 21.00; 18-19 — 13.00, 21.00
Жорсткае справядлівасьць 13-14, 16-19 — 15.00, 19.00; 15 — 19.00
 Кінапаказ "Я — Чалавек" для школаў Партызанскага раёну (дак. фільм "Радок зыгзагам", мастацкі фільм "Спакуса") 15 — 15.00 (дабрачыны сэанс)
 Працуе бар з 11.00 да 23.00
Рэспэктывны паказ "Партрэт рэжысэра Пятра Тада-роўскага": Інтэрдзючына 18-19 — 17.00

ПАРТЫЗАН
 Талбухіна, 18, тэл. 663-526
Сьмяротная барацьба 13-14, 17-19 — 14.40, 18.00, 21.10; 15 — 18.00, 21.10; 16 — 14.40 (ільготны), 18.00, 21.10
Француская жанчына 13-19 — 16.10, 19.20
 Кіналекцыі (дак. фільмы "За рулём матацыклу", "Парадак на дарозе") 15 — 14.40

ПЕРАМОГА
 Інтэрнацыянальная, 20, тэл. 237-245
Чалавек з Рыа 13-19 — 13.00, 18.30
Паварот лёсу 13-14, 16-19 — 15.00, 17.00; 15 — 13.00 (ільготны), 15.00, 17.00
 Інфармацыйна-забаўляльная праграма 15-19 — 21.00
Дэнс-шоў 18-19 — з 24.00 да 6.00

Інфармацыйна-забаўляльная праграма для дзяцей і падлеткаў 19 — з 16.00 да 18.00

ПІАНЭР
 Ангельса, 20, тэл. 278-945
Індзеец у Парыжы 13, 15 — 13.30, 17.10, 19.00; 14 — 15.00, 17.00, 19.99; 16 — 13.10, 17.00, 19.00; 17 — 15.30, 17.20, 19.10; 18-19 — 15.20, 17.10, 19.00
 Для дзяцей:
Амерыканскі кікбаксёр 13, 15 — 11.40, 15.20; 14 — 13.00; 16 — 11.30; 17 — 13.40; 18-19 — 13.30
Супэрздіця 13, 17 — 10.00; 16 — 10.00, 15.00; 18-19 — 11.40
Чароўны лес 15, 18-19 — 10.00; 17 — 12.00

РАКЕТА
 Рабочы зав., 3, тэл. 260-620
Зона будучыні 13-17 — 17.00; 18-19 — 15.00
Дзікае прыцягненне 13-17 — 18.40, 20.00; 18-19 — 16.40, 18.00, 19.20, 20.40
Відэапаказ 15-17 — 16.50; 18-19 — 15.30, 17.40

САЛЮТ
 пр. Ракасоўскага, 150а, тэл. 474-167
Кароль вуліцаў 13-16, 18-19 — 16.00, 17.50; 17 — 16.30, 18.20
Музычна-забаўляльны цэнтар (начны клуб, жывая музыка, дыскатка, бар) 16-19 — з 21.00 да 6.00
 Для дзяцей:
Лёры вар'ятка (2 сэрыі) 17 — 14.10

СУЧАСЬНИК
 Харкаўская, 70а, тэл. 515-563
Карнік 13-14, 16-19 — 14.30
Небасьпечная гульня (эратычны фільм) 13-19 — 16.30, 18.30, 20.30
Мужыкі (да Міжнароднага дня сям'і) 15 — 14.30
Узломшчык (кіналекцыя) 16 — 14.30
 Музыкальна-забаўляльная праграма 17-19 — з 21.00 да 23.00
 Для дзяцей:
Залаты ключык 14 — 14.30
Мультзборнік 19 — 13.00

СЬЦЯГ
 Вялікаморская, 3, тэл. 211-009
Узяць жывым ці мёртвым 13-15, 17 — 16.00, 18.00; 18-19 — 12.00, 16.00, 18.00
Скрайнія захады 13-15, 17 — 20.00; 18-19 — 14.00, 20.00
Вам што, наша ўлада не падабаецца? (для вэтэранаў) 15 — 14.00
 Для дзяцей:
Кароль Драздавік 17 — 10.30
Ілья Мурамец 18 — 10.20
Сябрук вясёлага царцяніці 19 — 10.30

УДАРНИК
 Жукоўскага, 15б, тэл. 259-630
Сямейка Флэдэр у Нью-Ёрку 13-15, 18-19 — 15.30
Тэрмінатар 13-15, 18-19 — 17.10
На ўзаемнай згодзе 13-15, 18-19 — 19.00
 Для дзяцей:
Верная Рука — сябра індзейцаў 15 — 14.00
Мышаня й чырвонае сонейка і іншыя мультфільмы 18-19 — 14.00

ЦЭНТРАЛЬНЫ
 пр. Ф.Скарны, 13, тэл. 208-297
Залатое вока 13-19 — 14.00, 17.30, 21.00
Фатальныя дзіямэнты 13-19 — 12.30, 16.00, 19.30

ЭЛЕКТРОН
 Казіца, 117, тэл. 789-563
Маладая вядзьмарка 13-17 — 15.30, 21.20; 18-19 — 13.00, 21.00
Быць каханай 13-19 — 17.00,

20.00
Ніколі не кажы "ніколі" 18-19 — 14.40
 Кошт квітка — 2000 руб.
 Для дзяцей:
Чынгачук — Вялікі Зьмей 18-19 — 11.30

НОВЫЯ ФІЛЬМЫ
Відэасалён
 Вул. Маскоўская, 16.
Змучаны паходам. ЗША. Камедыя.
 Рэжысэр Грыг Біман.
 У ролях: Дэнніэл Стэрн, Джон Політа, Брэд Салівал і інш.
 Звычайны службоўца, паштар грузавой кампаніі Марк Грабелскі, які паквапіўся на лёгкія грошы, апынаецца ў пастцы ФБР і абвінавачваецца ў забойстве, у сувязях з мафіяй і ва ўсіх сьмяротных грахах. Рагуючыся ад перасьледу, ён, ізноў жа, празь недарэчнасьць, становіцца правадніком у шасьці маладых скаўтаў... 13-19 — 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 19.30
Воіны ценю. ЗША. Фантастычны баявік.
 Рэжысэр Лямар Кард.
 У ролях: Тэры О'Кўін, Цімаці Патрык Каванэ, Івэн Льюры і інш.
 Магутная карпарацыя спецыялізуецца на вытворчасьці кібаргаў-цэпахоўнікаў. Адна з мэханічных пачвараў уцякае. У перасьлед пасылаюць другога "тэхнаспіенса"... 13-19 — 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 19.30

Паміж анёлам і д'яблам "Масква"
 Аўтары сцэнару Жан-Мары Пуарэ, Крыстыян Кляўе.
 Рэжысэр Жан-Мары Пуарэ.
 У галоўных ролях Жэрар Дэпардэ, Крыстыян Кляўе, Эва Грымальдзі.
 Гаспадар знакамітага парыскага мюзік-холу Антуан Карко вядзе беспалаптнае жыцьцё ўлюбенага жанчынаў і шчасліўчыка. Нечакана ягоны спакой парушаецца: яму пазваніў стары сябра па вайсковай службе ў Азіі і нагадаў пра абяцаньне Антуана прывезці з Ганконгу ў Парыж ягонага маленькага сына. Здавалася б, такая просьба ня мае ў сабе ніякіх складанасьцяў і небясьпекаў. Калі б ня 40 мільёнаў даляраў, на якія папое мафія і якія трэба правезці разам з хлопчыкам. 40 мільёнаў, якія прымусілі Антуана ўзяцца за гэтую справу. Ён выкарыстоўвае каталіцкага сьвятара, ксяндза Эрвэ, каб прайсьці праз парыскую мытню. Пасьля гэтага з нашымі гэроямі пачынаюць адбывацца дзіўныя рэчы: ім пачынаюць зьяўляцца іхныя двойнікі — цалкам супрацьлеглыя сапраўдным Антуану і Эрвэ. Ці змогуць яны выбытацца з гэтай сітуацыі і перамагчы ў пастаяннай барацьбе паміж добрам і злом?..

Заяцтыя махляры "Аўрора"
 Аўтары сцэнару — Дэйл Ланэр, Стэнлі Шапіра, Пол Хенінг. Рэжысэр Фрэнк Оз.
 У ролях: Стыў Мартын, Майкл Кэйн, Глэн Хэдлі, Барбара Харыс, Антон Роджэрс. ЗША.
 Ну, гэта аўтары пагарачыліся, калі "абазвалі" сваіх герояў "заяцтымі махлярамі". Якія ж яны заяцтыя? Наадварот, чароўныя. І вальжаны, вышталюны Лэрэнс Джэмісон, і сывы, але маладжавы Фрэдзі Бэнсан. Адзін спецыялізуецца на мільянаршах, удаючы, што сам ён — з каралеўскай фаміліі і мае часова матэрыяльныя цяжкасьці. Іншы тлуміць галаву выпадковым мінакам, ня грэбуючы халіўным абедам і аплатай праезду. Але, нягледзячы на зьнешнія адрозьненні, яны — калегі, прафэсій-

ныя махляры, а, значыць, іхнія шляхі непазьбежна перакрываюцца. Што й адбываецца на курорце. І, каб не канкураваць паміж сабой, яны заключаюць пары: той, хто прайграе, мусіць пакінуць месца паляваньня. Аб'ектам становіцца чароўная "мыльная каралева", цудоўная Джэнэт. Пераканайцеся ў гэтым самі, паглядзеўшы такіх чароўных і такіх "Заяцтых махляроў".

Розум і пачуцьці "Масква"
 Рэжысэр Энг Лі.
 У ролях Эма Томпсан, Х'ю Грант.
 Эсканізацыя рамана Джэймса Остына, узор цудоўнага кінематаграфічнага прачытаньня "дамскай прозы", кіруючыся розумам і не забываючы пра чуйнасьць...
 Фільм узнагароджаны прэміяй "Залаты мядзведзь" на 46-м Бэрлінскім кінафэстывалі і прэміяй "Оскар" Эма Томпсан за лепшую літаратурную адаптацыю. ЗША.

АДРАСЫ ВІДЭАЗАЛЯЎ

"ГАЛЯКТЫКА" пр. газэты "Известия", 18, тэл. 714-512;
"ПІАНЭЗ" вул. Бачылы, 16, тэл. 441-342;
"ПΟΥНАЧ" вул. Герасіменкі, 26, тэл. 433-813.

НАЙНОЎШЫЯ НАБЫТКІ МЕНСКАГА ВІДЭАРЫНКУ НА 05.05 - 11.05

Баявік:
СТАЛЬНЫ КУЛАК (IRONFIST) ЗША 1996
 90 хв. Маст/кам ацэнка: 3.0/5.0. Уэр. абм.: ад 16 гадоў.
 Рэж. Мэт'ю Джордж, у р. Рычард Нортан, Кэці Лэнг, Робэрт Брус. Самы рэкламаваны на TV новы баявік.
БЕЛЫ ГРУЗ (WHITE CARGO) ЗША 1996
 94 хв. Маст/кам ацэнка: 3.0/4.0. Уэр. абм.: ад 16 гадоў.
 Рэж. Дэнніэл Рывардан, у р. Дэвід Брэдлі, Шэнан Твід. Дэтэктыв пад час рассьледваньня забойства пекнай жанчыны нейтралізуе цэлую значыную групоўку...

УЦЕКАЧЫ (BREAKAWAY) ЗША 1995
 92 хв. Маст/кам ацэнка: 3.5/4.0. Уэр. абм.: ад 16 гадоў.
 Рэж. Шон Дэш, у р. Тэры Томпсан, Джо Эстэвэс.

ЗАДАНЬНЕ ЗЫНІШЧЫЦЬ 1, 2 (MISSION TERMINATE 1, 2) ЗША 1987
 84+103 хв. Маст/кам ацэнка: 2.0/4.5. Уэр. абм.: ад 18 гадоў.
 У гал. р. Рычард Нортан. Супэрбаявік.

УЧОРАШНЯЯ МІШЭНЬ (YESTERDAY'S TARGET) ЗША 1996
 79 хв. Маст/кам ацэнка: 3.5/4.0. Уэр. абм.: ад 16 гадоў.
 Рэж. Бары Сэмсан, у р. Дэнніэл Болдўйн, Малкольм МакДаўэл, Стэйсі Хэйдак. Баявік+фантастыка. Сакратная служба ЗША правяла некалькі сакрэтных досьледаў з трыма звычайнымі людзьмі — пасьля гэтага яны сталі супэрэкстрасэнсамі...

ХУТКІЯ ГРОШЫ (FAST MONEY) ЗША 1996
 89 хв. Маст/кам ацэнка: 3.5/4.0. Уэр. абм.: ад 16 гадоў.

ПІРОГ У НЕБЕ
 ДЖОН ГУДМАН У НАЙНОЎШАЙ КАМЕДЫІ

Рэж. Аляксандар Райт, у р. Янсі Батлер, Мэт МакКой, Джон Эштан. Журналіст і аўтазлодзея ўцякаюць ад мафіі і паліцыі з валізкаю даляраў... Лязэрная якасьць.

Эротыка:
СЭКСУАЛЬНАЕ ШАЛЕНСТВА (EVIL OBSESSION) ЗША 1995
 90 хв. Маст/кам ацэнка: 2.5/4.0. Уэр. абм.: ад 16 гадоў.
 Рэж. Рычард Манчкін, у р. Коры Фэльдман, Кімбэрлі Стывенс, Браен Джэймс. Эротыка+трылер. Апантаны маньяк знаходзіць ахвяраў срод топ-мадэляў і чароўных красуняў...
АНЭЛЫ ДЫ ІНСЭКТЫ (ANGELS AND INSECTS) ЗША 1996
 117 хв. Маст/кам ацэнка: 4.0/3.5. Уэр. абм.: ад 16 гадоў.
 Рэж. Філіп Хаас, у р. Пэтсі Кансіт, Марк Райленс. Прыгоды+трылер+эротыка. Знакаміты пісьменьнік і зюльг жыў у раскошным маёнтку жонкі. Усё было б добра, але аднойчы ён падпільнаваў жонку зь ейным каханкам... Лязэрная якасьць.

Трылер:
АПОШНІ ТАНЕЦ (LAST DANCE) ЗША 1996
 100 хв. Маст/кам ацэнка: 3.5/4.0. Уэр. абм.: ад 16 гадоў.
 Рэж. Брус Бірсфард, у р. Шэран Стоўн, Рэнді Куэйд, Пітэр Галягэр. Трылер+драма. Камісія амністыі разглядае справу жанчыны-забойцы, прысуджанай да сьмяротнага пакараньня, якая ўжо адсядзела ў турме 12 гадоў...
ГОЛАС З МАГІЛЫ (VOICE FROM GRAVE) ЗША 1995
 88 хв. Маст/кам ацэнка: 3.5/4.0. Уэр. абм.: ад 13 гадоў.
 Рэж. Дэвід Джэксан, у р. Кэвін Добсан, Мэган Уорд. Трылер+містыка. Фільм зняты на падставе рэальных падзьяў і распавядае пра тое, як прывід дапамагае паліцыі раскрыць забойства...

Фантастыка:
СЬЛІЗГУНЫ 7, 8 (SLIDERS) ЗША 1996
 88+88 хв. Маст/кам ацэнка: 3.5/4.5. Уэр. абм.: ад 13 гадоў.
 У р. Джон-Рыс Дэвіс, Джэры О'Конэл. Фантастыка ў стылі "Назад у будучыню" пра паралельныя сусьветы.
КОСМАС: ДАЛЁКІЯ КУТКІ 6, 7 (SPACE: ABOVE AND BEYOND) ЗША 1995
 178 хв. Маст/кам ацэнка: 3.0/4.5. Уэр. абм.: ад 13 гадоў.
 У р. Морган Уэйсэр, Крыс-тэн Клоўк. Фантастыка+баявік+эзэрыя войны.
Дакумэнт:
ГУДЫНІ: ЖЫЦЬЦЁ ВЯДОМАГА ІЛЮЗІЯНІСТА (HOUDINI: THE LIFE OF THE WORLD'S GREATEST ESCAPOLOGIST) 53 хв.

САМАЕ СЬВЕЖАЕ ЗЬ ВІДЭАХІТОЎ
VIDEO+
 Адрэсы пунктаў пракату відэакасэтаў:
 пр. Ракасоўскага, 11а; вул. Пляханавы, 42;
 пр. Партызанскі, 117; вул. Багдановіча, 147;
 вул. В.Харужай, 18.

13.05 — 19.05

Панядзелак 13 траўня

Беларускае тэлебачанне 7.25 Ранішні казёл 7.50 Эканаміст. 8.00 "В.Астаф'еў. Німа мне адказу". Д/ф. 9.15 "Трэці ў пятым радзе". М/ф. 10.25 Мультфільмы. 10.55 Тэатар песьні Папці. 11.55 "Разарванае кола". М/ф. 15.00, 18.50, 0.25 Навіны. 15.15 Мультфільм. 15.30 "Фліпэр". 15.55 ТБ - школе. 16.30 На добры лад. 16.50 Майстэрня. 17.05 Гуляе ў пялькі. 17.20 Сяляне. 17.50 Музычны антракт. 18.00 "Займіце месца на Алімпіе". Д/ф. 18.25 Эканаміст. 18.35 MTV. 19.05 Крок. 19.40 Гэта мы не праходзілі... 19.55 Уага! Дэфтарія. 20.10 Люстра. 20.40 Калыханка. 21.00 Панарама. 21.45 Спартовы тэлекур'ер. 22.10 Фільматэка. "У бой ідуць арны старыя". 23.40 Футбол. Чэмпіят Беларусі. "Дынама" (Берасце) - МПКЦ (Мазыр). Т. 2.

ОРТ 5.00 Тэлеранак. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 22.20 Навіны. 8.15 "Сакрэт трапіканкі". 9.05 Хай заўсёды будзе заўтра. 10.00 Чалавек і закон. 10.30 Агдадай мэлэдыю. 11.10 Захавай сябе. 14.20 "Чароўныя гісторыі". 14.45 Маратон-15. 15.00 Зорны час. 15.40 "Элен і хлопцы". 16.05 Джэм. 16.30 Сем дзён спорту. 17.20 "Сакрэт трапіканкі". 18.10 Час пік. 18.35 Агдадай мэлэдыю. 19.05 Мы. 19.45 Дабранач, дзеці! 20.00 Час. 20.40 "Віртуальная рэальнасць". 21.40 Тэатар + TV. 22.30 Фільм "Нага".

Канал "Расея" 6.30 "Дон Кіхот". Мультсэрыял. 7.00, 10.00 13.00, 16.00, 19.00, 22.00, 22.50 Весткі. 7.20 У гэты дзень... 7.30, 13.20 Спраўная Расея. 8.00, 10.20, 13.50, 20.45, 23.50 Тэлеканалу "Расея" - 5 гадоў. 9.05 "Санта-Барбара". 16.20 Чароўная валіза. 16.35 Там-там навіны. 17.05 Выратаваныя 911. 18.00 Выбрай, або прайграеш. 18.10 Л-люб. 19.45 "Санта-Барбара". 20.40 Надвор'е на заўтра. 21.15 "З каханнем не жартуюць". М/ф. 23.05 Баскетбол. Чэмпіят Расеі. Фінал.

IV канал, НТВ 7.00 Мір вашаму дому. 7.10 Пэнсіён. 7.30 "Чорны прынц Аджу-ба". М/ф. с. 1. 8.40 Расейская песьня ў душы. 9.30 Мультфільм. 9.40 АБВДэйка. 10.00 Італьянская мова. 10.30, 13.30, 16.45 СІП. 10.40 Канцэрт у Крамлі. 11.00 Пушкінскі дом. 11.30 АНК прэзэнтэ... 12.00 Новая пачатковая школа. 12.30 Чалавек у рынкавай эканоміцы. 13.00 Сялява для вас. 13.10 Расейскі жываліс. 13.35 "Супрацьстаянне". М/ф. с. 2. 4. 1. 2. 15.30 Лекцыя Фэміды. 16.00 Музычныя навіны. 16.15 Муззон. 17.00 "Сямейка Флінстаўн". 17.30 Футбольны клуб. 18.00, 21.00, 23.00 Сёння. 18.35 Герой дня. 19.00 Свет кіно. "Наш гарадок". 21.35 Час сэрыялу. "Доктар Кўн, жанчына-лекар". 22.30 Часінка. 23.20 Танц аплоучы.

СПБ 11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Інфарм ТБ "Цяпер". 12.05 "Першае каханьне". 13.05 Тэрмін адказу - сёння. 13.35 Парады садоадам. 13.45, 20.35 Тэлеслужба бяспекі. 14.10 Калі горад адкрываецца... 14.55 Аэртэатр. 15.25 "Пастаўка з вострава Туманьні". Т/ф. 16.05 Стыль жыцця. 16.10 "Аляксандраўскі парк". Т/ф. 16.20 "Нана". 16.45 "Вялікія прыгоды Мэдса". Мультсэрыял. 16.55 Спартовы агляд. 17.05 Толькі бяз панікі. 17.30 Дзіцячая ТВ. 18.05 Моладзь за выбары. 18.35 Вялікі фэстываль. 19.05 "Першае каханьне". 20.05, 21.05 Выбіраем губэрнатора. 20.45 Што нашае жыццё... 21.00 Спорт. 22.05 На ноч глядзячы. 22.20 "Таёжная аповесць". М/ф.

Аўторак 14 траўня

Беларускае тэлебачанне 7.30 Ранішні казёл 7.50 Эканаміст. 8.00, 15.00, 18.50, 0.10 Навіны. 8.15 Аўта-парк. 8.30 Абібок. 9.00 ТБ - школе. 9.35 Гэта мы не праходзілі... 9.50 "Запарку сынца сны". М/ф. 10.55 Чацвертае вымярэнне. 11.40 Тэлевізійны Дом кіно. 12.35 "Доўгі шлях у лярвінцы". М/ф. с. 1. 15.15 Мультфільмы. 15.45 "Фліпэр". 16.10 ТБ - школе. 16.35 Усе пра ўсе. 17.20 Заняткі Н.Наважылавай. 17.50 Музычны антракт. 18.00 "Кінажысэр В.Тураў". Д/ф. 18.25 Эканаміст. 18.35 MTV. 19.05 "Кобра". Тэлеэрыял. 20.05 Шаец. 20.40 Калыханка. 21.00 Панарама. 21.55 Музычны антракт. 22.10 М/ф "Біч божы". 23.40 Канцэртны сезон.

ОРТ 5.00 Тэлеранак. 7.40 "Выбары-96". 7.50 Законатворца. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.55 Навіны. 8.15 "Сакрэт трапіканкі". 9.05 Мы. 9.50 Сямеханарама. 10.15 Мультфільм. 10.30 Агдадай мэлэдыю. 11.10 Мы і рынак. 14.20 "Чароўныя гісторыі". 14.45 Квар'эта "Вясёлая кватэра". 14.55 Мультыролія. 15.10 Чароўны свет, або Сынэма. 15.40 "Элен і хлопцы". 16.05 ...Да 16 і ня толькі. 16.30 Сем дзён спорту. 17.20 "Сакрэт трапіканкі". 18.10 Час пік. 18.35 Агдадай мэлэдыю. 19.05 Тэма. 19.45 Дабранач, дзеці! 20.00 Час. 20.40 Выбары-96. 20.50 Фільм "Папаліна".

Канал "Расея" 6.15 "Дон Кіхот". 6.45, 7.50, 19.35, 21.10 Выбары-96. 7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 23.50 Весткі. 7.20 У гэты дзень... 7.30 Спраўная Расея. 8.05 Асоба з вокладкі. 8.20 Л-люб. 9.05 "Санта-Барбара". 13.50 Рэтра-шлягер. 14.20 Футбол бяз межаў. 14.50 Мультфільм. 15.05 Чароўная валіза. 15.20

"Танец узыходу сонца". Д/ф. 15.35 Там-там навіны. 15.50 Месяцаслоў. 16.20 Расея ў асобах. 16.50 "Дзючынка з заўтра". Сэрыял. 17.20 "Здароўе". 17.30 Асоба з вокладкі. 17.45 Прасьцей за прастае. 18.15 Выбрай, або прайграеш. 18.25 Надзвычайны канал. 19.50 "Санта-Барбара". 20.40 Мясцічка. 21.25 Надвор'е на заўтра. 21.30 "Сабачае сэрца". М/ф. 0.05 Лепшыя гульні НБА.

IV канал, НТВ 7.00 Мір вашаму дому. 7.10 Пэнсіён. 7.30 "Чорны прынц Аджу-ба". с. 2. 8.40 Музычнае адкрыццё году. 9.30 Мультфільм. 9.40 Французская для дзетак. 10.00 Французская мова для вас. 10.30, 13.30, 16.45 СІП. 10.40 Стагоддзе цяперашняе і стагоддзе мінулае. 11.00 Пецярбургскія гісторыі. 11.30 АНК прэзэнтэ... 12.00 Шаец выхадзіць. 12.30 Чалавек у рынкавай эканоміцы. 13.00 Сялява для вас. 13.10 Расейскі жываліс. 13.35 "Супрацьстаянне". с. 3. 14.45 Вышэйшая школа. 15.00 Платонаў і Горкі. 15.50 "Залатое шыццё". Д/ф. 16.00 Музычныя навіны. 16.15 Муззон. 17.00 "Сямейка Флінстаўн". 17.30 "Заможная жанчына: Утрымаць мару". 18.00, 21.00, 23.00 Сёння. 18.35 Герой дня. 19.00 Рэгулярныя матчы НХЛ. "Кубак Стэнлі". Чвэрцьфінал. 21.35 Час сэрыялу. "Доктар Кўн, жанчына-лекар". 22.30 Часінка. 23.20 У пошуках прыгодаў. 23.50 Мэляманя.

СПБ 11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Інфарм ТБ "Цяпер". 12.05 "Першае каханьне". 13.05 Тэрмін адказу сёння. 13.35 Парады садоадам. 13.45, 20.35 Тэлеслужба бяспекі. 14.05 Студыя "Уяві". 14.20 "Паўночныя званы". Т/ф. 15.05 "Прыгажосць". Т/ф. 15.20 Пецярбургскія кватэры. 16.05 Стыль жыцця. 16.10 "Прага. Дождж і сонца". Т/ф. 16.20 "Нана". 16.45 "Вялікія прыгоды Мэдса". 16.55 Спартовы агляд. 17.05 Толькі бяз панікі. 17.30, 18.00 Паказвае ЛОТ. 18.35 Вялікі фэстываль. 19.05 "Першае каханьне". 20.05, 21.05 Выбіраем губэрнатора. 20.45 Што нашае жыццё... 21.00 Спорт. 22.05 На ноч глядзячы. 22.20 "Кожнаму сваё пекла". М/ф.

Серада 15 траўня

Беларускае тэлебачанне 7.30 Ранішні казёл 7.50 Эканаміст. 8.00, 15.00, 18.50, 0.00 Навіны. 8.15 "І сьмех, і бяда". М/ф. 9.00 ТБ - школе. 9.25 "Кобра". 10.15 Мультфільм. 10.45 Зорная ростань. 11.25 Безліч. 12.25 "Доўгі шлях у лярвінцы". с. 2. 15.15 "Расейская песьня". Ф/к. 16.00 "Фліпэр". 16.25 Канцэртны сезон. 17.00 Крэда. 17.20 Госьці ў дом. 17.50 Музычны антракт. 18.00 Творцы. 18.25 Эканаміст. 18.35 MTV. 19.05 "Кобра". 20.00 Хто гэта? 20.05 Супэргой. 20.40 Калыханка. 21.00 Панарама. 21.55 Музычны антракт. 22.05 "Закон Бэрка". с. 5. 23.05 Каралеўскае палываньне. 23.45 Мультфільм для дарослых.

ОРТ 5.00 Тэлеранак. 7.40 Выбары-96. 7.50 Законатворца. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.40 Навіны. 8.15 "Сакрэт трапіканкі". 9.05 Тэма. 9.50 У свеце жывёлаў. 10.30 Агдадай мэлэдыю. 11.10 Кантакт. 14.20 "Чароўныя гісторыі". 14.45 Кактус і Со. 14.55 До-Мі-Соль. 15.10 Покліч Джунглаў. 15.40 "Элен і хлопцы". 16.05 Тэма-тэт. 16.30 Сем дзён спорту. 17.20 "Сакрэт трапіканкі". 18.10 Час пік. 18.35 Агдадай мэлэдыю. 19.05 Парыжская тямніца Э.Разанава. Брыджыт Бардо. 19.45 Дабранач, дзеці! 20.00 Час. 20.40 Выбары-96. 20.50 Фільм "Расейскія Браты". 22.15 Новыя абывацелі. 22.45 "Што застаецца пасля мяне...". Д/ф.

Канал "Расея" 6.15 "Дон Кіхот". 6.45, 7.50, 19.35, 21.10 Выбары-96. 7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 23.20 Весткі. 7.20 У гэты дзень... 7.30 Спраўная Расея. 8.05 Прасьцей за прастае. 8.35 Даміно М.Барыскага. 9.05 "Санта-Барбара". 13.50 Музычная легенда. 14.50 Імперыя гульні. 15.45 Там-там навіны. 16.20 Расея ў асобах. 16.45 "Дзючынка з заўтра". 17.15 Мультфільмы. 17.30 Асоба з вокладкі. 17.45 Свая гульня. 18.15 Выбрай, або прайграеш. 18.25 "Змаглі!". В/ф. 19.50 "Санта-Барбара". 20.40 Сам сабе рожысэр. 21.25 Надвор'е на заўтра. 21.30 Футбол. Чэмпіят Расеі. 23.35 Дыямэнтны сусветнага балету.

IV канал, НТВ 9.30 Выбары-96. 9.40 "Стэфан Пермскі. Па святых сялядах". Д/ф. 10.30, 13.30, 16.45 СІП. 10.40 Мультфільм. 10.50 У аб'ектыве - Нямеччына. 11.20 Відэапэсія. 11.30 АНК прэзэнтэ... 12.00 "Пунсцова трава". М/ф. 12.30 Чалавек у рынкавай эканоміцы. 13.00 Сялява для вас. 13.10 Расейскі жываліс. 13.35 "Першы роман Міхаіла Булгакава". Д/ф. 13.45 Малеяні канцэрт. 14.00 Нямечкая мова. 14.30 Пэдагогіка для ўсіх. 15.00 Цвятэава і Ахматава: на адной з табую мы зямлі ходзім... 15.40 "Жостайскі росьліс". Д/ф. 15.50 Выбары-96. 16.00 Музычныя навіны. 16.15 Муззон. 17.00 "Сямейка Флінстаўн". 17.30 "Заможная жанчына: Утрымаць мару". 18.00, 21.00, 23.00 Сёння. 18.35 Герой дня. 19.00 Свет кіно. "Грозны Джо Моран". 20.45 "Тэфі-96": хто ёсьць хто. 21.35 Час сэрыялу. "Доктар Кўн, жанчына-лекар". 22.30 Часінка. 23.20 Спартовыя танды. Чэмпіят Расеі. 23.50 Каварына Абломая.

СПБ 11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55,

18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Інфарм ТБ "Цяпер". 12.05 "Першае каханьне". 13.05 Тэрмін адказу сёння. 13.35 Парады садоадам. 13.45, 20.35 Тэлеслужба бяспекі. 14.05 Тэлефільм. 15.05 "Пятроўскі партрэт". Т/ф. 15.20 Погляд на сёння. 16.05 Стыль жыцця. 16.10 "Тваіх агароджаў узор чыгунны". Т/ф. 16.20 "Нана". 16.45 "Вялікія прыгоды Мэдса". 16.55 Спартовы агляд. 17.05 Толькі бяз панікі. 17.30, 18.00 Паказвае ЛОТ. 18.35 Вялікі фэстываль. 19.05 "Першае каханьне". 20.05, 21.05 Выбіраем губэрнатора. 20.45 Што нашае жыццё... 21.00 Спорт. 22.05 На ноч глядзячы. 22.20 "Гоя, альбо Цяжкі шлях пазнаньня". М/ф. с. 1.

Чацьвер 16 траўня

Беларускае тэлебачанне 7.30 Ранішні казёл 7.50 Эканаміст. 8.00, 15.00, 18.50, 0.05 Навіны. 8.15 "Дзевяць гадоў з экстрэсэмамі". Д/ф. 10.30 "Кобра". 11.20 Каралеўскае палываньне. 12.00 "Вечар у Паўночныя Атэнах". Д/ф. 12.25 "Доўгі шлях у лярвінцы". с. 3. 15.15 Мультфільм. 15.30 "Фліпэр". 15.55 ТБ - школе. 16.25 Канцэртны сезон. 17.05 Крок. Правінцыя. 17.20 Заняткі Н.Наважылавай. 17.50 Музычны антракт. 18.00 Майстэрня. 18.25 Эканаміст. 18.35 MTV. 19.05 "Кобра". 20.05 Оскар. 20.40 Калыханка. 21.00 Панарама. 21.55 Музычны антракт. 22.05 "Закон Бэрка". с. 6. 23.05 Крок. 23.35 Канцэртны сезон.

ОРТ 5.00 Тэлеранак. 7.40 "Выбары-96". 7.50 Законатворца. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.10 Навіны. 8.15 "Сакрэт трапіканкі". 9.05 Парыжская тямніца Э.Разанава. Брыджыт Бардо. 9.45 Клуб падарожнікаў. 10.30 Мультфільм. 10.40 Смак. 11.10 Пад дахам свету. 14.20 "Чароўныя гісторыі". 14.45 Лега-го! 15.10 Цинтонік. 15.40 "Элен і хлопцы". 16.05 Рокор. 16.30 Сем дзён спорту. 17.20 "Сакрэт трапіканкі". 18.10 Час пік. 18.35 Лято-Мільён. 19.00 Адзін на адзін. 19.45 Дабранач, дзеці! 20.00 Час. 20.40 Выбары-96. 20.50 Мультфільм. 21.20 Фільм "Служылі два таварышы". 23.20 "Агляд" Дзіямірава.

Канал "Расея" 6.15 "Дон Кіхот". 6.45, 7.50, 19.35, 21.10 Выбары-96. 7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 23.20 Весткі. 7.20 У гэты дзень... 7.30 Спраўная Расея. 8.05 Свая гульня. 8.35 Сам сабе рожысэр. 9.05 "Санта-Барбара". 13.50 Рапартэр. 14.05 Бяскоцца падарожжа. 14.50 Мультфільм. 15.05 Чароўная валіза. 15.20 Кенгуру. 15.40 Там-там навіны. 15.50 Месяцаслоў. 16.20 Расея ў асобах. 16.45 "Дзючынка з заўтра". 17.15 Экспавіда. 17.25 Асоба з вокладкі. 17.40 Прасьцей за прастае. 18.10 Кліп антракт. 18.15 Выбрай, або прайграеш. 18.25 "Змаглі!". В/ф. 19.50 "Санта-Барбара". 20.40 Джэнтльмэн-шоў. 21.25 Надвор'е на заўтра. 21.30 "Забойца цара". М/ф. 23.35 Адамаў аблы.

IV канал, НТВ 7.00 Мір вашаму дому. 7.10 Пэнсіён. 7.30 "Вылодак апраметнага". М/ф. 8.00 Рэтра-шлягер. 9.30 Выбары-96. 9.40 Нямечкая для дзетак. 10.00 Падарожжа ў краіну Гішпанскае мовы. 10.30, 13.30, 16.45 СІП. 10.40 Мультфільм. 10.50 Расейская мова. 11.20 Відэапэсія. 11.30 АНК прэзэнтэ... 12.00 Сярэдняя школа сёння. 12.30 Чалавек у рынкавай эканоміцы. 13.00 Сялява для вас. 13.10 Расейскі жываліс. 13.35 "Супрацьстаянне". с. 4. 14.40 "Крокія імгненны гісторыі". Д/ф. 15.00 Сіманаў і Гросман: сын і пасынак. 15.40 "Самы прыгожы Урал". Д/ф. 15.50 Выбары-96. 16.00 Музычныя навіны. 16.15 Муззон. 17.00 "Сямейка Флінстаўн". 17.30 "Заможная жанчына: Утрымаць мару". 18.00, 21.00, 23.00 Сёння. 18.35 Герой дня. 19.00 Свет кіно. "Графіна з Ганконгу". 21.35 Час сэрыялу. "Доктар Кўн, жанчына-лекар". 22.30 Часінка. 23.20 Кіно не для ўсіх. "Вальс "Блакiтны Дунай".

СПБ 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Інфарм ТБ "Цяпер". 15.05 "Першае каханьне". 16.05 Стыль жыцця. 16.10 "Вуокса". Т/ф. 16.25 "Нана". 16.45 "Вялікія прыгоды Мэдса". 16.55 Спартовы агляд. 17.05 Толькі бяз панікі. 17.30, 18.00 Паказвае ЛОТ. 18.35 Вялікі фэстываль. 19.05 "Першае каханьне". 20.00, 21.05 Выбіраем губэрнатора. 21.00 Спорт. 22.05 Тэлеслужба бяспекі. 22.15 Што нашае жыццё... 22.20 На ноч глядзячы. 22.35 "Гоя, альбо Цяжкі шлях пазнаньня". с. 2.

Пятніца 17 траўня

Беларускае тэлебачанне 7.30 Ранішні казёл 7.50 Эканаміст. 8.00, 15.00, 18.50, 0.10 Навіны. 8.15 "Мікалай Грыцук". Мастак, не патрэбны народду. Д/ф. 9.00 ТБ - школе. 9.30 "Кобра". 10.20 Мультфільмы. 10.50 "Гугалэрчыны хлопчык". М/ф. 12.05 "Аб павятраных лётаньях у Расеі". Д/ф. 12.25 "Маленькі сьведка". М/ф. 15.15 Мультфільм. 15.25 "Фліпэр". 15.50 Творцы. 16.10 Галасы мінуўшчыны. 16.45 Экасьвет-96. 17.15 Кантрасты. 17.45 Музычны антракт. 17.55 Футбол. Кубак Беларусі. Фінал. 19.50 Эканаміст. 20.05 Міжнародны кур'ер. 20.40 Калыханка. 21.00 Панарама. 21.55 Музычны антракт. 22.05 "Закон Бэрка". с. 7. 23.05 12, альбо На ноч глядзячы. 23.25 Акалада.

ОРТ 5.00 Тэлеранак. 7.40 Выбары-96. 7.50 Законатворца. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 22.40 Навіны. 8.15 "Сакрэт трапіканкі". 9.10 Адзін на адзін. 9.50 Грай, гармонік любі! 10.25 Пакуль усе дома. 11.10 Ад пятніцы да пятніцы. 14.20 "Чароўныя гісторыі". 14.45 Фільм казка "Копцы Альманзора". 15.45 Мультфільм. 16.05 "Элен і хлопцы". 16.30 Сем дзён спорту. 17.20 "Сакрэт трапіканкі". 18.15 Чалавек і закон. 18.45 Поле суды. 19.45 Дабранач, дзеці! 20.00 Час. 20.40 "Выбары-96". 20.50 "Дэтэктыўнае агенства "Месяцовае сьвятло". 21.55 Погляд. 22.50 Камэдэя "Бацькі".

Канал "Расея" 6.15 "Дон Кіхот". 6.45, 7.50, 19.35, 21.10 Выбары-96. 7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 23.25 Весткі. 7.20 У гэты дзень... 7.30 Спраўная Расея. 8.05 Прасьцей за прастае. 8.35 Наш сад. 9.05 "Санта-Барбара". 13.50 Рэтра-шлягер. 14.20 У свеце жывёлаў. 15.15 Чароўная валіза. 15.30 Чый бок? 15.45 Там-там навіны. 16.20 Расея ў асобах. 16.50 Дыснэй шопінг. 17.45 Заставайцеся ў калеташы. 18.15 Выбрай, або прайграеш. 18.25 Вэртыкаль. 19.50 "Санта-Барбара". 20.40 Маскі-шоў. 21.25 Надвор'е на заўтра. 21.30 Валейбол. Сусьветная ліга. 23.50 "Начны парт'е". М/ф.

IV канал, НТВ 7.00 Мір вашаму дому. 7.10 Пэнсіён. 7.30 "Жанчына ў моры". М/ф. 8.40 Гэты розны, розны, розны Уцэсаў... 9.30 Выбары-96. 9.40 Ангельская для дзетак. 10.00 Пачынаем спраўную ангельскую. 10.30, 13.30, 16.45 СІП. 10.40 Мультфільм. 10.50 Сучасныя мэмуары. 11.20 "У старажытнасці і зараз". Д/ф. 11.30 АНК прэзэнтэ... 12.00 Здароўе. 12.30 Чалавек у рынкавай эканоміцы. 13.00 Сялява для вас. 13.10 Расейскі жываліс. 13.35 "Супрацьстаянне". с. 5. 14.40 Стагоддзе Расейскага музэю. 15.00 Шукшыні і Трыфанаў. 15.40 "Лог ракі Дамы". Д/ф. 15.50 Выбары-96. 16.00 Музычныя навіны. 16.15 Муззон. 17.00 "Сямейка Флінстаўн". 17.30 Футбольны клуб. 18.00, 21.00, 23.00 Сёння. 18.35 Герой дня. 19.00 М/ф "Аварыя" - дачка мянта". 20.40 Голас народу. 21.35 Час сэрыялу. "Доктар Кўн, жанчына-лекар". 22.30 Часінка. 23.20 Свет кіно. "Бэрлінскі раман". 1.00 Эратычны шоў свету.

СПБ 11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Інфарм ТБ "Цяпер". 12.05 "Першае каханьне". 13.05 Тэрмін адказу сёння. 13.35 Парады садоадам. 13.45, 22.05 Тэлеслужба бяспекі. 14.05 "Дзючная котка". Т/ф. 14.20 "Анна Ахматава. Рэкіем". Т/ф. 15.05 "Мэлэдні каханьня". Т/ф. 15.25 Той, хто вылячыць сям'ю. 16.05 Стыль жыцця. 16.10 "Летні сад". Т/ф. 16.20 "Нана". 16.45 "Вялікія прыгоды Мэдса". 16.55 Спартовы агляд. 17.30, 18.00 Паказвае ЛОТ. 18.35 Вялікі фэстываль. 19.05 "Першае каханьне". 20.00, 21.05 Выбіраем губэрнатора. 21.00 Спорт. 22.15 Што нашае жыццё... 22.20 Як быць любімы. 22.35 "Жалезны лярвінц". М/ф.

Субота 18 траўня

Беларускае тэлебачанне 8.00, 21.00 Навіны. 8.15 "Надзея, Надзеяка, Надзея". Д/ф. 9.10 Сугучка. 9.30 Заняткі Н.Наважылавай. 10.00 Здароўе. 10.40 Усе пра ўсе... 11.25 "Ерапаў". 11.45 Эўрапейская двадцатка MTV. 12.30 Мір вашаму дому. 13.10 М/ф "Зямельцо". 14.40 Тэма. Кубак Дэвіса. Локсэмбург - Беларусь. 15.10 Прэм'ер-кіно. 15.50 Калія. 16.20 Шматгалосце. 16.55 Алімпійскі спарт. Кулеява стрэльба. 17.15 Зорная ростань. 17.55 Беларускі дом. 18.35 Галерэя. 19.05 "Шлях у вышэйшы свет". М/ф. 20.40 Калыханка. 21.45 "Саман чароўная і прывабная". М/ф. 23

ПРАГРАМА ПЕРАДАЧАЎ 13.05 - 19.05

Панядзелак 13.05

DEUTSCHE WELLE Новая Руська: Вясёлня музыкі 02.00 (н). Нарыс. Даследнікі, факты, прэспэктывы. Тэлечасопіс пра дасягненні навукі. Львы, малы, антылвы - Куды пасуцца беднай жывёліне? 03.15 (н). Компакт. Подзеі мінулага тыдня 23.00 (н), 06.00 (р), 07.00, 10.00 (а). 100 градусаў 04.30 (н). Паспех у Нямеччыне. Першыя 40 05.30 (н), 15.30 (а). Эўрапейскі калейдаскоп 07.30, 11.00 (а), 23.30 (р). Спортывы рэпартаж 08.15 (н). Гортаючы старонкі. Ульрых Матэкс чытае "Куды ідзе - невядома, адкуль - пра гэта зараз ня час прыгавдаць..." Генрыха Буля, ч. 2 08.30 (н). Швейцарскія замалюўкі 9.00 (н). Нарысы. Агонь, крэйда, пясок і попел: складнікі старадаўняга майстэрства нямецкай шкляроў. Фантозія і майстэрства працы з крохмі матэрыялам 06.30 (н). Штурвалцэтэр і кампанія - Гісторыя знакамітай дзіцячай кнігі і ейнага аўтара 10.30 (а). Лекаванне святлом - энэргія для стомленай душы 19.30 (а). Новае нараджэнне старага кірмашу - Нямеччына, Мюнхэн 20.00 (н). "Ідзе-гудзе зялёны шум..." - Нямеччка арганізацыя аховы наваколнага асяроддзя і ейныя спробы захаваць прыроду Усходняй Нямеччыны 22.00 (а). Афішынны Бон 11.30 (а). Што вы сказалі? Размоўны курс: ням./анг. (43) 11.45, ням./рас. (43) 14.15. Прэс-клуб 12.15 (н). Аўстрыйскія замалюўкі 13.00 (н). Ух ты! Забавы і хіты 14.30 (а). Весткі з фэдэральных земляў 17.00 (н), 00.30 (н). Папулярныя нямецкія мэдзікі 17.30 (н). Пра мастацтва і ня толькі 19.00 (а). Тэлекабінэт дактара 21.45 (н).

TVS "Паненкі сэрца" тэлераман 07.00, 16.30. Матч жыцця 09.35. Сем зямлі 10.15. Эка і кампанія 11.15. Геаполіс 11.35, 05.00. Сям дзён у Афрыцы 12.20, 05.50. Цяперашні час 12.30, 06.00. Парыж Люм'ер 14.00, 20.00. Згубленыя заваі 14.30, 02.45. Бібі і яе сябры 17.15. Музыкальная гульня 17.45. Студыя Габрыеля 18.15. "Пытанне да чэмпіёна" гульня 18.45. Погляд на Амерыку 19.15, 02.30. Таяса 21.00. Стаўка/бал 22.00. Сьвет для Вас 23.35. Сад зьяраў 01.10. Сумесь 04.45.

RENEZ-VOUS Lovin' News 02.15. "Малышкі з Канаў" ("A nous les petites connosées") французскі фільм 02.20. Cache-cache ("Гульня ў хаванкі": здымкі сьвакожнай камэраі) 03.35. Lovin' News 03.40. "La Bossa 2" італьянскі фільм 04.00. Love Connection 05.15. Летыця: аматарскі фільм Nanou Productions (Францыя) 05.25.

EUROTICA "Freak Dot Booty" м/ф 01.10. "Пад каўпакам у боса" ("Kept Women") м/ф 02.30. "Разблчанасьць у Парыжы" ("Perversity in Paris") м/ф 03.55.

EUROSPORT Мастацкая гімнастыка. Чэмпіянат Эўропы ў Капстагагене, Данія. Мужчыны 09.30. Спортывы аўтамабіль. BPR GT Series з Сальвэстарэю, Ангельшчына 11.00. Матацыкл. Гран-Пры Пішаніі ў Ірэрцы. Гран-Пры ў катэгорыях 125, 250 і 500 куб. см 13.00. Трыялён. Турнір прафэсійцаў у Аўстраліі 15.00. Тэніс. Турнір ATP "Мэрсэдэс Сўтэр 9" у Рыме. Дзень 1 (жыв. тр.) 21.30. Speedworld 20.00. Футбол. Eurogoals 23.30. Часопіс Eurogolf. Турнір Peugeot Open de España 00.30. Бокс. Два матчы ў цяжкай вазе: Гары Дылені (Ангельшчына) - супернік невядомы; Стыў Крэнстан (Ангельшчына) - супернік невядомы. Рэпартаж з гатэлю "Мэрыбэт" у Лёндане 01.30.

NBC Эўропа 2000 (Г+Н) 07.00. Нарыс. Інтэрв'ю з Фростам (Г+Н) 19.30. Шоў Сэліны Скот (Г+Н) 20.30, 04.00, 06.00. Плянэта на зрэзе часу 21.30. Сузьветныя навіны ITN 22.30. Агляд Алімпійскіх гульняў 1996 году ў Атлянце (спэцыяльнае сэр'язь) 23.00. Начная зьмена NBC: Найлепшыя ўрўжкі зь вечаравага шоў з Джем Лена (Г+Ф+Н) 00.00, 03.00. Найлепшыя ўрўжкі з шоў Конана О'Браена (Г+Н) 01.00. Найлепшыя ўрўжкі з ток-шоў Грэга Кінэра (Г+Н) 02.00. Начныя навіны NBC з Томам Броаўэ 02.30. Гутаркі пра блюз (Г+Н) 05.00. Эўропа 2000 (Г+Н) 05.30.

ARTE Калекцыя "Галівуд 50-х" (36). "Закладнік", рэж. Дж.Кэй (ЗША 1953) 20.00. Легенды спорту: Фэрдынанд Парш 21.00. "Сямейная кроіка" м/ф, рэж. Нані Марці (Францыя/Італія 1993) 21.45. "Фіярыль" тэф, рэж. Паола і Віторыя Тавіяні (Нямеччына/Італія/Францыя 1992) 23.25. "Зьвер" кар/ф (ЗША 1994). "Пудзіны" кар/ф (Нямеччына 1995) 01.25. "Таемныя забавы Тома Тамба" кар/ф (3) (Ангельшчына 1993) 02.55. "Цілую вашу руку, мадам" м/ф (Нямеччына 1928/29) 03.05.

Аўторак 14.05

DEUTSCHE WELLE Нарысы. Лекаванне святлом - энэргія для стомленай душы 03.30, 11.30 (а). Новае нараджэнне старага кірмашу - Нямеччына, Мюнхэн 04.00, 09.30, 13.30 (н). "Ідзе-гудзе зялёны шум..." - Нямеччка арганізацыя аховы наваколнага асяроддзя і ейныя спробы захаваць прыроду Усходняй Нямеччыны 11.30, 15.30 (а). Затопленыя выспы ў Паўднёвым моры 19.30 (а). Крайніцы Нямеччыны: Васелье, самы прыгожы дзень нашага жыцця 20.30 (н). Подобнасьць зацікаўленьняў блізняў - загадка для генэтыкі. Ці можна стаўіцца сур'ёзна да такіх дасьледаваньняў? 22.30 (а). "Со сьвету па ніццы..." Добраахвотная сацыяльная служба ў Нямеччыне 23.30 (н). Тэлекабінэт дактара 05.15, 08.15 (н). Папулярныя нямецкія мэдзікі 05.30, 09.00 (н). Эўрапейскі калейдаскоп 06.30 (р). Пра мастацтва і ня толькі 07.30, 11.00, 15.00 (а). Весткі з

фэдэральных земляў 08.30, 13.00 (н). Здароўе 10.15 (а). Зроблена ў Нямеччыне 17.00, 00.30 (н). У фокусе - Эўропа 17.30 (н). Тэма - Нямеччына. Навіны з фэдэральных земляў 19.00 (а). D16 21.45 (н).

TVS "Паненкі сэрца" тэлераман 07.00, 16.30. Паўночнае кола 09.35. Спэсылка 10.45. Шопік 11.15. Таяса 11.35, 05.00. Стаўка/бал 12.35, 06.00. Парыж Люм'ер 14.00, 20.00. Сьвет для Вас 14.30, 02.45. Сад зьяраў 16.00, 04.15. Бібі і яе сябры 17.15. Музыкальная гульня 17.45. Студыя Габрыеля 18.15. "Пытанне да чэмпіёна" гульня 18.45. Погляд на Амерыку 19.15, 02.30. Спэцыяльны выпуск 21.00. Пэрфэкта 22.30. Маскі долу 23.35. Выва 01.00. Сумесь 04.45.

RENEZ-VOUS Lovin' News 02.15. Летыця: аматарскі фільм Nanou Productions (Францыя) 02.20. MusiX 03.20. Lovin' News 03.30. "Шэрпах Холмс" амэрыканскі фільм 03.50. Love Connection 05.00. "Содомія ў Канах" ("Sodomie a Cannes") французскі фільм 05.05.

EUROTICA "Facesitter II" м/ф 01.10. "Запрашэнне да блюза" ("Invitation to the Blues") драма 02.30. "Відзяхы" ("Visions") м/ф 04.55.

EUROSPORT Матацыкл. Гран-Пры Пішаніі ў Ірэрцы. Гран-Пры ў катэгорыях 125, 250 і 500 куб. см 09.30. Speedworld 11.30. Футбол. Eurogoals 13.00. Offroad 14.00. Дзюборства. Чэмпіянат Эўропы ў Мафры, Португалія 15.00. Тэніс. Турнір ATP "Мэрсэдэс Сўтэр 9" у Рыме. Дзень 2 (жыв. тр.) 16.00, 21.30. Бокс. Бой цяжкавага ў Атлянтык-Сіці, ЗША 20.00. Гонкі грузавікоў. Кубак Эўропы 1996. Шлях у Ангельшчыну. Этап 3 23.30. Прафэсійцы баруканья. Руклашны бой 02.00. Эўрапейская ліга снукера 1996. Матч 14: Стыў Дэвіс - Пітэр Эбдан. Запіс ад 21 студзеня 00.30.

NBC Нарыс. Ушуа 04.00 (Г+Н) 19.30. Шоў Сэліны Скот (Г+Н) 20.30, 04.00, 06.00. Плянэта на зрэзе часу (Г+Н) 21.30. Сўтэрспорт NBC. Жылет - асаблівы свет спорту 23.00. Міжнародныя скачкі 23.30. Начная зьмена NBC: Вечаровае шоў з Джем Лена (Г+Ф+Н) 00.00, 03.00. Позна ўвечары з Конанам О'Браенам (Г+Н) 01.00. Ток-шоў Грэга Кінэра (Г+Н) 02.00. Гутаркі пра джаз (Г+Н) 05.00. Расея сёньня: выпадкі прынапу сэр Пітэр Усціноў (Г+Н) 05.30.

ARTE Калекцыя "Галівуд 50-х" (37). "House Odds", рэж. Рой Келіна (ЗША 1954) 20.00. Архімэд (14) 21.00. "Дзямонт на кірмашы гароднінай" д/ф (Індыя/Нямеччына 1992) 21.45. Тэма вечаю: Пітэр Зодак. "Я - спон, мадам" м/ф (Нямеччына 1968/69) 23.45. "Партрэт Пітэра Зодака" д/ф Джорджа Марза (Нямеччына 1996) 00.20. "Сойман" кар/ф ч/б (Ангельшчына 1948) 01.15. "У інсцэнацыі Зодака" д/ф 01.35. "Таемныя забавы Тома Тамба" кар/ф (4) (Ангельшчына 1993) 02.55. "Фіярыль" т/ф, рэж. Паола і Віторыя Тавіяні (Нямеччына/Італія/Францыя 1992) 02.05.

Серада 15.05

DEUTSCHE WELLE Нарысы. Затопленыя выспы ў Паўднёвым моры 02.30, 11.30 (а). Крайніцы Нямеччыны: Васелье, самы прыгожы дзень нашага жыцця 05.30, 09.30, 13.30, 17.30 (н). "Со сьвету па ніццы..." Добраахвотная сацыяльная служба ў Нямеччыне 07.30 (р). Подобнасьць зацікаўленьняў блізняў - загадка для генэтыкі. Ці можна стаўіцца сур'ёзна да такіх дасьледаваньняў? 10.30, 15.30 (а). D16 05.15, 08.15, 10.15 (н). У фокусе - Эўропа 05.30, 09.00 (н), 19.30 (а). Тэма - Нямеччына. Весткі з фэдэральных земляў 09.30, 11.00, 15.00 (а). Здароўе 10.15 (а). Зроблена ў Нямеччыне 09.30, 13.30 (н), 19.00. Гульня ў сысценку. Футбольны агляд. 1-я бундэсліга (I) 20.30, 00.30 (н). Скарыбы сьвету - спадчына чалавечтва (X): Любэк - каралева Ганзэйскага зьвязу 21.45 (н).

TVS "Паненкі сэрца" тэлераман 07.00, 16.30. Контакт 09.35. Магелан 10.30. Добраму слухачу 11.00. Спэцыяльны выпуск 11.35, 05.00. Пэрфэкта 13.00, 06.30. Парыж Люм'ер 14.00, 20.00. "Ліфт на эшафот" фільм Люі Маля 14.30. Адкрыццё 16.00. Бібі і яе сябры 17.15. Музыкальная гульня 17.45. Студыя Габрыеля 18.15. "Пытанне да чэмпіёна" гульня 18.45. Погляд на Амерыку 19.15, 02.30. Ня трэба маршы 21.00. Стрытз 22.00. Гарун Тазізі: "Агонь Зямлі" (Італія-Сыцылія) 23.35. Болей ведоць. 00.30. Начны ўнівэрсытэт 02.15. Сумесь 04.15.

RENEZ-VOUS Lovin' News 02.15. "Avanti al dictro" італьянскі фільм 02.20. Activ' Nightlife (зратычныя шоў начных клубоў) 03.40. Lovin' News 03.45. "Trafic" французскі фільм 03.55. Love Connection 06.20. Летыця: аматарскі фільм Nanou Productions (Францыя) 05.30.

EUROTICA "Партрэт Дарыяна" ("The Portrait of Dorian") трылер 01.10. "Клуб "Эротыка" ("Club Erotica") м/ф 02.30. "Вулерыст" ("The Vouyer") м/ф 03.55.

EUROSPORT IndyCar. PPG IndyCar World Series у Назарэце, Пэнсільванія 09.30. Roller Skating. First Vittel Rollerblade in Line у Бэраі 11.00. Футбол. Чэмпіянат Эўропы 1996. Шлях у Ангельшчыну. Этап 3 13.00. Картынг. Чэмпіянат Эўропы ў Сальбургу, Францыя 14.00. Eurotop. Хуткасныя норты (жывы). Чэмпіянат сьвету сярод прафэсійцаў у Аўстраліі 15.00. Баскетбол. Часопіс SLAM 15.30. Тэніс. Турнір ATP "Мэрсэдэс Сўтэр 9" у Рыме. Дзень 3 (жыв. тр.) 16.00 (жыв. тр.), 21.30. Motors 20.00. Формула 1. Часопіс Гран-Пры 21.00, 02.00. Футбол. Фінал Кубка УЭФА. Этап 2. 23.30. Тэніс. Агляд турніру ATP 01.30.

NBC Расея сёньня (Г+Н) 19.30. Эўропа 2000 (Г+Н) 20.00. Шоў Сэліны Скот (Г+Н) 20.30, 04.00, 06.00. Плянэта на зрэзе часу (Г+Н) 21.30. Сўтэрспорт NBC. Гольф. Эўрапейскі чэмпіянат PGA. Peugeot Open de España 23.00. Начная зьмена NBC: Вечаровае шоў з Джем Лена (Г+Ф+Н) 00.00, 03.00. Позна ўвечары з Конанам О'Браенам (Г+Н) 01.00. Ток-шоў Грэга Кінэра (Г+Н) 02.00. Гутаркі пра блюз (Г+Н) 05.00. Вакол сьвету першай клясай (Г+Н) 05.30.

ARTE Калекцыя "Галівуд 50-х" (38). "Гэта ў ягонныя стлі", рэж. Франк Уїзбар (ЗША 1953) 20.00. "Жыхор акіянскіх глыбіняў" д/ф Пітэра Паржа (Ангельшчына 1976) 21.00. "Студыя ДЭФА: ГДР у адлюстраванні сваіх фільмаў" д/ф (Нямеччына 1996) 21.45. Музыкальная вечаю: Клёд Дэбісі 22.45. "Пэрсона" ч/б м/ф, рэж. Інгмар Бэргман (Швэцыя 1965) 00.10. "Таемныя забавы Тома Тамба" кар/ф (5) (Ангельшчына 1993) 01.30. "Ірэдзім" - татуваньне жанчыны" м/ф (Японія 1991) 01.40.

Чацьвер 16.05

DEUTSCHE WELLE У фокусе - Эўропа 02.30, 11.30 (а). Рэпартаж 04.30, 09.30, 13.30 (н), 06.30 (р), 10.30, 15.30 (а). Скарыбы сьвету - спадчына чалавечтва (X): Любэк - каралева Ганзэйскага зьвязу 05.15, 08.15 (н), 10.15 (а). Гульня ў сысценку. Футбольны агляд. Найлепшыя гульні 1-й і 2-й бундэслігі (II) 05.30, 09.00, 1 бундэсліга (I) 08.30, 13.00 (н). Лястэрка спорту 17.30 (н), 19.00 (а). Нарыс. Рэлігія і норавы: Царква Сьв. Мікалая ў Ляйпцыгу 22.30 (а). Зроблена ў Нямеччыне 07.30, 11.00, 15.00 (а). Гледзішча 17.00, 00.30 (н). Буйным плянам 19.30 (а), 20.30 (н), 23.30 (р). S-Zeit 21.45.

TVS "Паненкі сэрца" тэлераман 07.00, 16.30. Ахі Якія тытры 09.35. Водбліскі 10.30. Манрээль, адкрыты горад 11.35, 05.00. Культурны асяродак 12.15, 05.45. Парыж Люм'ер 14.00, 20.00. Маскі долу 14.30, 02.45. Выва 15.45, 04.00. Бібі і яе сябры 17.15. Музыкальная гульня 17.45. Студыя Габрыеля 18.15. "Пытанне да чэмпіёна" гульня 18.45. Погляд на Амерыку 19.15, 02.30. "Зазі ў мэтро" фільм Люі Маля 21.00. 30 мільёнаў сяброў 22.30. Ліставаньне 23.20. Хада стагодзьдзяў 23.35. Такі які 01.10. Сумесь 04.45.

RENEZ-VOUS Lovin' News 02.15. Французскі фільм 02.20. MusiX 03.25. Top Video-/C.D. Rom X 03.30. "Switch hitter VII" французскі фільм 03.35. Love Connection 04.55. Летыця. Аматарскі фільм Nanou Productions (Францыя) 05.05.

EUROTICA "Спэцыяліст у эротыцы" ("Erotic Artist") м/ф 01.10. "Запаты дытэк" ("Golden Touch") м/ф 02.40. "Determinator 2" м/ф 04.05.

EUROSPORT Аэробіка 09.30. Дзюборства. Чэмпіянат Эўропы ў Мафры, Португалія 10.30. Футбол. Фінал Кубка УЭФА. Этап 2 11.30. Формула 1. Часопіс Гран-Пры 13.30. Формула 1. Гран-Пры Манака ў Монтэ-Карля. Спробныя заезды (жыв. тр.) 14.00, 20.00. Агляд Pole Position 23.30. Матацыкл. Часопіс Гран-Пры 15.00, 21.00, 02.00. Горны ровар. Кубак сьвету Grundig у Пантыкасе, Пішанія. Downhill 15.30. Тэніс. Турнір ATP "Мэрсэдэс Сўтэр 9" у Рыме. Дзень 4 (жыв. тр.) 16.00, (жыв. тр.) 21.30. Бокс. Чэмпіянат сьвету WBO. Матч у другой паўсярэдняй вазе: Эман Лехран (Ірляндыя) - Хасэ Луіс Лепэс (Мэксыка). Матч у найлягчайшай вазе: Бэбі Дэйві Матпапа (Паўднёвая Афрыка) - Пол Вэйр (Ангельшчына) 00.30. Ветразевы спорт. Агляд 01.30.

NBC Нарысы. Ушуа: Мэмфіс (штат Тэнэсі), поўдзень Фларыды (Г+Н) 19.30. Месцы адпачынку 05.30. Шоў Сэліны Скот (Г+Н) 20.30, 04.00, 06.00. Часопіс навіноў NBC (Г+Н) 21.30. Сўтэрспорт NBC. Найвышэйшая бэйсбольная ліга. Асноўныя падзеі 23.00. Начная зьмена NBC: Вечаровае шоў з Джем Лена (Г+Ф+Н) 00.00, 03.00. Позна ўвечары з Конанам О'Браенам (Г+Н) 01.00. Ток-шоў Грэга Кінэра (Г+Н) 02.00. Гутаркі пра джаз (Г+Н) 05.00.

ARTE Калекцыя "Галівуд 50-х" (39). "Крывавае суперціцтва" рэж. Франк Тэлфард (ЗША 1953) 20.00. Тэма вечаю: 900-годзьдзе Сьвятога войны. "Сьлядамі крывавага паходу" д/ф Карыма Мішке (Францыя 1996) 21.45. "Вартанне ў Саравая" д/ф (Францыя 1996) 22.55. "Што такое заходнія краіны" дыскусія 23.25. "Саядыны" м/ф, рэж. Юзаф Шлахін (Эгіпэт 1963) 23.55. Біблія 02.20. "Таемныя забавы Тома Тамба" кар/ф (6) (Ангельшчына 1993) 02.30. "Вялікі Пінк - гісторыя сямі хіпі" д/ф Каліна Шульца (Нямеччына 1994) 02.40.

Пятніца 17.05

DEUTSCHE WELLE Буйным плянам 02.30, 11.30 (а), 04.30, 09.30, 13.30 (н), 06.30 (р), S-Zeit 05.15, 08.15 (н), 10.15 (а). Лястэрка спорту 05.30, 09.00 (н), 07.30, 11.00, 15.00 (а). Нарыс. Рэлігія і норавы: Царква Сьв. Мікалая ў Ляйпцыгу 10.30, 15.30 (а). Да 150-годзьдзя з дня нараджэньня: Карл Фабэржэ - чалавек з золотымі рукамі 20.30 (н). Бэрлінская школа царкавых артыстаў - адзіная свайго кшталту ў Нямеччыне 22.30 (а). Гледзішча 08.30, 13.00 (н), 19.00 (а). Эўрапейскі калейдаскоп 17.00, 00.30 (н). З нагоды. Тэма тыдня 17.30 (н), 19.30 (а), 23.30 (р). На тэму сучаснасьці 21.45 (н).

TVS "Паненкі сэрца" тэлераман 07.00, 16.30. Найбольшыя загоды навукі 09.35. Адкрыццё 10.30. Бокс вочку 11.00. Ня трэба маршы 11.35, 05.00. Стрытз 12.35, 06.00. Парыж Люм'ер 14.00, 20.00. "Вялікі культбіт" цыкль

14.30. Такі які 16.10, 04.15. Бібі і яе сябры 17.15. Музыкальная гульня 17.45. Студыя Габрыеля 18.15. "Пытанне да чэмпіёна" гульня 18.45. Погляд на Амерыку 19.15, 02.30. Форт Баярд 21.00. Маршрут гурмана 22.30. Таратота 23.35. Аліса 00.45. Хада стагодзьдзяў 02.45. Сумесь 04.45.

RENEZ-VOUS Mango X 02.15. Х фільм 02.25. Activ' Nightlife (зратычныя шоў начных клубоў) 03.50. "Шалёнае задовольненне" ("Le plaisir fou") французскі фільм 04.00. Love Connection 05.10. Прэзэнтэе Летыця: аматарскі фільм Nanou Productions (Францыя) 05.15.

EUROTICA "Прыгоды Дэйка і Дэйна" ("Dick and Jane Go To Mexico") аматарскі відэафільм 01.10. "Пасля надыходу цемры" ("After Dark") м/ф 02.30. "Star Struck" камэдыя 04.30.

EUROSPORT Ветразевы спорт. Агляд 09.30. Трыялён. Турнір прафэсійцаў у Аўстраліі 10.00. Матацыкл. Часопіс Гран-Пры 11.00. Сучаснае пэцборства. Кубак Сьвету сярод жанчыноў у Усць-над-Лабам, Чэхія 11.30. Кубак Сьвету сярод мужчыноў у Варэндорфе, Нямеччына 12.00. Tractor Pulling 12.30. Аўтагон. Moroccan Classic Rally 13.30. Формула 1. Гран-Пры Манака ў Монтэ-Карля. Агляд Pole Position 14.00. Motors 15.00. Тэніс. Турнір ATP "Мэрсэдэс Сўтэр 9" у Рыме. Чэрыць фіналу (жыв. тр.) 16.00, (жыв. тр.) 21.00. Часопіс пра матаспорт 20.00, 01.00. Сумо. Турнір "Bosho" ў Японіі 23.00. Гольф. Benson and Hedges International Open у Оксане, Ангельшчына. Раўнд 2 00.00. Гонкі грузавікоў. Кубак Эўропы ў Дыжон Прэіюа 02.00.

NBC Нарысы. Інтэрв'ю з Фростам (Г+Н) 19.30. Выключныя стыл жыцця 21.30, 05.30. Найлепшыя ўрўжкі з шоў Сэліны Скот (Г+Н) 20.30, 06.00. Гутаркі пра джаз 22.00. Гольф. Чэмпіянат PGA у ЗША. NBC Byron Nelson 23.00. Начная зьмена NBC: Найвышэйшыя ўрўжкі зь вечаравага шоў з Джем Лена (Г+Ф+Н) 00.00. Позна ўвечары з Конанам О'Браенам (Г+Н) 01.00. Сўтэрспорт NBC. Найвышэйшая бэйсбольная ліга (жыв. тр.) 02.00.

ARTE "Падарожжа да найбольшай у свеце запаруды" д/ф Т.Вейдэнбаха і Г.Войса (Нямеччына 1996) 20.00. Брут 1996 (14). Рэпартаж 21.00. "Дзённая сьпеўка" т/ф Крысціфера Марохана 21.45. "Легенда Суматары - Доо, аплужка вядзьмарак" д/ф В.Марнікондана (Нідэрляндаў 1995) 23.30. "Генры Сторк" д/ф Франсыса Гурмана (Бэльгія 1995) 01.00. "Таемныя забавы Тома Тамба" кар/ф (7) (Ангельшчына 1993) 01.45. Сьвет музыкі. "Алян Стывэль" (1) муз/ф Філіпа Джоржа (Францыя 1996) 01.55.

Субота 18.05

DEUTSCHE WELLE 3 нагоды. Тэма тыдня 02.30, 11.30 (а), 05.30, 09.00 (н), 06.30 (р). Нарысы. Да 150-годзьдзя з дня нараджэньня: Карл Фабэржэ - чалавек з золотымі рукамі 04.30, 09.30, 13.30 (н). Бэрлінская школа царкавых артыстаў - адзіная свайго кшталту ў Нямеччыне 10.30, 15.30 (а). Сьляды ў часе: Эман Георг Фаўст - легенда і чалавек 22.30 (а). "Сьпяраша ежа, потым мараль" - Бэртальд Брэхт. Разам з Томасам Манам ён быў найбуйнейшым нямецкім пісьменьнікам першай паловы XX ст. 23.30 (р). На тэму сучаснасьці 05.15, 08.15 (н). Гледзішча 07.30, 11.00, 15.00 (а). Эўрапейскі калейдаскоп 08.30, 13.00 (н). Царква і грамадства 10.15 (а). Пленум 16.15, 01.15 (н). Пра мастацтва і ня толькі 16.30, 00.30 (н). Нямеччына ў жывым эфіры. Дзюльдорф 17.00 (н). Нарыс. "Чатыры элемэнты. Элемэнт чацьверты - паветра" 18.15 (н). Бульвар Біе 19.00 (н). 100 градусаў 20.30 (н). Паспех у Нямеччыне. Першыя 40 21.30 (н). Гортаючы старонкі. Ульрых Матэкс чытае "Грымнуў бой..." Генрыха Буля, ч. 1 01.30 (н).

TVS Водбліскі 07.00, 05.00. Сындрод 08.00. Гексагон 08.30. Занятае французскай 08.45. Бібі і яе сябры 09.35. Міжнародная стайка 10.30, 06.30. У фокусе - Эўропа 11.00. Скажце мне: Кофі Ям Гань 11.35. Спорт Афрыка 12.30, 02.45. Снідніца 13.15. Далёгалы 14.00, 06.00. Клер Лямарш 14.30. Под покрывам 15.15. Гара 16.00. Уцёкі 16.30. Франкафі

Зімовы хваловы расклад расейскае службы BBC

Table with columns: Менскі час, М, 49, 49, 41, 41, 25. Rows include time slots like 05.30-06.30, 09.00-09.15, etc.

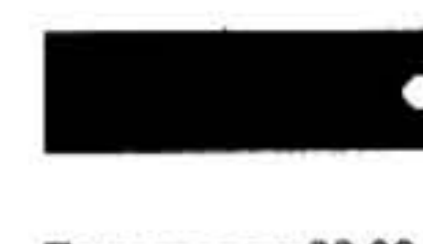
Расклад праграмаў Радыё "Свабода"

31 сакавіка 1996 г. у частотак кароткіх хвалюў, на якіх можна слухаць праграмы Радыё Свабода на расейскай мове, адбыліся змены...

Расклад праграмаў "Голас Амэрыкі"

Table with columns: Менскі час, М, 19, 19, 17, 17, 19, 19, 25, 25, 31, 31, 41, 41, 49, 49, 31, 31, 41, 41, 49, 49. Rows include time slots like 11.00, 12.00, 16.00, etc.

Радыё "Нямецкая хваля"

Панядзелак 23.00 Навіны. Агляд сусьветнага друку. Культура сёння. Занятка нямецкае, курс 3. 23.50 Афіша тыдня...

Панядзелак 05.30-06.30 Праграма "Брыфінг". Апошнія паведамленьні. Ангельская ў радыё. 09.00-09.15 Апошнія паведамленьні. 11.00-11.15 Інфармацыйная праграма...

Панядзелак 05.00 Спорт 06.00 Жывы эфір 07.00 Жывы эфір 08.00 Эксплібрис 09.00 Выбары 95-96 (ПТ) 10.00 Спарты...

Панядзелак 11.00 Вашынгтонская хроніка. Амэрыканская сям'я. Дзёньнік мастацтваў. Прыхільнікам джазу...

Радыёхроніка. 23.50 Інфармацыя пра перадачы. 02.00 Навіны. Эўропа і зьрупаўцы. Культура сёння. Музыка: клясыка 06.50 Інфармацыя пра перадачы...

"Гледзачы зь Лёндану". Кароткая зборка навінаў. "Парадыгма". "Ваша здароўе" (раз на месяц). 22.00-23.00 Апошнія паведамленьні...

Панядзелак 05.00 Выбары 95-96 06.00 Жывы эфір 07.00 Жывы эфір 08.00 Панад бар'ерамі 09.00 Выбары 95-96 (ПТ) 10.00 Спарты...

дзьеаб'ектыў. 19.00 Паўтор з 12.00 20.00 Так кажучы ў Амэрыцы. Маладзёжная праграма. Для жанчын...

сусьветнага друку. Ліст з Парыжу/Бэрліну. Афіша тыдня. Занятка нямецкае, курс 1. 21.50 Інфармацыя пра перадачы...

зборка навінаў. Радыёчасопіс пра жыццё ў Вялікабрытаніі. 19.00-20.00 Апошнія паведамленьні. Радыёгазэта "Аргумэнт". Ангельская ў радыё...

Жывы эфір 16.00 Расей ўчора, сёньня, заўтра 17.00.00 Жывы эфір 18.00 Круглы стол 19.00 Жывы эфір 20.00 Панад бар'ерамі...

12.00. 04.00 Ранішня праграма 06.00-06.30 Паўтор з 05.00. Субота 11.00 Агляд габрайскага жыцця. Кніжны агляд...

Table with columns: Менскі час, Частоты ў кілягерцах (КХ), 23.00-23.50, 5925, 5980, 6000, 7130, 7235...

тае гадзіны. 15.00-16.00 Апошнія паведамленьні. Радыёхроніка апошніх падзеяў "Гледзачы зь Лёндану". Кароткая зборка навінаў...

Бізнэс і грошы 11.00 Спецыяльная праграма 12.00 Спецыяльная праграма 13.00 Кантынэнт Эўропа 14.00 Панад бар'ерамі...

РАДЫЁ 101,2 Інфармацыйныя перадачы: 7.00 - 8.00 - Ранішні інфармацыйна-музычны канал 08.05 Навіны 08.30 - 8.40 Дайджэст прэсы...

Аўтарскія праграмы: 10.30 - 11.00 - "Мамэль", праграма для жанчынаў (нядзеля) 11.15 - 11.45 - "Бізнэс-актуальні", аналітычная праграма (серада, пятніца)...

Радыё Ватыкан

Table with columns: Менскі час, Праграма, Дыяпазон. Rows include: 05.30 .Расейская, 06.00 .Украінская, 06.20 .Беларуская, etc.

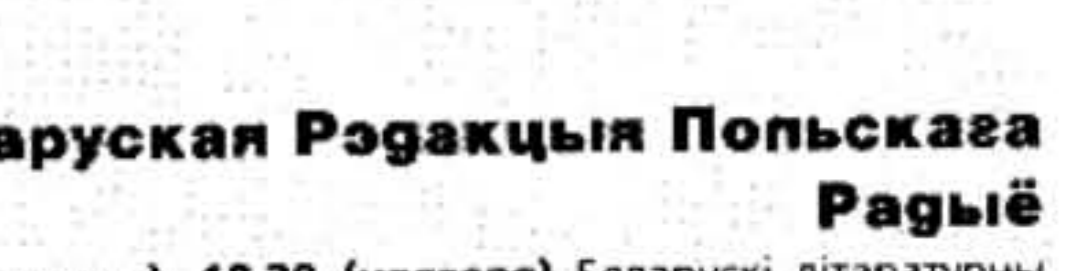
ICI PARIS ГАВОРЫЦЬ ПАРЫЖ

Штодзённа: Навіны, Факты і думкі, Агляд французскіх газэтаў. Панядзелак: Навука і тэхніка (апошняя дасягненні і тэхнічныя даследаванні)...

Беларуская Рэдакцыя Польшкага Радыё

14.30 (панядзелак), 18.30 (нядзеля) Беларускі літаратурны рух у Польшчы - гутарка Леся Барскага. 16.30 (панядзелак), 14.30 (аўторак) Агляд тыднёвіка "НІВА". 18.30 (панядзелак), 16.30 (нядзеля) Разважаныя пра мову...

Беларуская Рэдакцыя Польшкага Радыё

14.30 (панядзелак), 18.30 (нядзеля) Беларускі літаратурны рух у Польшчы - гутарка Леся Барскага. 16.30 (панядзелак), 14.30 (аўторак) Агляд тыднёвіка "НІВА". 18.30 (панядзелак), 16.30 (нядзеля) Разважаныя пра мову...

ЦІ КАХАНЬНЕ ГЭТА?

Статыстыка разводаў расьце. Але мы, здаецца, ужо супакоіліся, растлумачыўшы ўсе эканамічнымі цяжкасьцямі й побытавай неўладкаванасьцю. А можа, для сапраўднай сям'і не стае яшчэ сур'эзнага, глыбокага пацучця — сапраўднага сябра ў пераадолены ўсіх перашкодаў? Праверце сябе, перш чым стварыць сям'ю. Прапануем Вам адказаць на наступныя пытаньні, аб'яднаныя ў тры групы (I — III).

I. Самааднасьць

- 1A. Калі мне цяжка, я скажу пра гэта сябру, бо:
  - а) ён мяне сусеціць; б) я хачу падзяліць зь ім свой настрой; в) я павінен(-на) падзяліцца зь ім сваімі пацучцямі.
- 1B. Калі мне сумна, я звычайна не кажу пра свой сум сябру.
- 2A. Я хачу парадаваць свайго сябра, бо:
  - а) ён потым зробіць прыемнае для мяне; б) гэта будзе яму прыемна; в) я павінен(-на) гэта зрабіць.
- 2B. Я не імкнуся радаваць свайго сябра, бо ён ведае, што ў мяне й без таго шмат клопатаў.
- 3A. Я люблю раскаваць сябру сьмешныя гісторыі, бо:
  - а) ён лічыць мяне вясёлым чалавекам; б) я павінен(-на) падтрымваць ягоны добры гумор.
- 3B. Я не вясёлю свайго сябра, бо зь мяне кепскі апалядальнік(-ца).
- 4A. Мне падабаецца казаць сябру кампліменты, бо:
  - а) гэта вернецца да мяне прыемнасьцю ў адказ; б) гэта падабаецца яму; в) гэта неабходна для яго.
- 4B. У мяне няма патрэбы хваліць сябра, бо ён і без таго ведае маё стаўленьне да яго.
- 5A. Я дару сябру падарункі і раблю нечаканасьці, бо:
  - а) ён цэніць маю ўвагу; б) гэта прыносіць яму радасьць; в) хачу павіншаваць яго са сьвятам, днём нараджэньня.
- 5B. Лічу, што найлепей аддаць грошы, няхай сябра робіць сабе падарунак сам.
- 6A. Я імкнуся выглядаць прывабна, бо мой сябар:
  - а) заўважае гэта; б) атрымвае ад гэтага задавальненьне; в) чакае гэтага ад мяне.
- 6B. Майму сябру ўсё адно, як я выглядаю.
- 7A. Я паказваю майму сябру, што я яго кахаю:
  - а) калі ў мяне ўзьнікае ў гэтым патрэба; б) часта, бо яму гэта прыемна; в) бо ў яго ёсьць права чакаць гэтага.

- 7B. Лічу дэманстрацыю маіх пацучцяў да сябра непатрэбна.
  - 8A. Варта ў нечым саступіць, калі ў гэтым ёсьць неабходнасьць, бо:
    - а) сябра саступіць у адказ; б) саступаць таксама прыемна; в) я абавязан(-а) гэта зрабіць.
  - 8B. Саступаць адзін аднаму зусім неабавязкова.
- Імкніцеся не сьпяшацца і адказаць як мага дакладней. Цяпер падлічыце свае адказы а, б, в. Б. Калі большыя Вашы адказы падыходзілі адну літару, то гэта будзе найбольш адпавядаць сапраўднасьці.*

II. Узаемаразуменьне

- 1A. Калі я бачу майго сябра разгэпаваным ці разгубленым, я звычайна:
  - а) не звяртаю на гэта ўвагі; б) таксама злюся; в) разумею, у чым рэч.
- 1B. Я часта дзіўлюся таму, што выклікае ў майго сябра такое раздражненьне.
- 2A. Калі мой сябра ня згодны са мною:
  - а) я раблю па-свойму заместа таго, каб спрачацца; б) гэта бывае рэдка; ён разумее, што разліце мяне, в) я імкнуся глядзець на ўсё ягонымі вачыма.
- 2B. Разыходжаньні з майм сябрам часта бываюць для мяне нечаканасьцю.
- 3A. Калі мой сябра чагосьці хоча:
  - а) я імкнуся здагадацца, што; б) звычайна я ведаю ўсе ягоныя жаданьні; в) я здагадваюся пра ягонае жаданьне, бо ведаю пад мысьленьня.
- 3B. Жаданьні майго сябра немагчыма прадказаць.
- 4A. Калі я разумею, што мае дзеянні раздражняюць майго сябра:
  - а) я звычайна не звязаю на ягоную рэакцыю, пакуль ён не супакоіцца; б) я кажу яму, каб ён не звязаю на ўсялякія дробязі; в) я імкнуся зразумець, што яго раздражняе, і перастаю рабіць гэта.
- 4B. Я ніколі не магу здагадацца, што менавіта раздражняе майго сябра.
- 5A. Калі мой сябра робіць дурную памылку:
  - а) мне сорамна за яго; б) я імкнуся растлумачыць яму, якое глупства ён нарабіў; в) я не чапаю гэтае тэмы ўвогуле, бо яму й без таго блага.
- 5B. Дурныя памылкі майго сябра вы-

клікаюць у мяне непаразуменьне.

- 6A. Калі мой сябра сутыкаецца з цяжкасьцямі:
    - а) я імкнуся ня ўмешвацца; б) я спрабую яму параіць, што рабіць; в) я ведаю, што ён зробіць.
  - 6B. Я не магу паверыць, што ў майго сябра моцць быць непрыемнасьці.
  - 7A. Калі мой сябра выказвае мне свае думкі:
    - а) я іх ігнарую, калі зь ім ня згодны(-ая); б) я імкнуся патлумачыць яму, што ён ня мае рацыі; в) я звычайна разумею, чаму ён так думае.
  - 7B. Мяне часта здзіўляе пад мысьленьня майго сябра.
  - 8A. Важна разумець, што думае й адчувае мой сябра:
    - а) каб пазьбегнуць прыкрых сытуацыяў; б) бо гэта дапамагае папярэдзіць ягоныя памылкі; в) бо гэта дапамагае мне глыбей зразумець ягоную асобу.
  - 8B. Мне незразумелыя думкі й пацучці майго сябра.
- Падсумуйце вынікі таксама як і ў першай групе пытаньняў.*

III. Павага

- 1A. Ці цікаўлюся я працаю свайго сябра?
  - а) так, гэта надзвычай важна, бо ягоныя посьпехі азначаюць павышэньне нашага добрабыту; б) так, яго натхняе гэта, і я жадаю дапамагчы яму ва ўсім, што ён робіць; в) не, гэта не ўваходзіць у мае абавязкі.
- 1B. Мае асабістыя праблемы для мяне важнейшыя за ягоныя.
- 2A. Вельмі ўважліва сплухаю ўсё тое, што кажа мой сябра, бо гэта:
  - а) дапамагае мне накіраваць ягоныя думкі; б) дае мне магчымасьць зразумець і натхняць яго; в) паказвае маё добрае да яго стаўленьне.
- 2B. У мяне няма часу займацца ягонымі праблемамі.
- 3A. Я не раблю заўвагаў сябру, бо гэта:
  - а) няслушна, бо яму неабходна маё кіраваньне; б) важна для падтрыманьня ягонае самасьведомасьці, самаацэнкі; в) здымае зь мяне адказнасьць за ягоныя паводзіны.
- 3B. Я не крытыкую сябра, бо ашчаджаю свае сілы і час.
- 4A. Калі захаплены сябра адрозьніваюцца ад маіх, то:
  - а) звычайна яны нецікавыя для мяне; б) дапамагаюць замацаваць маю павагу й прыхільнасьць да яго; в) для мяне не-

разважна падыходзяць.

- 4B. Я не цікаўлюся захапленьнямі свайго сябра.
  - 5A. Недахопы майго сябра:
    - а) часта раздражняюць мяне і я імкнуся іх выправіць; б) прымаю іх як свае; в) зь ім даводзіцца ўжывацца.
  - 5B. Я хачу, каб у майго сябра не было аніякіх заганяў.
  - 6B. Маё стаўленьне да хобі сябра:
    - а) цудоўнае, калі я магу падзяліць ягоныя зацікаўленьні; б) гэта тое, што неабходна ў ім падтрымаць; в) гэта тое, што варта дазваляць яму рабіць.
  - 7A. Падтрымваць у майм сябры імкненьне да ўзмацненьня свайго сацыяльнага становішча:
    - а) важна для мяне; б) ня буду, калі мой сябра не жадае гэтага; в) мой абавязак.
  - 7B. Сацыяльны статус майго сябра вельмі трывалы.
  - 8A. Чакаць, што сябра ўвесь час будзе ў добрай форме — гэта:
    - а) нармальнае патрабаваньне; б) завьшанае патрабаваньне; в) натхняе яго.
  - 8B. Для мяне ня мае значэньня настрой сябра.
  - 9A. Выбар сябра выклікае ў мяне задавальненьне:
    - а) калі ён мае рацыю; б) калі гэта неабходна дзеля падтрыманьня ягонага "я"; в) бо гэта мой абавязак.
  - 9B. Я заўсёды супраць выбару сябра.
  - 10A. Павага да асобы сябра:
    - а) важная для ўзаемаразуменьня; б) спрыяе яго асабоваму росту; в) гэта абавязак, пра які ня варта забывацца.
  - 10B. Я не даю веры пытаньням самапавагі — для мяне гэта проста гучныя словы.
- Калі ў групе I пераважае варыянт адказу "а" — Вы згаіст. Адаючы ўсіх сабе, Вы чакаеце нешта ад сябра. Ваша матывацыя накіравана толькі на задавальненьне Вашага жаданьня, і да сапраўднага каханьня Вам яшчэ далёка.
- Калі вы аддалі перавагу адказу "б" — Вы кахаеце. Здольнасьць аддаваць і не патрабаваць нічога назамен, і не адчуваць пры гэтым сябе пакрываўджаным(-ай) паказвае, што Вы шчаслівы(-ай). Сапраўднае самааднасьць спараджае ўзаемнасьць. Калі пераважае адказ "в", то Ваша самааднасьць — гэта Ваша ахвяра. Вы можаце ўспрымаць яе як падарунак з Вашага боку. Такое стаўленьне неабсячальнае. Ваше каханьне можа ператварыцца ў цяжар для Вас абодвух.
- Калі пераважае варыянт 1B-8B — Вы не абьякавыя адно да аднаго. Для Вас самаад-

данасьць — неабгрунтаванае патрабаваньне, а без яго не бывае каханьня.

Калі ў групе II вы больш увагі надалі варыянту адказу "а", гэта таксама паказвае на згаізм. Нежаданыя ведаць сапраўднага пацучця Вашага сябра вядзе да страты ўзаемаразуменьня, замкнёнасьці на "сьце", зычнёнага пацучця. Калі пераважае варыянт "б", то гэта сьведчаньне Вашага дамінаваньня над сябрам. Вы не разумеете яго, а спрабуюце кіраваць ім. Але ж гэта немагчыма. Трэба глядзець на яго ягонымі ж вачыма і толькі тады можна казаць пра сапраўднае каханьне. Калі Вы аддалі перавагу адказу "в", то гэта сапраўднае каханьне.

Калі пераважае варыянт 1B-8B, гэта кажа пра Ваше памылковае ўяўленьне пра сябра, інакш бы Вы вералі прыкмыны ягоных паводзінаў.

Пераважаючы адказу "а" ў групе III паказвае на Вашу згаістчынасьць. Вас больш непакоіць павага да сябе, чымсьці да сябра. Вы дазваляеце яму быць асобай толькі тады, калі гэта адпавядае Вашым патрабаваньням. Гэта яшчэ не каханьне! Перавага адказу "б" выяўляе Ваш каханьне. Вы паважаеце сябра як асобу і дбаеце пра далейшае ягонае ўдасканаленьне. Узаемапавага ўзбагачае вашае сумеснае жыццё. Дамінаваньне адказу "в" кажа пра тое, што Ваша павага ідзе ад пацучця абавязку. Вы ня цэніце сябра як асобу, якая імкнецца да ўдасканаленьня. Больш за тое, Вы бачыце ў правах ягонай асабовасьці непазьбежны адмоўны пачатак. Такое стаўленьне не садзейнічае ўзмацненьню каханьня.

Перавага адказу 1B-10B паказвае на Вашу абьякавасьць. Вас нічога ня звязвае між сабою. Заместа таго, каб падзяляць ягоныя зацікаўленьні, Вы ігнаруеце іх.

Калі вынікі вашых падлікаў адпавядаюць "вышэйшым каханьням" ў ўсіх трох групах — не сумнявайцеся, Ваше пацучцё сапраўднае. Калі ў нейкай групе — іншы вынік, гэта ня значыць, што сапраўднае каханьне немагчымае. Ваша здольнасьць да зьмены шмат у чым залежыць ад стаўленьня Вашага сябра да Вас. Псыхалогі раюць паграваваць паўраўнаць і абмеркаваць зь ім вынікі.

У ПАПЯРЭДНІХ НУМАРАХ (№1 — 7):

Кошты на мескіх рынках: Каморуўка (ІНФАРМАТАР №1, 7), рэзчы рынак "Дынамо" (ІНФАРМАТАР №2), аўтарынак (ІНФАРМАТАР №3), кошты на компакт-дысках (ІНФАРМАТАР №4), кошты на кватэры ў Менску (ІНФАРМАТАР №5), кошты на будоўнічых матэрыялах (ІНФАРМАТАР №6).

Транспарт: Расклад руху пасажырскіх чынікоў ад станцыі Менск-Пасажырскі (ІНФАРМАТАР №1), расклад руху прыградычных чынікоў ад станцыі Менск-Пасажырскі (ІНФАРМАТАР №2), расклад руху аўтобусаў ад с/с Менск-Цэнтральны і Менск-Усходні (ІНФАРМАТАР №3), расклад рэйсаў пасажырскіх самалётаў і ўсё пра аўтоагараўніцкія станцыі (ІНФАРМАТАР №5).

Адукацыя: Замежнае навучаньне ў 1996 годзе (ІНФАРМАТАР №1), пладное навучаньне ў Менску. Камэрцыйныя ВНУ (ІНФАРМАТАР №2), дзяржаўныя ВНУ. Пладное навучаньне (ІНФАРМАТАР №3). Пладное навучаньне (закончэньне, ІНФАРМАТАР №4).

Бірна праца: Аналіз стану рынку працы паводле звестак Менскага гарадскога цэнтру зьнешняга населеньня (ІНФАРМАТАР №1-7).

Адпачынак: Вучыцца гуляць у прэфэрэнс (ІНФАРМАТАР №1-7), тэсты, шахматы і інтэлектуальныя задачы (ІНФАРМАТАР №1-7).

Спэцыялізцы: Тэлефонныя коды горадоў Беларусі, краіноў блізкага і далёкага замежжа (ІНФАРМАТАР №2); Твае прозвы, пасажыр (ІНФАРМАТАР №2); Як купляць і прадвоць кватэру. Што азначае спэцыяльны маркоўніне (ІНФАРМАТАР №3); Маскіровы пасаўны календар (ІНФАРМАТАР №4); Як вызначыць якасьць мясных і рыбных прадуктаў (ІНФАРМАТАР №5); Пра новыя долары. Проўду пра цыгарэты. Штрыхавы код — як яго расшыфраваць (ІНФАРМАТАР №6); Як выбіраць абутак (ІНФАРМАТАР №7).

Здароўе: Перш чым звяртацца да лекара. Як жыць падліць. (ІНФАРМАТАР №4).

Гаспадарка: Газ у нашым доме. Як чытаць цэнтлікі на вопратцы (ІНФАРМАТАР №5) ЖЭС. Ромонт жытла. Пункты прыёму замовы на будоўніцкія работы (ІНФАРМАТАР №6).

Грамафон: Старонка вершаванага радка (ІНФАРМАТАР №6).

Харчаваньне: Якую гарбату мы п'ём. Пра часнык (ІНФАРМАТАР №7).

Спорт: Вынікі спарборніцтва і інш. (ІНФАРМАТАР №7).

ЧЫТАЙЦЕ У НАСТУПНЫХ НУМАРАХ:

Рынак: Новыя кошта на розныя тавары.

Адукацыя: Пасьлядиплёмнае навучаньне ў ЗША. Адукацыя ў Беларусі (продзі).

Спэцыялізцы: Позначэньні на электрапрыборах.

Спорт: Вынікі спарборніцтва і інш.

Гаспадарка: Вы будзеце дом.

Грамафон: Новыя творы ношых чытачоў.

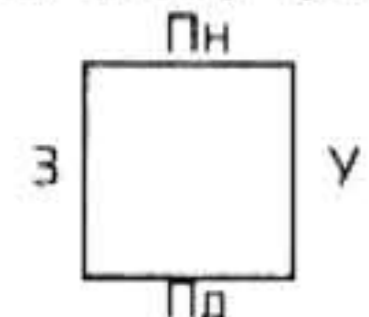
ПРЭФЭРАНС

ЗАНЯТАК 6

(Працяг. Пачатак у N 7)

ПАРАДАК НАСТУПНЫХ ЗДАЧАЎ

Пасьля разгубленьня робіцца запіс вынікаў і пераход да новай гульні. Парадак запісу мы разгледзім крэйху далей, а зараз надамо ўвагу пераходу ў сачыньцы. Пасьля разгубленьня здае гулец, які сядзіць леваруч ад папярэдняга здавальніка. Напрыклад, здаваў гулец Пд:

Пасьля разгубленьня і запісу вынікаў здае гулец У. Пасьля разгубленьня другога здаваньня здае гулец Пд. Такім чынам, здаваньне ідзе колам. Пры трох гульцах усё аналягічна. Дапусьцім, першым здаваў гулец У. Другое здаваньне будзе рабіць Пн, трэцяе — З, чацьвертае ізноў У і г. д. Аднак існуе выключэньне з гэтага правіла — распасы.

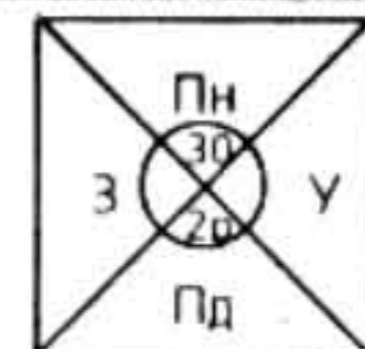
Пры распасах здавальнік не мяняецца тройчы. Гэта значыць, пасьля разгубленьня першых распасаў здавальнік застаецца той самы. Ён паўторна здае і гулец на першай руцэ зноў гаворыць першым і першым ходзіць. Дапусьцім, тры гульцы пасуюць другі раз. Тады ладзіцца другое кола распасаў. Здавальнік зноў не мяняецца. Калі й пасьля другога кола ўсе тры гульцы пасуюць, ладзіцца трэцяе, апошняе кола

распасаў. Пасьля яго здаваньне пераходзіць да іншага гульца.

ЗАПІС ВЫНІКАЎ

1. Поле для запісу

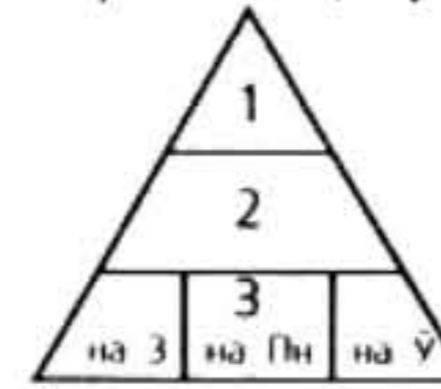
Поле для запісу мае агульную назву "куля" і уяўляе сабой аркуш паперы, раздзелены на часткі паводле колькасьці гульцоў. У сярэдзіне купі акрэсьліваецца невялікая кола, дзе фіксуецца кошт висту і колькасьць балаў, якую трэба набраць для закрыцьця купі. Дапусьцім, гульцоў чацьвёра. Поле дзеліцца на чатыры часткі, кожная зь якіх належыць аднаму гульцу. У цэнтральнай частцы запішам 30, пазначыўшы нашу "трыццатку" і кошт вистаў, дапусьцім, 2р, вызначыўшы кошт гульні ў 2 рублі за вист.

Пры трох гульцах поле дзеліцца на тры часткі:

Кожная з частак, у сваю чаргу, дзеліцца на тры радкі. Верхні (1) называецца "гара", сярэдні (2) — "куля", ніжні (3) — "висты". Радок вистаў дзеліцца на сплупкі паводле колькасьці гульцоў мінус адзін. Так, пры чатырох гульцах радок вистаў дзеліцца на тры часткі, пры трох — на дзьве.

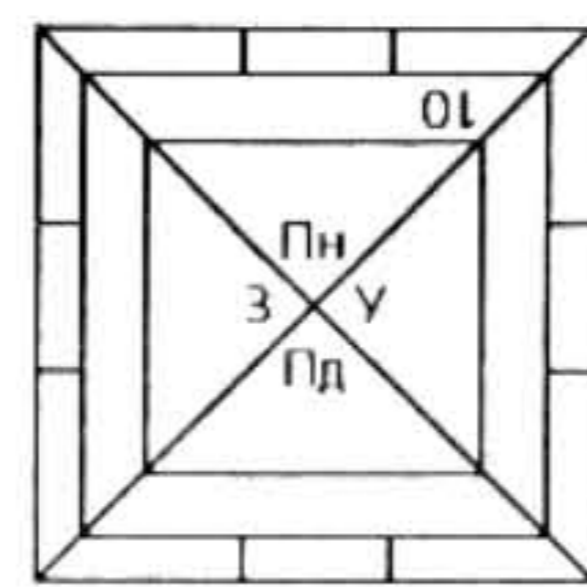
Гара — гэта частка поля для запісу, у якую гулец запісвае свае штрафныя балы. У купі запісваюцца прэміяльныя балы. Нарэшце, висты — поле для запісу балаў, атрыманых непасрэдна з пзунага гульца.

2. Кошт гульні

Гульні маюць наступны кошт: Шасьцёрная — 2 балы. Сямёрная — 4 балы. Восьмёрная — 6 балаў. Дзевяцёрная — 8 балаў. Дзесьцёрная — 10 балаў. Мізэр — 10 балаў.

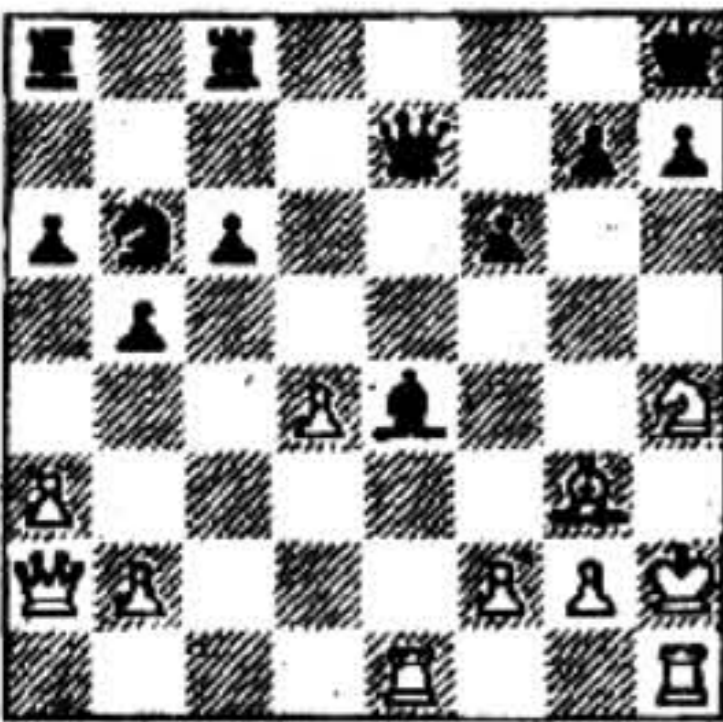
3. Запіс прызначальніка гульні

Як Вы ўжо ведаеце, дзесьцёрная і мізэр ладзіцца безь виставаньня. Разгледзім для пачатку гэтыя найспрасьцейшыя выпадкі. Дзесьцёрная каштуе 10 балаў. Гэта значыць, што, згуляўшы дзесьцёрную, гулец запісвае ў купі дзесьць прэміяльных балаў. Напрыклад, гулец Пн абвясціў "дзесьць вистаў". Гульцы, спраўдзіўшы абвястку, прызналі, што гулец пры гэтым распідае бірэ менавіта дзесьць бітак. Значыць, гулец Пн запіша сабе ў купі 10 балаў. Ніхто ніякіх запісаў больш ня робіць.

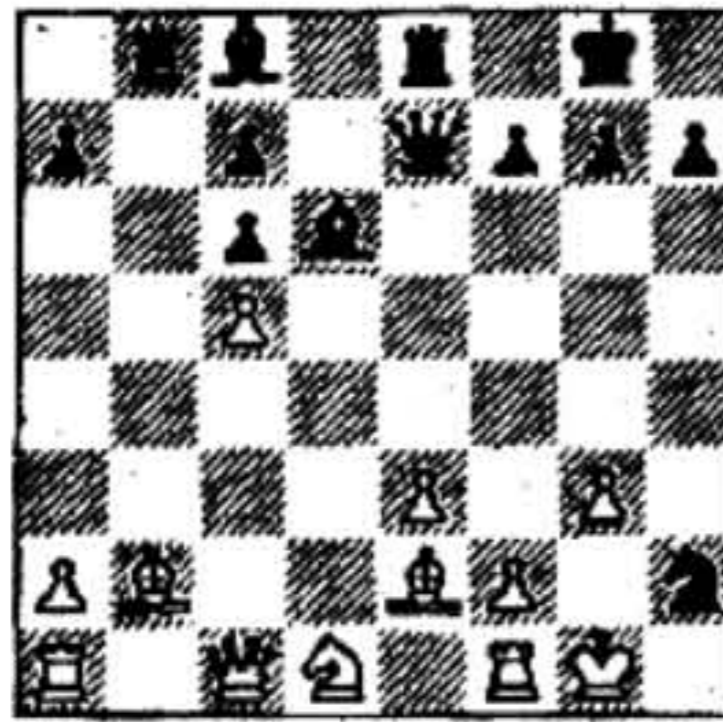

Працяг у наступным нумары

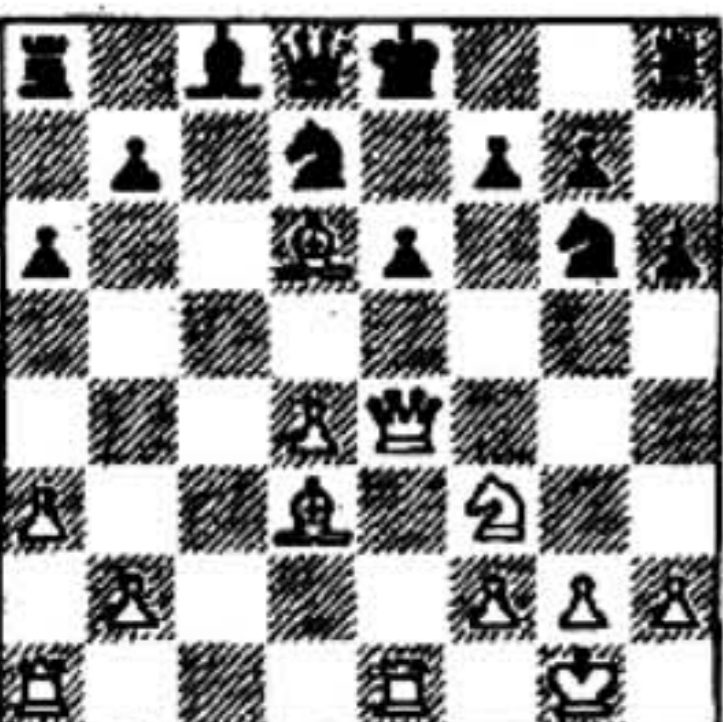
ШАХМАТЫ

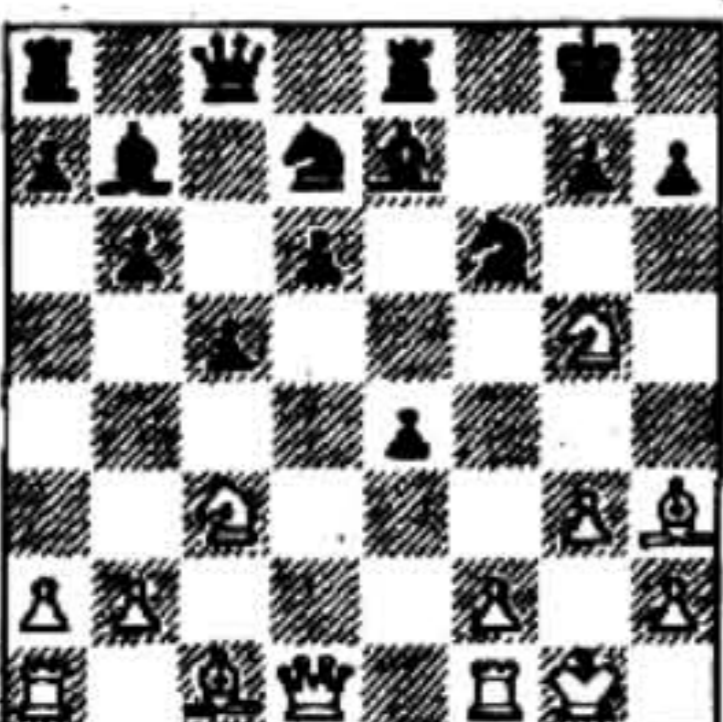
1п. Белыя перамагаюць.

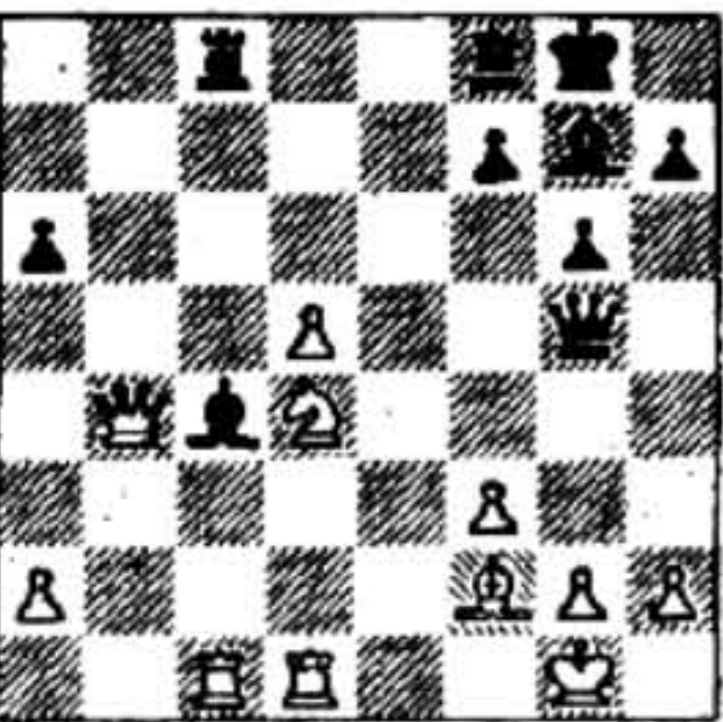
4п. Чорныя пачынаюць і перамагаюць.

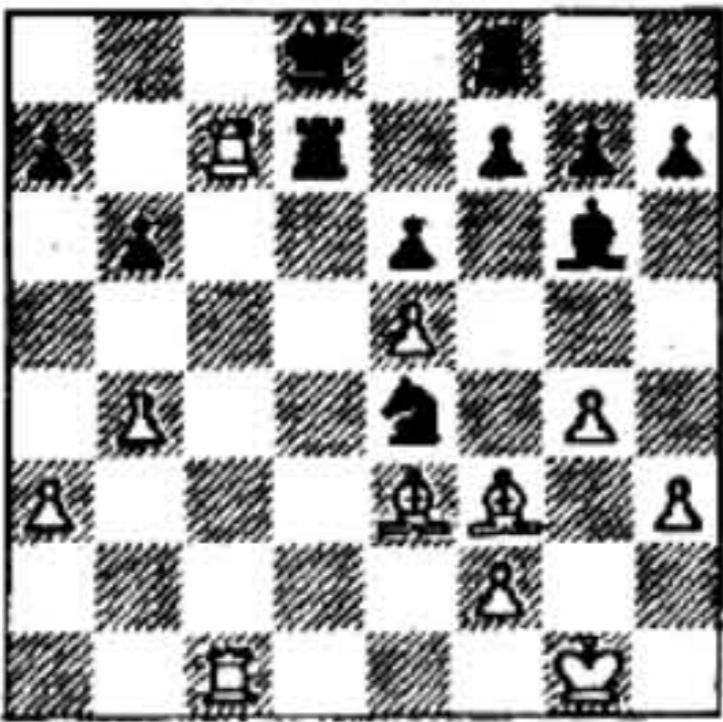
2п. Белыя перамагаюць.

5п. Белыя перамагаюць.

3п. Чорныя пачынаюць і перамагаюць.

6п. Белыя перамагаюць.

Адказы ў наступным нумары

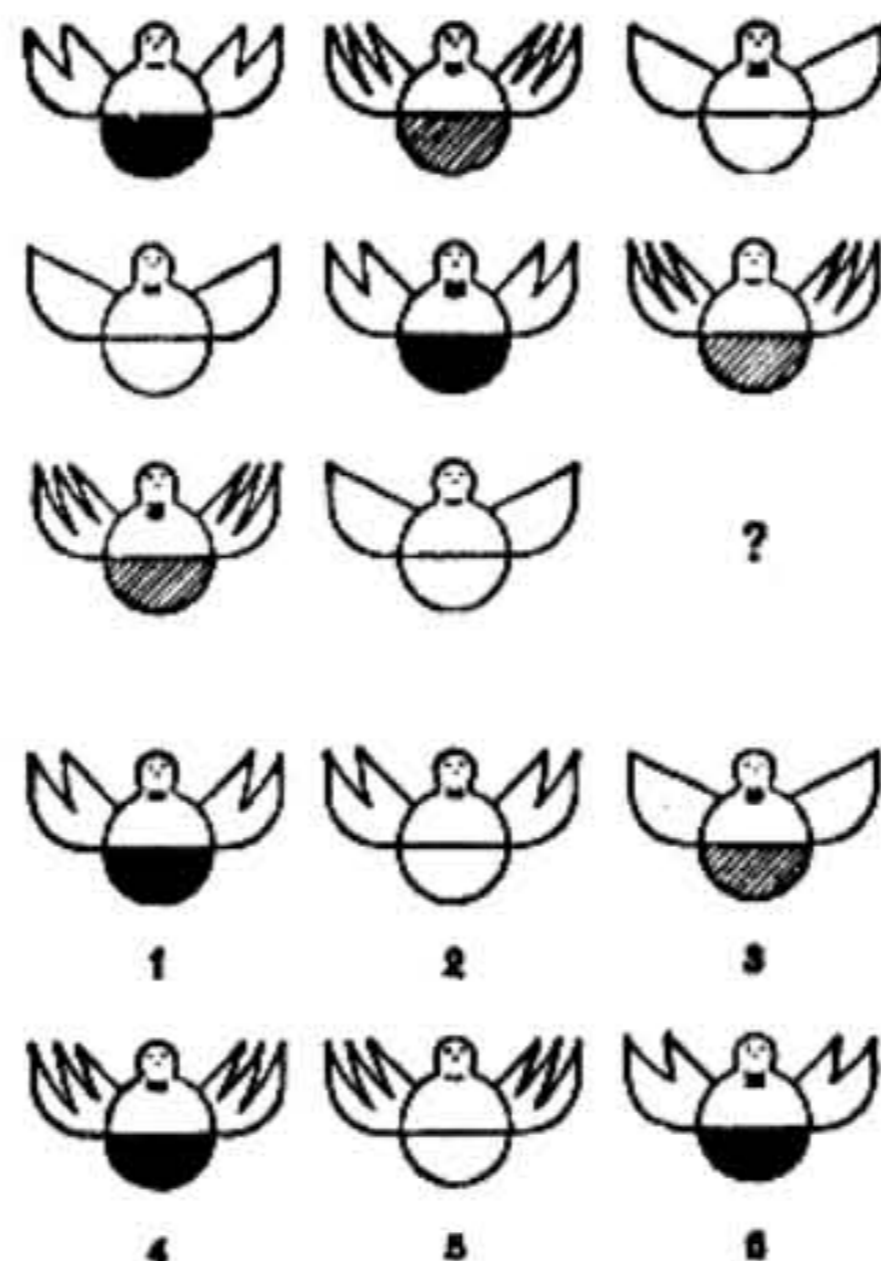
ЗАБАЎКІ

Задача 1

Падстаўце лік, якога бракуе

6 11 ? 27

Задача 2

Устаўце фігуру, якой не стое

Задача 3

Падстаўце лік, якога бракуе

7 10 ? 94 463

АДКАЗЫ НА ПАПЯРЭДНІЯ ЗАДАНЫЯ

Шахматы

Тлумачэньні:
Кароль — Кр;
Гетман (Фэрзь) — Г;
Вежа (Тура) — Вж;
Вышнік (Слон) — В;
Конь — К.

1п. 1... Вe4! Белыя здаліся.

2п. 1... К:c2! 2. Вж:c2 Г:f4+

3п. 1. Вжe7! Чорныя здаліся.

4п. 1. e6 Г:e6 2. Г:d8+ К:d8 3. В:d5 Крf7 4. В:e6+ К:e6 5. Вжd7+ Белыя перамагаюць.

5п. 1. c7! Кр:c7 2. ab+! Кр:b8 3. b7! Цугцванг.

6п. 1. Кd5! e2 d. ed Вжс5 3. d6 Кe6 4. d7 Кр:g5 5. b4! Вжс4 6. Вжс4 Крf6 7. Вжс6. Чорныя здаліся.

####

да сапраўднага Ільліча, помсцілі за самазванства. Але дакладна, што білі не за скрадзеную мумію.

ЯШЧЭ АДЗІН ЛЕНІН. У Маскве ў Парку Горкага адзначылі 84-я ўгодкі газеты "Праўда". На народных гуляннях прысутнічаў сам заснавальнік газеты. Праўда, не сапраўдны, а дваінік. Але падобны, як дзеве кроплі вады. Сапраўднае яго імя Анатолий Каклянок. Узрост — 50 гадоў. Прафэсія — Уладзімір Ільліч Ленін. Звычайна ён працуе на Краснай Плошчы, здымаючыся за грошы з турыстамі. А на сьвяце быў выключна з ідэйных меркаваньняў, бо падзяляе погляды свайго арыгіналу. На мітынг, што адбыўся ў Парку Горкага, ён заклікаў галасаваць за камуністаў і сказаў: "Ці мы загінем у агні вайны, у бяскончых газбогках, ці зах...гім сусьветную гэвалюцыю, тавагішчы. Уга!"

ЗАВОБЛАЧНЫ ПАЧЫН. Мара "крамлёўскага летуценніка" пра пераможнае шэсьце камуністычных суботнікаў узяццела вышэй за аблогі ў самым непасрэдным сэнсе. Бо група нэпальскіх альпіністаў распачала 50-дзённую экспэдыцыю на Эвэрэст з мэтай расчысьціць ягоную вяршыню ад сьмецьця. Як лічаць спэцыялісты, за гады незлічонах узыходжаньняў блізу 600 альпіністаў там накіпілася кінутага альпінісцкага рыштунку, пустых кіслародных балёнаў, кансэрвавых бляшанак ды іншай трасцы ажно 55 тонаў. Гэтым разам удзельнікі горнага "суботніку" плянуюць выдаліць паўтары тоны сьмецьця. А наступным годам зьбіраецца яшчэ большая экспэдыцыя для ўборкі "горнай тэрыторыі".

ЦІ БЫЎ СТУДЭНТ? Адным з скандалаў, зьвязаных зь перадавыбарчай барацьбой цяпершняга прэзыдэнта Польшчы Аляксандра Квасьнеўскага, была адсутнасьць у яго ўнівэрсытэцкага дыплёму, хоць ён і заяўляў пра сканчэньне ўнівэрсытэту ў Гданьску. Нядаўняя правэрка ў гэтай навучальнай установе паказала, што ў Квасьнеўскага не было ня толькі дыплёму, але й залікоўкі ды выпісак з экзаменацыйных ведамасьцяў. Правэрка выявіла таксама шматлікія падманы з дакумэнтамі ва ўсім ўнівэрсытэце. У выніку пракуратура распачала сьледзтва. У справе фігуруе звыш 30 адміністрацыйных ды навучальных супрацоўнікаў.

ГІСПАНІЯ. У Гішпаніі скончыўся 13-гадовы пэрыяд кіраваньня краінай сацыял-дэмакратамі. На нядаўніх парламенцкіх выбарах перамагла правая Народная партыя. Прэм'ер-міністрам краіны стаў 43-гадовы Хасэ Марыя Аснар, які прынёс прысягу каралю Гішпаніі Хуану Карласу I ды сфармаваў новы кабінэт міністраў. Аснар зьбіраецца вярнуць баскам маёмасьць, што была сканфіскаваная ў іх пры рэжыме Франка, даць правінцыям большую аўтаномію ў галіне падаткаабкладаньня ды спрыяць большаму выкарыстаньню мясцовых дыялектаў.

ЖЫВЫ ТРУП. На падтрыманьне жыцьця зусім нямоглага Дэн Сяапін кітайцы выдаткуюць больш за 1200 даляраў на дзень. Паводле паведамленьня ганконскай прэсы, кітайскі лідар пакутуе на хваробу Паркінсона. Пры ягоным ложку ўвесь час дзяду-

рыць каманда лекараў зь некалькіх дзясяткаў чалавек. Іх задача — любым коштам падтрымаць у правадыры жыцьцё. Дэн Сяапін ужо ня ў стане самастойна падумаць з ложка ды чытаць. Зрэшты, чытаць яму ўсё адно супрацьпаказана, асабліва газеты. У лік тэрапэўтычных сродкаў уваходзіць стварэньне добрага настрою і недапушчэньне адмоўных эмоцыяў. Як казаў Мао Цзэдун, "чым меней ведаеш, тым мацней сьпіш", і "чым болей чытаеш, тым болей дурнееш".

"ГУМАННАЯ ЗБРОЯ". У Жэньэ закончылася міжнародная канфэрэнцыя на тэму супрацьпэчатых мінаў. Пацярпелі найбольш намагацьні шэрагу краінаў дамагацься поўнай забароны ўжываньня такіх мінаў. Бо супраць выступілі вайскоўцы Расеі, Кітаю ды ЗША, якія лічаць такую зброю жыцьцёва неабходнай. Болей за 50 дзяржаваў-удзельніц канфэрэнцыі вырашылі пагадзіцца на кампраміс. Міны застаюцца, але зьмяняюцца іх тэхнічныя характарыстыкі, і для пераходу на новы, "больш гуманны" кшталт мінаў адводзіцца 9 гадоў. Паводле новых стандартаў, міны абавязкова павінны ўтрымваць мэталевыя элемэнты. Таксама яны павінны мець здольнасьць да самаліквідацыі праз 30 сутак пасля ўстаноўкі. Праўда, падпісаны дакумэнт не прадугледжвае ніякага кантролю за выкананьнем гэтых пагадненьняў.

АДУКАЦЫЯ

Эўропа будзе байкатаваць унівэрсытэты, у якіх перасьледуюць студэнтаў

Як паведаміла ў тэлефоннай размове Крыстын Тытгат, кіраўніца праграмы "Тэмпус" брусельскай Эрасмусхескул, яна мае інфармацыю, што адукацыйныя ўстановы Эўрапейскага Зьвязу, верагодна, прымуць рашэньне ўвесці байкот тых вышэйшых навучальных устаноў Беларусі, што ўжывуць рэпрэсіўныя

захады супраць студэнтаў, якія выкарысталі права чалавека на свабоднае выказваньне думкі і свабоды сходу. У першую чаргу пад байкот падпадуць фінансавая дапамога і праграмы для выкладчыкаў. Адначасова студэцкія асацыяцыі Бэльгіі гатовыя аказаць дапамогу пацярпелым студэнтам. "Унівэрсытэцкая салідарнасьць выкладчыкаў і студэнтаў у падтрымку свабоды — гэта заходнеэўрапейская традыцыя", — паведаміла Крыстын Тытгат.

Андрэй Дынько

Мова

ХТО БОЛЕЙ?

Сеньня ў сьвеце зарэгістравана звыш 6000 розных моваў (без гаворак). Прытым ёсьць некалькі краінаў, якія шматкроць меншыя за колішні СССР, аднак моваў там ужываецца значна болей. Да такіх краінаў належыць: Папуа-Новая Гвінэя — 850 моваў, Інданэзія — 670, Нігерыя — 410, Індыя — 380, Камэрн — 270 ды іншыя. Заўважым, ва ўсіх гэтых краінах, за выключэньнем Папуа-Новае Гвінэі, адбываюцца мілітарныя міжэтнічныя канфлікты.

Найбольш пашыранаю ў сьвеце застаецца кітайская мова, на ёй гаворыць 20,9 працэнта жыхароў нашае плянэты. За ёю ідзе ангельская (11,5), хіндзі (8), гішпанская (6), расейская (5,5), арабская (4), партугальская (3), французская (2,3).

Лад

ПРАСЬЦЕЙ, ЯШЧЭ ПРАСЬЦЕЙ

У ЗША, пачынаючы з канца 80-х, тэндэнцыя да спрашчэньня выявіліся ва ўсіх сферах жыцьця. Сеньня амэрыканцы часцей рамантуюць старыя дамы, а не купляюць ці будуць новыя. З

Каляндар

ПАЎСТАГОДЗЬДЗЯ БЕЗЬ ПЕРАМОГІ

Шмат у якіх краінах 8-9 траўня памінаюцца ахвяры апошняй сусьветнай вайны. У нашым пост-савецкім грамадзтве назіраюцца два стаўленьні да гэтай даты. Першае — натуральнае: людзі мусяць шанаваць памяць сваіх герояў, людзі не павінны забывацца пра злачынствы, каб яны не паўтараіся. Але другое...

Большасьць сёньняшніх дарослых беларусаў, якія нарадзіліся пасля вайны, выраśli на ідэале ваеннай перамогі. Гэты ідэал абумоўлены сутнасьцю калектывісцкай ідэалёгіі: савецкі народ ёсьць племя на чале з правадыром. Племя — маса, дужая сваёю вагой, толькі нейкая барацьба можа аб'яднаць яго, і зрабіць неабходнай уладу правадыра. На сёньняшні дзень усе пераможныя дасягненні савецкага племяні, накшталт Цаліны, БАМу й асушэньня палескіх балотаў, разьвянчаныя. Дый не маглі яны быць сапраўднымі сымбаламі перамогі — толькі кроў можа мацаваць племя. Гэта ра-

ФОТАЗАГАДКА

Вы мусяце назваць тое, што выяўлена на гэтым здымку. Той, хто слухна адкажа на пяць загадак запар і дашле свой адказ, атрымае каштоўны прэзэнт. Чакаем вашых допісаў!

усіх відаў спорту абсалютная большасьць аддае перавагу хады, якая не патрабуе адмысловага экіпіраваньня, апроч абутку.

Грамадзкая цяга да добраахвотнага спрашчэньня побыту — рэч старадаўняя. Да таго клікалі і Буда, і Хрыстос, і пурытане, і талстоўцы. Што прыцыпова новае ў гэтым фэномэне ў ЗША, дык гэта адсутнасьць разыходжаньняў у адносінах да яго з боку ўсіх узростаў, нацыянальнасьцяў, веравызнаньняў, станяў.

Праўда, ёсьць некаторыя адрозьненні ў географіі: "спрашчэнкаў" больш на ціхаакіянскім узьбярэжжы, чым на атлянтычным. Ёсьць і ваганьні ва ўзросце: у гэтым руху болей людзей да сарака, чым старэйшага пакаленьня. Сацыялягі сьцьвярджаюць, што пад канец стагодзьдзя 15% з 77 мільёнаў малых амэрыканцаў стануць перакананымі "прастакімі" і бу-

дуць прыцыпова спажываць толькі простыя ды танныя тавары.

Рашэньне менш зарабляць і менш траціць, аднак атрымаць больш вольнага часу й душэўнай раўнавагі патрабуе ад амэрыканца шмат: ён мусяць мець адвагу на таемны бунт супраць культуры грошай, іх заробку й марнаваньня. Колькасьць такіх бунтаў у ЗША за апошнія гады вырасла настолькі, што сацыялягі загаварылі пра "рух добраахвотнае прастаты", які некаторыя лічаць галоўным грамадзкім фэномэнам 90-х гадоў. У 1995 годзе, напрыклад, 28% амэрыканцаў даводзяць, што яны добраахвотна сталі зарабляць меней, бо ў іх зьмясьціліся жыцьцёвыя прыярытэты. Прытым 82% апытаных амэрыканцаў усьведмяляюць, што спажываюць нашмат болей за патрэбнае. У моду янкі прыйшла філязофія Талстога й Хэмінгуэя.

ротны стан нашых вэтэранаў Другой сусьветнай. Хтосьці зь іх змагаўся за ідэалы Леніна-Сталіна, хтосьці проста бараніў сваю зямлю, але й тыя, і тыя атрымалі права на падтрымку з боку соцыюму. У нацыі такая падтрымка залежыць ад грамадзтва, у племені — ад правадыра. Тая перамога робіцца ўсё менш актуальнай для сёньняшняга правадыра савецкіх беларусаў. Праблема ў тым, што шмат хто з чальцоў племені гадаваўся на ідэале вайны, але ўласнай не перажыў. Таму цяпер іхны правадыр імкнецца да сьвежай крыві.

Плямёны зьнішчалі нацыі, але й нацыі паўставалі з плямёнаў — гэта супадае ў найноўшай беларускай сытуацыі. У гэтым яе парадокс.

Любая форма фашызму базуюцца на племянной сьвядомасьці. 9 траўня я адзначуў перамогу над адной зь іх. На Дзяды я памяну душы бязьвінна забітых. Дай Божа, каб гэта адбылося не ў акопе.

Сеньня балюча назіраць га-

Севярын Квяткоўскі

Мілета Праданавіч

МАСТЫ І НЯНАВІСЬЦЬ

Разбурэнне славуага моста ў Мостары — гэта як бы мэтафарычны канец вайны ў Босьніі. Вядома ж, гэта зусім ня быў КАНЕЦ вайны, на канец вайны наўрад ці падобныя й тыя пагадненні, што падпісваюцца апошнімі часамі ў сусветных сталіцах — яшчэ шмат людзей з усіх бакоў было забіта, паранена або выгнана з дому пасля таго, як вапняковыя блёкі Хайрудынавага моста, узведзенага ў 1566 годзе, упалі ў Нярэту. Але ва ўсялякім выпадку, гэта было прабіццё яшчэ аднаго пласта злачынстваў, пра які ніколі раней нельга было і ўявіць сабе, што ён увогуле можа быць прабіты.

Разбурэнне моста, які даў імя гораду, у якім ён знаходзіўся, — гэта зусім ня першы выпадак наўмыснага знішчэння культурнае спадчыны ў гэтай вайне. Ня буду ўжо тут згадваць трагедыі сакральных аб'ектаў на ўсёй тэрыторыі Босьніі й Герцагавіны — у непасрэдным наваколлі Мостара і ў самім горадзе, яшчэ да таго, як адбылося гэтае знішчэнне мэтафары, ужо пацярпела шмат помнікаў усіх трох культур, якія цесна перапляліся на цэнтральнабалканскіх абшарах.

На маю думку, значна важней, чым тое, якой НАЦЫЯНАЛЬНАСЬЦІ быў чалавек, які аддаў каманду прыкончыць з дапамогаю артылерыі гэты ўжо ня раз пашкоджаны мост, ёсць пытанне — хто ён па прафэсіі. Адказ: кінарэжысэр. Калі б у нас хапіла сілы паглядзець на гэтую падзею іранічна, мы маглі б уявіць, што гэтая асоба, якая прафэсійна сталела ў асяроддзі панавання фільмаваных партызанскіх драмаў — а сярод іх адна з найважнейшых была менавіта пра разбурэнне іншага моста на Нярэту, крыху вышэй па рацэ, — што тая асоба менавіта тут атрымала натхненне для сваёй задумы.

Няма сумневу, што разбурэнне моста — гэта мэтафара РАСКОЛУ, гвалтоўнага разрыву сувязі. Гэта тое, што адбылося ня толькі ў Босьніі й Герцагавіне, але й на абшарах усёй былой Югаславіі, яшчэ да таго, як упаў мост у Мостары.

Але больш за само разбурэнне моста, аднак, уражае нешта іншае, бачанае ў кадрах CNN і астатніх тэлевізійных каналаў: шчырая й амаль дзікунская радасць дзейных асобаў гэтай акцыі ў тым часе, калі вялікія каменныя сэгменты падалі ў мірную раку.

Мост — гэта, ведама ж, простая і ўсеабдымная мэтафара. Больш за каго іншага на гэтых абшарах праславіў яе Іва Андрыч. Слова МОСТ прысутнае ў двух ягоных творах — апавяданні "Мост на Жэпе" і рамана "На Дрыне мост". У гэтых творах МОСТ — галоўны герой. Або, можа, лепш сказаць, мост — СРОДАК або МЭДЫЮМ, празь які выяўляюцца лёс і характары ня толькі тых, хто іх будзе, але й тых, хто каля тых мастоў жыў. Мы, ведама ж, можам запытацца, ШТО ГЭТА ЗА людзі, якія з дапамогаю найсучаснейшых знішчальных сродкаў разбураюць мост (гэтаксама, як мы можам запытацца, ШТО ГЭТА ЗА людзі, якія трымаюць у аблозе гарады, бамбардуюць насельніцтва, якое ня можа барацца...), урэшце, ШТО ГЭТА ЗА людзі, якія ў гэтым разбурэнні знаходзяць задалавальнае.

У пэўным сэнсе скандэсанавую ідэю аб Босьніі й яе людзях мы знаходзім у адным Андрычавым апавяданні, у якім мост зусім ня згадваецца — гэта "Ліст з 1920 году". Апавяданне пачынаецца на чыгуначнай станцыі ў Славонскім Бродзе; Першая сусветная вайна толькі што скончылася, а апавядальнік сустракае свайго крыху старэйшага прыяцеля з сараеўскае гімназіі, ждыа, лекара Макса Левэнфэльда, які назаўсёды пакідае Босьнію. Калі ён пытаецца ў яго аб прычыне, атрымвае кароткі адказ — нянавісьць. Прыход цягніка нечакана перапыняе

размову; сустрача, а таксама й апавядальнік атрымвае па нейкім часе ад Макса Левэнфэльда. Гэты ліст можа быць зразуметы як нейкае суб'ектыўнае эсэ або трактат аб нянавісьці й страху, які, паводле Левэнфэльда, толькі карэлят нянавісьці. Таму я думаю, што варта было б падаць некаторыя характэрныя фрагменты апавядання.

На пачатку другое часткі апавядання Макс Левэнфэльд скажа, што людзі ў Босьніі адмаўляюцца прызнаваць існаванне гэтае нянавісьці: "І ты інстынктыўна ўздрыгваеш і абуряецца, калі чуеш гэтае слова... як кожны з вас не жадае яго пачуць, зразумець і асэнсаваць. А рэч якраз у тым, што яго трэба было б заўважыць, прызнаць, прааналізаваць. І бяда ў тым, што ніхто ня хоча й ня ўмее гэтага зрабіць. Бо фатальная рыса гэтае нянавісьці якраз у тым, што басьнійскі чалавек не ўсведамляе нянавісьці, якая жыве ў ім, што ён саромеецца яе аналізаваць, і — ненавідзіць кожнага, хто спрабуе гэта рабіць".

Урэшце — Макс Левэнфэльд канстатуе, што калі б ён застаўся ў Сараеве, ад яго б патрабавалі, каб ён стаў на нечы бок — "каб мяне ненавідзелі й каб я ненавідзеў". А ён гэтага не хацеў, ня мог. І ён пагадзіўся нават стацца ахвярай нянавісьці, каб толькі самому ў ёй ня ўдзельнічаць.

Гэта й ёсць тое, зусім ня лёгкае становішча, у якім апынулася шмат людзей ня толькі ў Босьніі, але й на тэрыторыі ўсёй былой Югаславіі. Такія людзі былі ва ўсіх асяроддзях, аднак трэба сказаць, што на жаль, іх не было зашмат. Або, нават калі іх было й шмат — яны ня мелі ўплыву. І, урэшце, нават калі яны й мелі ўплыў або прынамсі аўтарытэт — яны былі няўзброеныя.

Андрычаў герой, у пэўны момант, скажа таксама, што супольнае сужыццё й мультыкультуралізм часта абгортваюцца ў лёзунгі. У часе, пра які гаворыць Андрыч і ягоны герой, ва ўжытку былі такія — пазней, натуральна, дадаліся й новыя: "Я б брата любіў, якой бы веры ні быў" або "Не пытаюцца, як хто жагнаецца, а чья кроў у жылах", "Чужое шануй, а сваім ганарыся"

І працягне: "Але адвеку ў басьнійскім грамадстве было даволі фальшывай грамадзкай прыстойнасці, мудрага ашукання сябе й іншых гучнымі словамі й пустым цырыманіялам. Гэта як-так прыхоўвае нянавісьць, але не знішчае яе й не замінае ёй гадавацца. Я баюся, што і пад покрывам усіх сучасных мудрых лёзунгаў, у гэтым грамадстве могуць драмаць старыя інстынкты й каінаўскія пляны і што яны будуць жыць, ПАКУЛЬ ЦАЛКАМ НЯ ЗМЕНЯЦЦА АСНОВЫ

МАТЭРЫЯЛЬНАГА Й ДУХОВАГА ЖЫЦЦЯ ў БОСЬНІІ".

Калі й як, дый ці увогуле змяніліся асновы матэрыяльнага й духовага жыцця ў Босьніі — сказаць цяжка. Пакаленне, да якога належу я, гэта значыць народнае праз шмат гадоў пасля Другой сусветнай вайны, сапраўды верыла, што гэта адбылося. Прорвы, поўныя крыві, пакінутыя Другой сусветнай вайною, былі зашпаны пад засенню новае канцэпцыі ЮГАСЛАВІЯНСТВА, якую абвясціла камуністычная партыя. Колькі б цяпер некаторыя ні стараліся давесці, што гэта было навязана зверху, супраць волі народу — гэта не зусім дакладна. Супольнае жыццё й супольная культура ў гэтай самай меры былі й аўтэнтчным жаданнем людзей і ў Босьніі, і ў Югаславіі.

Таму можна было б сказаць, што мультыкультуралізм, калі гаворка йдзе пра Босьнію, і ёсць і ня ёсць гучнай фразай.

Амаль усе гісторыі Босьніі датурэчкага перыяду пісаліся з больш або менш прыхаваных пазыцыяў суседніх народаў;

і пра абедзве Югаславіі ў пэўных — вядома, ня ў тых самых — колах, прынамсі, у адным часе гаварылася як пра "турму народаў". Наступствы аўстра-вугорскага панавання й эпоху Югаславіі часта разглядаюць у змрочных тонах — але рацыянальны аналіз мог бы прывесці нас да высновы, што матэрыяльная й духовая спадчына тых часоў дастаткова значная. І — хацелі б мы прызнаць гэта або не — і пра адно, і пра другое дзяржаўнае ўтварэнне можна гаварыць як пра МУЛЬТКУЛЬТУРНУЮ дзяржаву.

Тут мой роспавед на хвіліну станецца асабістым. Я пакажу вам адно пасьведчанне аб заканчэнні 4-ае класы пачатковае школы. Яно выданае маёй бабулі, якая, паводле дакумэнту, нарадзілася ў 1899 годзе ў наваколлі Тузлы, а жыла ў Бялградзе ад 1919 году аж да самай сьмерці ў тым годзе, калі ў Босьніі распачалася новая вайна. Мы маглі б пачаць аналіз ад маркі гербавага збору ў левым верхнім кутку.

Пасярэдзіне гістарычны герб Босьніі — ён адрозніваецца ад сённяшняга геральдычнага знаку Босьніі й Герцагавіны, які, па сутнасці, уяўляе сабою фамільны герб Катраманічаў, сям'і, якая дала найбольшую колькасць уладароў сярэднявечнае Босьніі. Тэкст "Басьнійска-Герцагавінскі гербавы збор" напісаны колам вакол герба лацінкай і кірыліцай, а тэкст арабскімі літарамі напісаны ўнізе. Падобную сытуацыю з моўнага гледзішча мы маглі б пабачыць і калі б падалі аналізу аўстра-вугорскія банкноты.

Пра Аўстра-Вугорскую імперыю напісана шмат кніг — бальшыня зь іх, вядома, прадстаўляе сынтэтычны погляд. А якім бы мог быць погляд знізу, скажам, суб'ектыўны погляд маёй бабулі? Сёння звычайна ўяўляецца, што сэрбы, а значыць і басьнійскія сэрбы, займалі выключна негатыўнае становішча ў дачыненні да накінутага ім аўстрыйскага ўладарства. У фрагментарных аповедах маёй бабулі Аўстрыя паўставала ня як завасуніцкая, але значна больш як УПАРАДКАВАНАЯ дзяржава. Найслушней, магчыма, было б сказаць, што яе вобраз у значнай ступені амбівалентны. Гэта была чужая дзяржава, дзяржава, якая збірае з сэрбаў падаткі й пасылае іх дзяцей на далёкія франты, дзяржава, якая — якраз дзеля анэксіі Босьніі — мае напружаныя дачыненні зь іх цэнтральнай дзяржавай — Сэрбіяй, але, зь іншага боку, гэта дзяржава, якая праклала дарогі й чыгункі, збудавала шматлікія публічныя будынкі, якія, нягледзячы на бамбардаванні, стаяць і сёння. Урэшце, гэта дзяржава, якая дазваляла ім удала выяўляць сваю нацыянальную сьведмасць праз школы, культурныя й іншыя арганізацыі.

Пасля заканчэння сярэдняе школы мая бабуля атрымала імператарскую стыпендыю ў акадэміі ужытных мастацтваў у Вене на 1914–1915 навучальны год. А цяпер апошні раз зьвернемся да яе пасьведчанья; у Вену яна не паедзе, бо ў Сараеве забіты эрцгерцаг Франц Фердынанд. А каб парадокс быў большы, заўважым, што як сябра "Маладой Босьніі" за ўдзел у замаху быў засуджаны й пазней павешаны яе настаўнік Вэлька Чубрылавіч, чый подпіс стаіць у ніжнім правым кутку пасьведчанья. Гэта, вядома, не адзіны парадокс — калі Гаўрыла Прынцып распачаў вайну, прынамсі калі гаворка йдзе пра Аўстрыю, дык скончыў яе зноў жа адзін сэрб — камандэрам апошняе аўстрыйскае арміі, якая склала зброю на Сочы быў фэльдмаршал Сьветазар Баросевіч.

Югаславія, якую яна выйшла зь Першае сусветнае вайны, была створаная зь вялікім энтузіязмам, аднак канцэпцыя унітарнага або ІНТЭГРАЛЬНАГА ЮГАСЛА-

Характэрна, што й пра Аўстра-Вугор-

ВЯНСТВА імкнулася — беспаспяхова — гвалтоўна выкараніць усе нацыянальны асаблівасці. За тое, што ў Аўстрыі дазвалялася, цяпер людзі йшлі за кратамі, а маханьне нацыянальным сьцягам, хоць бы і сэрбскім, каралася грашовымі штрафамі. Калі неўзабаве перад Другой сусьветнай вайной сталася ясна, што канцэпцыя зьлічэньня народаў засуджана на няўдачу, Югаслаўскае каралеўства ўступіла ў працэс фэдэраваньня паводле нацыянальнага прынцыпу, але працэс гэты перапыніла вайна. Яна, вядома, магла б стаць асобным разьдзелам — зладзействам, учыненым у тагачасных міжэтнічных сутычках, ня могуць і не маглі б не адгукнуцца і ў сёньняшняй вайне.

Аднак важна, як мне здаецца, што пераможцам у той вайне выйшлі тыя, хто прапанаваў фэдэрацыю на новай аснове. У факце, што “ў пакеце” з новай канцэпцыяй фэдэрацыі закладзеныя й пэўная ідэалёгія, хавалася й небясьпека — тая міна, якая пазней непазьбежна выбухне. І зноў тут мы маем сытуацыю, калі мультикультурнае жыцьцё разьвіваецца ў ценю агульнае неапраўлівасці.

Пра мультикультуралізм другой Югаславіі, яе найноўшага пэрыяду, ужо йшла гаворка, зрэшты пра гэты час яшчэ вельмі добра памятаюць сёньняшняе жыхары Босьніі і ўсёй колішняй Югаславіі. Ідэалёгічны ўціск пасупова слабеў, але выявілася, што перажыць дгонае зьнікненьне тая напружаная раўнавага — Югаславія, якою яна была — ня здолела. У марных спробах захавашь шырэішыя, хоць і значна паслабленыя рамкі нейкага дзяржаўнага злучэньня ў Заходніх Балканах галасы з Босьніі былі найбольш шчырыя і, магчыма, найбольш масавыя. Але, як мы пачувалі, гэта не дапамагло ўратаваць мір і шырэішыя рамкі злучэньня народаў.

У гэтым самым месцы, на возеры Вігры, летась, у адной вельмі агульнай размове я згадаў тэзу Тойнбі пра times — памежжа. Вядома ж, няма ніякага сумневу, што ўсе землі колішняе Югаславіі месцяцца ў зоне, дзе пераплятаюцца тры ня толькі рэлігійныя, але й цывілізацыйныя мадэлі. У часы цывілізацыйнага ўздыму адбываецца ўзаемапрацікненьне, і такое становіцца выяўляецца як перавага. У часы вялікіх тэктанічных і гістарычных зрухаў — а наш час зьмены колішняе біпалярнае структуры сьвету бяспрэчна да іх належыць — становіцца на

памежжы абарочваецца надмерным цяжарам.

І, урэшце, мы мусім нагадаць, што пра Босьнію й Герцагавіну ў пэрыядзе пасьля Другой сусьветнай вайны, гэта значыць у пэрыядзе, які ў Югаславіі праходзіў пад лэзунгам “браўэрства й адзінства” — з тым што ў цэнтральнай рэспубліцы гэты лэзунг праводзіўся ў жыцьцё значна старанней, чым у іншых частках краіны — часта гаварылася як пра “Югаславію ў паменшаным выглядзе”. Як кажа адна паўднёславянская народная прыказка, каму вайна — труна, а каму — поўная машына. Мяне зусім ня здзівіць меркаваньне будучых гісторыкаў і сацыёлягаў аб тым, што ўся гэтая нацыяналістычная істэрыя і крывавае оргія, у якой сотні тысяч людзей страцілі жыцьцё, а мільёны — дом і бацькаўшчыну, мела адну цэнтральную прычыну — грошы. Гэтае гвалтоўнае пераразьмеркаваньне капіталаў адбываецца адначасна з працэсамі, якія яго прыкрываюць, але і пакідаюць балючыя сьляды. Працэсы, якія разрабілі Югаславію, не маглі спыніцца на яе ўнутраных межах. Таму й цяжка ня трапіць у лягічную пастку, калі патрабуецца або падтрымаваецца дэзынтэрацыя колішняе Югаславіі ў нацыянальна дзяржавы, і ў тым самым часе высюваецца ідэя транснацыянальнай, адзінай і непадзельнай Босьніі й Герцагавіны. Паводле пастановы, якая ўжо абмеркаваная й падпісаная, мяркуючы з усяго, з разбуранай вайною Босьніі й Герцагавіны ствараецца нешта палобнае да таго, чым была колішня Югаслаўская фэдэрацыя. Гэта, вядома ж, яшчэ адна міна. Таму я думаю, што нягледзячы на тое, што сёньня гэта можа гучаць як утопія, і нягледзячы на ўсё тое, што адбывалася на балканскіх абшарах у апошнім дзесяцігодзьдзі дваццатага стагодзьдзя, адзіным разьвязаньнем для колішніх югаслаўскіх земляў можа быць нейкая новая, гнуткая й разам з тым рацыянальная інтэграцыя.

Хочуць яны таго, або не — усе самаўпэўненьня балканскія народы прыйдуць да нейкае формы бачнага або нябачнага пратэктарату, чым адзіным заданьнем будзе зноў навучыць іх жыць разам.

Пераклаў з харвацка-сэрбскабасьнійскай Сяргей Шупа

* Выступ на сьмінары “Зразумець Босьнію”, Сэйны, кастрычнік 1995 г.

Кніга — поштай

На складзе Фонду “Наша Ніва” маюцца кнігі:

- 1. Адам Глэбус. Толькі не гавары май маме...** Зборнік інтымае прозы. — Менск: Сучасная літаратура, 1995. — 310 с. Кнігі новай сэрыі “Сучасная літаратура” разьлічаны на поўную самаакупнасць. Займальныя сюжэты, даверальны тон, даступнасць — характарыстыкі гэтай сэрыі. 41.000 БРБ
- 2. Адам Глэбус. Скрыжаваньне.** — Менск: БАДППР — “Ковчег”, 1993. — 46 с. Апошні зборнік вершаў Адама Глэбуса. Многія з гэтых тэкстаў сталі агульнавядомымі песнямі, многія перакладзіліся на розныя мовы. 7.000 БРБ
- 3. Эгітані Сміт. Нацыяналізм у дваццатым стагодзьдзі.** — Менск: БФС — “Эўрафорум”, 1995. — 272 с. Кніга прысьвечана шматлікім трансфармацыям нацыяналізму ў нашым стагодзьдзі, параўнаўнаю яго з такімі ідэалёгіямі “выратаваньня сьвету”, як камунізм, фашызм і расізм. 20.000 БРБ
- 4. Джым Эйчысан. Гаваркі і стоты:** Уводзіны ў псыхалінгвістыку. — Менск: БФС — “Кліч”, 1995. — 312 с. Псыхалінгвістыка — новая галіна ведаў. Дасьледаваньне прысьвечанае аналізу таго, што ў нашай мове зьяўляецца вынікам навучаньня, а што мае біялягічны перадумовы. 20.000 БРБ
- 5. Юліяна Вітан-Дубейкаўская. Мае ўспаміны.** — Вільня, 1994. — 192 с. Гісторыя ахвярнага каханьня набожнай жанчыны і безнадзейна хворага мужчыны. Яна — дачка віленскага купца немца Юліяна Мэнке, ён — беларускі палітык і антыквар Іван Луцкевіч. 29.000 БРБ
- 6. Баласлаў Лесьмян. Пан Блішчынскі /** Пераклад з польскай. — Вільня-Менск: “Наша Ніва” — “Мастацкая літаратура”, 1994. — 93 с. Клясык польскай паэзіі Баласлаў Лесьмян (1878-1937) стварае маляўнічы і звалівы сьвет інтымных перажываньняў чалавека. 17.000 БРБ
- 7. Вігаўт Кіпель. Беларусь у ЗША.** — Менск, 1993. — 352 с. У кнізе беларускага эміграцыйнага дасьледніка ўсебакова разглядаецца гісторыя і сёньняшні дзень беларускай дыяспары ў Злучаных Штатах Амэрыкі. 29.000 БРБ
- 8. Беларускі рок-н-рол:** Тэксты (“Бонда”, “Крама”, “Мроя”, “Новае Неба”, “Уліс”). — Менск: “Ковчег”, 1994. — 64 с. 7.000 БРБ

Каб атрымаць патрэбную Вам кнігу, трэба пералічыць указаную суму грошай на адрас: Андрыеўскі Андрэй Паўловіч, Менск 220094, а/с 89. Не забудзьцеся падаць свой адрас.

Кніга — поштай

Рэдакцыя часопіса “Калосьсе” прапануе наступныя выданьні:

- 1. Калосьсе, №1-1993.** — 60 с. У нумары зьмешчаны творы Юрася Пацюлы, Леры Сом, Ігара Сідарука, Алесь Аркуша, Юрыя Гумянюка, Кастуся Гаманца і іншых, успаміны Андрэя Чэмера і Анаталія Іверса пра віленскае “Калосьсе” 30-х гадоў і ягонага рэдактара Янку Шугаўча. 10.000 БРБ
  - 2. Калосьсе №2-3-1995.** — 144 с. Творы Хведара Ніцкі, Славаміра Адамавіча, Вінцэса Мудрова, Ігара Сідарука, Алесь Шаліпа, Васіля Кроквы, першая кніга “псыхалёгічнага” романа Юрыя Гумянюка “Апосталы Нірваны”. 25.000 БРБ
  - 3. Вінцэс Мудроў. Жанчыны ля басэйна.** — Менск: Мастацкая літаратура, 1992. — 160 с. Першы зборнік прозы аднаго з “дыназаўроў” сучаснага беларускага андрэаўдэ. 15.000 БРБ
  - 4. Юры Гумянюк. Твар Тутанхамона.** — Палацк: Палацкае лядо, 1994. — 52 с. Другі пазьны зборнік паэзо-постмадэрніста, вершы: “Прагулянка маркіза дэ Сада”, “Горэлі гоўны каплялош”, “Фанэра над Парыжам”, “Сьлімакі” ды іншыя. 10.000 БРБ
  - 5. Алесь Аркуш. Разьтаньне з Танталам.** — Палацк: Палацкае лядо, 1994. — 54 с. Зборнік вершаў, пострамантызм, “нешта больш салодкае за Рай і страшнейшае за Пекла — блуканьне па кругах уласнае душы. Самастойна. Без Вэрціганя” (Алена Шаліпа). 10.000 БРБ
  - 6. Ігар Сідарук. Саната Арганата.** — Палацк: Палацкае лядо, 1994. — 64 с. Ненармаваная лексыка, жудасныя сюжэты, “любашчы”. 10.000 БРБ
  - 7. Лявон Вольскі. Калідор.** — Палацк: Палацкае лядо, 1993. — 38 с. Зборнік паэзіі, які вядомы паэт-рокер напісаў у адзінаццаці іпастасях. 10.000 БРБ
- Каб атрымаць патрэбную Вам кнігу, пералічыце названую суму грошай на адрас: Алесь Козік, Навапалацк-11, п/с 36. Не забудзьцеся падаць свой адрас.

На складзе Фонду “Наша Ніва” ёсьць на продаж касэты:

- 1. НОВАЕ НЕБА. Сон у трамваі:** Сон у трамваі; Выбар; А ты забудзь май імя; Жалівае прыгажосць; Дом; Калыханка; Таму што; Той, хто стаіць у мяне за плячым.
- 2. НОВАЕ НЕБА. Go home (1995):** Прэзыдэнт, ідзі дамоў; Дакраніся да вады; Подое сьнег; Крот-2; Электарат; Цемра; Выгнаны сын; Канцэрт у Westclub 7 сакавіка 1995 г. (Жывы гук).
- 3. КРАМА. Хворы на Rock-n-Roll:** Бяжы, хлопец; Здраднік; Хворы на рок-н-рол; Выпі са мной да дна; Чыкага найт; Каханьне а шостаў гадзіне; Стэфаніда; Мне мой сябра сказаў; Новая кроў; Будзь разам з нам.
- 4. N.R.M. LaLaLa (1995):** Белья ребедезі; Нацыя; Дорога; Мітусыня; Не ходзіце ў цёмны лес (Зомбі); Бацька; Трактор; Дзе тое слова; Дойце; Бывай; Лалалала; Халі-галі.
- 5. ULIS. Life (1996):** Як плыць ракі; У вагні; Паходная; Па-над дахамі; Залаты ланцуг; Аднойчы; Пачвара; Усё было недарэчы; Альбо бывай; Па калідоры; Астатні цяжкі; Усё альбо нічога; Цмок, каралева.
- 6. БОНДА. Найлепшыя песні:** Не сьляжайся; Ліст дадому; Слуцкая брама; Кожны з нас; Падарожжа; Блюз; Вынаходнікі; Стэфка; Соль жыцьця; Раз-пораз...
- 7. РЭНЭСАНС (беларускі джаз):** Sensation; Dippermouth Blues; Solitude; Medley: Hello, Dolly, Black Eyes (trad. tune); Mock the Knife; Tin Roof Blues; Panama; St. James Infirmary (trad. tune); Mikita (Belarusian folk song); Washington and Lee Swing; Finish Polka (trad. tune); Memphis Blues; High Society; Basin Street Blues; Russian Dance Tune; I've Founde a New Baby; Tiger Rag.
- 8. БЕЛАРУСКІЯ НАРОДНЫЯ КАЗКІ:** Коцік Петрык і мышка; Пра што кукуе зяюля; Пых; Сьмяк з кулачок; Коцік, пёўнік і лісіца; Пішанічны каласок; Дзёдава рукавічына; Пра падарку; Пра старога ката; Як баба гуся продавала; Сіняя сьвіта.
- 9. РОК СУПРАЦЬ РЭВАЛЮЦЫЯЎ (“Новае неба”, “Зіндан”, “Уліс”, “Мроя”, “Крама”).**
- 10. БЕЛАРУСКАЯ МУЗЫЧНАЯ ЛІТАРАТУРА (1-3)**

Фонахрэстаматыя, т.1: Беларускія канты; Песнапэньні пра Ефрасіньню Палацкую; Музыка невядомага аўтара XVIII ст. на вершы Сымона Палацкага; Помнік музычнай культуры Беларусі XVI-XVII ст. “Палацкі сьвятак”; Мацей Родзівіл. Дывертэмант у трох частках; Яган Давід Голанд (лібрэта М.Радзівіла). Оперэ “Агатка, або прыезд Пана” (1784 г.); “Нясвіцкая мяса”; 1730 г. (фрагмент); Тадевуш Касьцюшко (1745-1817). Полянэз; Васіп Казлоўскі (1757-1831); Міхан Клеафас Агінскі (1765-1833). Паланэз Фа мінор, Паланэз Ля мінор “Разьвітаныя з Родзімой”; Міхан Казімер Агінскі (1730-1800). З сьвятка романсаў “Да Касі”; Эрнэст Ванжура. Увэртюра да балетнай пантэімі “Арлекін-нявольнік”.

Фонахрэстаматыя, т.2: Л.Шлэг (сл. народ). Лубок; Д.Смоўскі. Канцэртна для сопа, скрыпкі і аркестру; Э.Козачкоў. Увэртюра для духавога аркестру; Рафаіл Вардоцкі. Апапён-заканадаўца, лібрэта М.Цяцэрскага.

Фонахрэстаматыя, т.3: А.Банадэрэжа, сл. Мітрапаліта Кіеўскага Іларыёна. Пачвала Вялікаму князю Уладзімеру Сьвятаслававічу; А.Мдзівані (сл. народ). Гуцелькі; А.Багатыроў. Маладыя гады; В.Войцік. Сьміта ў старадаўнім стылі для цымбалаў; М.Чуркін. Калыханка для скрыпкі і ф-на; Л.Мурашка. Саната для фартэпіяна.

КАСЭТЫ

ПШТАЙ

Для атрыманьня адной касэты неабходна даслаць 20.000 руб. на адрас: 220094 Менск, а/с 89, Андрыеўскаму Андрэю Паўловічу. Не забудзьцеся падаць Ваш адрас.

“Літоўская мэтрыка”

Фонд “Наша Ніва” мае намер завезьці ў Беларусь тамы Літоўскае Мэтрыкі, што выйшлі летась у Вільні. Гэта тамы №6 ды №8, пра якія “Наша Ніва” ўжо пісала (№3, 22 сакавіка 1996 г.). Арыентоўны кошт таму — 10 далараў.

Заяўкі на тамы “Літоўскае Мэтрыкі” просім дасьляць паштоўкамі на адрас: Менск 220094, а/с 89, Андрэй Андрыеўскі.

Пра ўмовы атрыманьня кнігаў будзе паведамлена ў другой палове траўня.

LIETUVOS
METRIKA
(1499 – 1514)

Славамір Адамовіч

+++

З цыкля "Каханьне
пад акупацыяй"

Зайшла. Расказала пра мужа,
аптэку, праблемы дачкі,
згадала, што трэба стужак
чырвоных купіць і гаршчкі
пад кваткі — растуць яны хутка
(каму ж, як ня ім, расьці).
Шагнула: "Гуляе чулка,
што могуць па вас прыйсьці".
"Напэўна. І ўжо хадзілі...
Ды што ж нам стаяць вось так?
Пакуль яшчэ не пасадзілі,
давайце мы здзейсьнім акт.
Давайце накрыйм белым
казённае кана-пэ
і нашым супольным целам
мы выкажам ворагу "фэ".
Пакуль ён стаіць за дзьвярыма,
мы будзем спружынай рыпец
і пахнуць любоўным зарынам,
і плакаць, і ксьціцца, і пець.
Вы згодны з такім прасктам?"
"Я згодна, давайце здзяйсняць:
я буду вашым аб'ектам,
які неабходна кахаць..."
І так мы любіліся доўга,
а ён за дзьвярыма стаяў
і кляў на чым сьвет свайго бога,
пакуль канчаткова ня зьявіў.
У дзевяць мы выйшлі з кватэры,
зірнулі на скурчаны труп,
і сталі сьмяяцца бяз меры
спакусьлівым сьмехам суккуб.

* Гэты верш — адзіны твор С.Адамовіча, які адшукаўся ў "Нашай Ніве" пасля ператрусу, праведзенага ў рэдакцыі "наведнікам" з КГБ 24 красавіка 1996 году. Падчас ператрусу ў нас былі скафісаваныя ўсе архіўныя паперы, здымкі, дзённікі і г.д., якія мелі хоць нейкае дачыненне да асобы С.Адамовіча.

Нагадаем, што паэт і журналіст Славамір Адамовіч (нар. 1962), які зьявіўся ў "НН" некалькі сваіх артыкулаў, цяпер знаходзіцца ў следчым ізалятары КГБ у Менску. Крымінальная справа ўзбуджаная за верш "Убей прэзідэнта", надрукаваны ў віцебскай газэце "Выбар" і ў самавыдачай улётыцы "Лукашэўская правда". С.Адамовічу інкрымінуецца заклік да тэрарыстычнага акту і зьяржэння цяперашняй улады.

Паказальна, што ўсё абвінавачваньне будзеца толькі на інтэрпрэтацыі згаданага верша, бо ані прозьвішча прэзідэнта, ані краіна там не называюцца. Мы маем справу з клясычным прыкладам перасьледу за друкаванае слова, калі ў якасьці доказы выступаюць домьслы. Гэтым тлумачыцца зацікаўленьне, якое выявілі да справы С.Адамовіча міжнародныя праваабарончыя інстытуты, сярод якіх — арганізацыя "Пісьменьнікі ў турме".

Сёньня цяжка прадбачыць, чым закончыцца справа С.Адамовіча і ці прынясуць пён захады праваабаронцаў. Але тое, што мы маем справу з першым арыштам паэта ў Беларусі за апошняе паўстагодзьдзе, — гэта ўжо здзейсьнены факт. Ён належыць гісторыі, гэтакасама як многія творы Славаміра Адамовіча належалі анталёгіі нацыянальнай паззіі.

Верш "Зайшла. Расказала пра мужа..." публікуецца ўпершыню.

Цяпер сьцеражыся, каб не памерці раптам... Разанаўская "Гліна" спаўзла з паперы ўніз, распласталася белым на доле, сабрала нябачным магнітам у дбайную варону два чорныя слупкі штрыхоў. Бессаромная, дзяўбла скандальная асоба лёд і ня чула, што слухае яе зьверху ўніклавае вуша Калекцыянэра.

Заспаны, ён называў сваё імя: дрыготка-шурпатае, з шапаченьнем падсмажанага на ветры лісьця. Але мяне занадта спакушалі выцягнутыя ўперад губы, таму ня маю моцы ўзгадаць гэтую таямніцу, што раскрыла б вам карты альбо перасьцерагла. Усё ж абяцаю, што навучу вас хадзіць па цнатліва скурчаных сьцежках, хаця... Баюся, што цнота — менавіта тая рэч, якую згубіў на іх Калекцыянэр...

А на пяць паверхаў вышэй за варону, у пустой аўдыторыі ін'язу з адным стомленым чаканьнем мяне госьцем, горад глуха загучаў. Перастаралася настэрная наша сяброўка: скубанула-ткі балючага нэрву — ажно званы ліхтароў пахіснуліся на драгах. Ганарлівая вулка войкнула, сьцялася, тарганула зьяняацку горад, пацагнула старыя струны — спудзіла немы сон. Горад крутануўся пашарпанай плытаю, і прызначэньне ня ўстояла: расьціснула старэчыя пальцы, выпушыла ручку ад грамафону — дзынь. Аплядысменты дзьвярэй, апантанасьць тралейбусаў, істэрнасьць тэлефонаў, флегматычнасьць лядоўняў, сутарговасьць відэльцаў у шуфлядзе, прывітаньні, пацалункі, маланкі, шампанскае, пырскі... зайгралі невыносны катастрофічны джаз. Ён ірваў нутро на словы і патрасаў імі, як румбай, у гонар першаадкрывальніка...

Сказаць праду, цяжар славы мучыў Калекцыянэра яшчэ ў дзяцінстве. Уявіце сабе, якая гэта пакута для дзіцяці ў клятчастай кашульцы і памаранчовых калготках — ня марыць, а ведаць, што ты станеш знакамітым мастаком, пісь-

КАЛЕКЦЫЯНЭР

АПАВЯДАНЬНЕ

меньнікам, музыкам... Таму, калі аднагодкі ў "Плянэтары" глыталі ад захаплення зоркі, бедны Калекцыянэр са скурхай шаптаў сабе: "Вам дык добра дзівіцца, а мне туды сапраўды ляцець..." Але ўсё ж накіравана яму было застацца ў вялізнай каробцы з чалавечкамі, з якімі забавляліся няўмольна і адчужаныя волаты.

Па сутнасьці, яны не перашкаджалі маленькаму Калекцыянэру і нават дзволілі, гадоў празь дзесяць, абазваць сябе прымхамі. Калекцыянэр жа крыўдзіўся, калі ліхтунгі адскубалі жывое мяса з яго душы, і ўсё гадаў, чаму волаты такія несумленныя і несправядлівыя да люблага хлопчыка. Паверце, ён бы здаўмеўся, каб не адна супярэчлівая асаблівасьць: Калекцыянэр адчуваў, што ведае ўсё, таму нічога не дадумваў да канца. Наш празрлівец навучыўся толькі зьлёгка дакранацца да клявіатуры, бо кожная ідэя абяцала быць удачай і кожная загадка самааддана скідвала чаравікі. Але паступова сэнсы зашчыліся ў шкляную глыбіню, на паверхні якой ужо немагчыма было ўтвараць разгадкі. Раней шыры і непасрэды, творца зьякаўся альбо проста аступіўся і пасяляхова сасьлізгнуў на шахматную дошку. Там ён пэрыядычна займаў то чорныя, то белыя клеткі — абы жыць паводле правілаў, шчасьлівым падданым Яе Вялікасьці Неабходнасьці.

Наваяўлены пераможца ў шахматах і фэйны артыст, Калекцыянэр прыхільна прыняў сяброўства Заведзенага Парадку. Пабрацку падзялішы ўтульны фа-

тэль (Калекцыянэр — ленавата, у атачэньні трох мяккіх сьценаў, Парадак — груганом на сьпінцы), яны каціліся па аб'еджанай вузкакалейцы (дзякуй Богу, не пад адхон), маўчалі, лупілі вочы на сонца, ніколі ня бачылі месяца і наагул славіліся як самыя дабрадзежныя пэрсоны. (Сумняюся, праўда, што на іх калі-небудзь глядзеў сьвет.) Але, як прынята, аднойчы рэйкі скончыліся, і пад руку ня трапіла ніякай мапы, акрамя ўласнай далоні. І ці то сэнсы варухнуліся ў сьненні, ці то смутак па іх уткнуўся ў шыю, аднак нешта далікатнае й кісьлявае здрыганулася, прашкраблосся па горле і выскачыла вонкі. Прэч. Прэснае бясьільле расплылося ў душы й роце. Раптоўная спустошанасьць абясквеціла выратавальныя сэмэфоры й апрасьціла сьмерць. Тытры з актораў і агучвальнікамі й імёны перакладчыкаў былых-паэтаў угрызьліся пячаткай у "Сэртыфікат Калекцыянэра". Ды й што заставаўся чалавеку, які больш ня ўмеў жыць, калі не калекцыянаваць? Адчужаньні, уражаньні, дні, думкі...

Цяпер Калекцыянэр дакладна быў асуджаны на заведама добрае, але не на жаданае. Снабіцкі лёс клапатліва выкрасьліў стылёвыя памылкі і нават нязначныя сэнтымэнтальныя банальнасьці. О не, Калекцыянэр ня быў адзінокай — яму бясонца дапякалі карагоды разнамасных дабрадзеяў, але ніхто з ягоных прыяцеляў не падраваў, што ён меў патрэбу ў іхных пустых кватэрах, але не ў спачуваньнях. Можна, гэтая цяга да замкнёных бязьлюдных памяш-

каньяў і зрабіла Калекцыянэра начным вартаўніком у аптэцы, дзе ён спаў нераспрануты на чорнай дэрматынавай канапе. А зранку (калі сьнег сьвязаўла бурчэў на сьвятло) яго вытачаная, быццам сьпісаная з дыплёнскай амфары, пастава атручвала лекавым пахам трамвай. Стомленыя вочы колеру поўні счысчалі зь мяне пыл, як пэндзаль археоляга, калі я цкавала за "ой-якім-бледным-вытанчаным-хлопчыкам..." — напэўна-распусьнікам" з апошняга сьядзеньня. Тады я яшчэ не спрабавала намаляваць, як Калекцыянэр вяртаецца ў трохпакаёвую кватэру, дзе бегаюць мама, тата й сястра. Я не ўяўляла, як ён прымае душ, п'е каву, плоціць за газэты і ўключае "Радые Рокс". Гэта пазьней я даведлася, што пакой Калекцыянэра — зборшча прыгожых шматзначных рэчаў і нават на запленіку, зь якім ён ідзе на вечаровы архітэктурны факультэт, — рэпрадукцыя Пікаса. І, бадай, адзінае, чаго мне не ставала месяцы праз тры — гэта пракрасьціца ў дом Калекцыянэра і падглядзець, як ён чытае, паліць, думае й засынае на зялёнай канапе да чарговага тэлефоннага званка.

А пакуль... Калекцыянэр дабрадзеяна нанізваў кампаніі, джазавыя кавярні, напаўэлітарныя клубы, "постэлітарнае" кіно... Былая прыязнасьць да людзей, музыкі перайшла ў любоў да прыязнасьці, і ўжо цяжка было разабрацца, ці сутнасьць гэтыя густы, ці "прафэсія". Прынамсі, гульнёй у бізнэс жыцьцё ўсё-ткі стала. І ў гэтым сьвеце штучных умоваў аднойчы мела адбыцца здзелка.

Станіслаў Ежы Лец

Непрычасаныя

Разбураючы помнікі, не краінае пастамэнты. Яны заўсёды спатрэбяцца.

Мне сьніўся кашмар: перарост бюракратыі ў краіне, дзе нядаўна скончылі ліквідацыю непісьменнасьці.

Уваскрасаць могуць адно трупы. Жывым цяжэй.

Усё ў руках чалавека. Таму мышь іх трэба часта.

Нават бараду прарока можна пагальць.

Я веру, што чалавек некалі створыць "Гамункулюса", штучнага чалавека, але хай ён не стварае яго на ўласнае падабенства, як гэта памылкова зрабіў Бог.

На следчым экспэрымэнце труп не распазнаў свайго забойцы.

Мне сьнілася рэчаіснасьць. Прачнуўся з палёгкай.

Лепей ужо надпіс "Уваход забаронены", чым "Няма выйсся".

Заўжды знойдуцца эскімосы, якія распрацуюць для жыхароў Конга ўказаньні, як сябе паводзіць падчас найбольшых сьпэкаў.

Калі міт сутыкаецца зь мітам, сутычка заўсёды вельмі

рэальная.

А можа Бог хацеў, каб я быў атэістам?

Ня маючы хрыбта, не вылазь са скуры.

Нават на троне праціраюцца порткі.

Я — прыгожы, я — дужы, я — разумны, я — добры. І я сам усё гэта адкрыў!

Балота часам стварае ілюзію глыбіні.

Свабоду ня можна сымуляваць.

"Я толькі пальцам яму прыгражу", — сказаў ён, кладучы палец на спуск.

Падзяляць людзей можна па-рознаму! Вядома. Можна на людзей і вылюдкаў. Зьдзіўлены кат сказаў: "Я падзяляю іх на галовы й тулавы".

Калі б можна было даіць ахвярнага казла!

Прыгожая хлусьня? Увага! Гэта ўжо творчасць.

Ня скокай з матыгай на сонца. Нам павінна хапіць яго яшчэ на мільярды гадоў.

Нават у ягоным мысьленьні былі моўныя памылкі.

Ён нагадвае вош на лысіне. Вакол бляск, а усё адно — вош ёсьць вош.

Авечка, што мела залатое руно, не была багатая.

Богу — богава, кесару — кесарава. А што людзям?

Ня будзь снобам. Ня хлусь, калі за праўду болей плоціць.

"З аднаго крыжа можна было зрабіць дзьве шыбеніцы", — з пагардай сказаў спэцыяліст.

Я сустраў настолькі неначытанага чалавека, што цытаты клясыкаў ён вымушаны быў прыдумваць сам.

Многія бумэрангі не вяртаюцца. Выбіраюць сваю долю.

Часам нават дурны бот пакадае незьнішчальны сьлед.

Калі плёткі старэюць, яны стаюць мітамі.

Глупства не вызваляе ад мысьленьня.

Часам д'ябал мяне спакушае паверыць у Бога.

Ніхто ня хоча адчуваць смаку дрожджаў у цесьце, якое менавіта дзякуючы ім стала хлябам.

У што я веру? У Бога, калі ён ёсьць.

Калі народ ня мас голасу, гэта чуваць нават тады, калі сьпяваюць гімн.

Нават сабака ў сталіцы брэ-

ша больш цэнтральна.

У барацьбе ідэяў гінуць людзі.

А той, хто нявінны, хай першы кіне камень. Пастка. Тады ён ужо ня будзе нявінны.

Чым меншыя грамадзяне, тым большай ім здаецца імпэрыя.

Тое, чаго ня можна сабе ўявіць, часта можна сабе купіць.

Падумай, перш чым падумаць.

Ня ведаючы замежнае мовы, ніколі не зразумееш маўчаныя чужаземцаў.

Калі міт ператварэцца ў рэальнасьць, чыя гэта перамога — матэрыялістаў ці ідэалістаў?

Прымаўкі прырачаць адна адной. Менавіта ў гэтым народная мудрасьць.

"Гэта толькі мэтэор", — пагардліва сказала сьвечка.

Пурытане павінны насіць два фігавыя лісткі на вачах.

Клічнік, які стаміўся, робіцца пыталнікам.

Усё — ілюзія. Папярэдні сказ — таксама.

Кульгае — значыць, ідзе.

Нават відавочна было, што Галюны Гандляр Рабамі ніколі ня дасьць калекцыянэру тое нясьцерпнае Нешта, якое лунала побач, але не знаходзіла выразу. Ды й якая-небудзь суджаная Яна ніяк не хацела ступіць у халодны ручай падрыхтаванага вобразу.

З прыкрасьці Калекцыянэр сысьцінуў у кішэні нерасколаты каштан, калючкі яго супакоілі й суцешылі небараку. Ён пачуўся змоўшчыкам у цёмным горадзе жаданьняў: усе тут мелі каханьне альбо поўную яго адсутнасьць, а ён, Калекцыянэр, — шчаціністы каштан.

Але хвароба ўжо цапавала паветра, і прадбачаньне зусім не прадухіліла, а паскорыла Яе надыход. А менавіта... Наступным

днём. Калі валасы аптэкара яшчэ не абсохлі пасьяла душу. І далікатная парфума апраўдана песьціла фанабэрыю. Разам зь сябрамі ў дзьверы ўшчамілася трамвайная дзяўчына з тварам коткі.

— Не палі.

Яна пачынала рухацца так рэзка, быццам Яе казыталі, а працягвала лянвіва, нібы паблажліва да ўласнага ўменьня хадзіць. Яна размаўляла так хутка і такім мятым голасам, што Калекцыянэр пачырванеў. Яна была непрадказальная, але сказаць пасьпявала ўсё. Яна назвалася ўсімі, кім толькі можна: перакладчыцай, студэнткай, геніем, удавой, мастачкай і, здаецца, журналісткай. Сапраўды, Яна рабіла ўражаньне ачумелай коткі,

якую бесьперапынна то гладзілі, то тузалі за хвост.

— Але ж не палі.

... Дома, на апошнім, трэцім, паверсе белага будынку, Яна ўвесь час спакушала саксафон і падалася не такой мітусьлівай, хаця шаплявай і досыць зьездлівай. Калекцыянэру падабалася, што ўсё, што Яна ні рабіла, выглядала неяк культура, хоць і высветлілася потым, што абрадавая засяроджанасьць — ад дрэннага зроку. Наагул жа герой крыху асьцерагаўся Яе розуму, але зацята прасоўваўся ў напрамку Яе прывіднасьці. Успрымальная да лісьлівасьці, Яна ацніла такую дагодлівую настойлівасьць і ўзьвяла Калекцыянэра ў каханкі. Вас гэта расьсьмешыць,

але яшчэ два гады мы абодва былі ўпэўненыя, што сустракаемся ўпотаі. Употаі адзін ад аднаго. Далібог, ня ведаю, нашто я згадзілася на гэтую сьвядомую памылку, але прызнаюся, Калекцыянэр — адзіны чалавек, які мяне перахітрыў. Прасьвятленьне не каштавала мне ні жыцьця, ні веры, але, прыхаваная здзічэлым павуціньнем парку, я разьдэрла-ткі зубамі вусны:

— Не палі.

— Але чаму, нарэшце?

— Проста мне патрэбны твой пах.

— Пах?!

— Пах сьліваў і апэльсынаў.

... Мой мілы Калекцыянэр. Ты памрэш на сваёй канапе ў пантофлях, агорнутых пылам, і гэта будзе ня пыл падарожжаў, а пыл здзейсьненага жаданьня, дасягнутай мэты, блазнаватай задаволенасьці. Гэта будзе сьлед няпройдэнага, непражытага, непераадоленага — ці то ўсяго, што ты вылучыш сваім заповітным спакоем сярод дробных экспанатаў. Твой твар скамянее, каб адбіць паталягічную прагу адзіноты і свабоды. Як шкляр, яны выдзьмулі тваю надзвычайную непранікальнасьць, і яна няцямна бянтэжыцца перад чужым дрыжэньнем. І ў гэтай дрыготкай неспасьціжнасьці ты выбіраеш свае калекцыйныя штучкі: адчыненае вакно, канапу, птушак і кнігу. Ты нават не хаваеся — ты проста разводзіш рукі. А я — у самоце, сухой і нэрвовай, глынаю адраджальную й ненавісную непазьбежнасьць... адчыненай форткі, канапы, птушак і кнігі. І няхай я дасьледую ў недарэчнасьці смак віна, але ўсё ж дачакаюся тваёй добраахвотнай уважлівасьці і гарбаты. Як кадкам зь фікусамі, я дапамагу табе засадзіць маім імем дом, каб яно пацямнела й зьнікла. І сярод жудаснай абыдзёншчыны, зь мяккай булкай, зморшчаная старая, я ўсё-ткі застагну ад жаданьня, калі выстрымну крошку на твой мёртвы рот. Ні зганеная, ні ўзнагароджаная. За ўсё жыцьцё — твой адзіны пэрл.

Фота Іван Пінкава

ДУМКІ

Быць сваім уласным міністрам унутраных справаў.

Многія з тых, хто апярэдзіў час, былі вымушаныя чакаць яго ў ня надта выгодных памяшканьнях.

Непісьменныя мусяць дыктаваць.

Ці людажэрца мае права казаць ад імя тых, каго ён зьёў?

Гавары мудра: вораг падслухоўвае.

Француская Рэвалюцыя на прыкладзе паказала, што праиграюць тыя, хто страчвае галовы.

Плягятары сьпяць спакойна. Муза — жанчына, і рэдка прызнаецца, хто быў першы.

Будзь рэалістам: не кажы праўды.

Усё ўжо напісана. На шчасьце, ня ўсё яшчэ падумана.

Улада часьцей пераходзіць з рук у рукі, чым з галавы ў галаву.

А можа хай два Гамлеты б'юцца: каму зь іх быць, а каму ня быць?

Сена, што ў галаве некаторых паэтаў, відавочна не падабасца Пэгасу.

У некаторых крыніцах на-

тхнення музы мыюць ногі.

Калі слова робіцца целам, то перастае быць літаратурай.

Набліжаючыся да праўды, мы аддаляемся ад рэчаіснасьці.

Людзі маюць спозьненую рэакцыю: разумюць звычайна толькі у наступных пакаленьнях.

За колькі галасоў лічыцца ў галасаваньні голас гісторыі? Я ня згодны з матэматыкай. На маю думку, сума нулёў дае грозную лічбу.

Увесь дзень я ня мог прыгадаць слова "гільятына". Галава баранілася.

Ня кожны чалавек, які зашмат ведае, пра гэта ведае.

Сапраўднага мужчыну можна пазнаць нават калі ён голы.

Калі нараджаецца пэсымізм? Калі сутыкаюцца розныя аптымізмы.

Разумовая правінцыя — спробы мысьленьня на адлегласці ад мозгу.

Часьцей за ўсё страчваюць свабоду тыя, хто яе прагне.

Люблю чытаць жыцьці некаторых сьвятых ад канца, бо тады я пачынаю верыць, што

нехта зноў можа стаць чалавекам.

Некаторыя людзі пазбаўленыя дару бачаньня праўды. Але якой жа шчырасьцю нясе ад іхнай хлусьні.

Д'ябал ня сьпіць. Абы з кім. Канец нэкралёгу: Не памёр. Зьмяніў лад жыцьця.

Некаторыя думкі прыходзяць у галаву пад канвоём.

Чалавек — пабочны эфэкт каханьня.

Які ж дабрабыт мусіць быць у дзяржаве, якая дазваляе сабе з паловы насельніцтва зрабіць паліцыю, а другую палову трымаць на дзяржаўным хлебце ў турме.

"Вышэй галаву!" — сказаў кат, закідваючы пятлю.

Сумна, калі хрыбет выпростваецца толькі на крыжы.

Сумленьне нараджаецца часам зь ягоных дакору.

Ах, колькі ж Агліянтаў на палітычных мапах!

Я пішу адно прынагодных твораў: пра жыцьцё.

Няведаньне законаў не вызваляе ад адказнасьці. Але веданьне — часта.

Сапраўдны вораг ніколі цябе не пакіне.

Некаторыя нацыянальныя трагедыі ня ведаюць паўзаў.

Мне сьніўся Фройд. Што гэта азначае?

Гісторыя — гэта збор фактаў, якія не абавязкова йснавалі.

Ён напісаў: "Пагалоўце быдла ўзрастае". Аптыміст? Пэсыміст?

"І золак кідае цені!" — сыкнула цемра. "Але ў іншы бок", — растлумачыў золак.

Пытаеш, чаму людзі выскокваюць з карабля, які ня тоне? Яны заўважылі, куды ён іх вязе.

Калі хамэлеон пры ўладзе, ён зьмяняе колер атачэньня.

Сьвет заўсёды вяртаецца да нормы. Важна, да чьёй.

Я бачу яго наскрозь і ведаю, хто за ім стаіць.

Ня ўсё, што істаецца, можа быць калыскай.

Ёсьць знакі на небе й на зямлі. Вучыся распазнаваць іх дзяржаўную прыналежнасьць.

Эпохі стварае археалёгія.

Многія рэчы трэба давесці да абсурду, хай пазнаёмца з уласным бацькам.

Пераклаў з польскай Аляксандар Айна.

ЗАНАТОЎКІ ЭГАІСТА

Адам Глёбус

Добра атрымліваецца ў кіно...

Заўсёды добра глядзяцца на кіна-

экране вершнікі. Вершніцы таксама някепска атрымліваюцца ў кіно.

Кальханьне фіранак, запавесаў, штораў выдатна аздабляе любы кінасюжэт.

Разьбіваньне шкла, посуду, вітрынаў, шылдаў проста зачароўвае, калі іх адзьмуць на плёнку. Асабліва ўражае разьбіваньне кулямі вялікага акварыюма з жывымі залатымі рыбінкамі, найбольшы эфэкт дасягаецца не ў кінаатэатры, а дома ў тэлевізары.

Выбухі, пажары, руйнаваньне — знаходкі для кінавытворцаў.

Кінаагратары вельмі любяць фіксаваць розныя віры, струмяні, кроплі, пlynі, і яны не памыляюцца ў сваёй любові.

Узьлёты й пасадкі самалётаў прысутнічаюць у кожным другім фільме, як і цягнікі. Мне яны не асабліва падабаюцца, але ў кіно атрымліваюцца добра.

Някепска глядзяцца на экране пахаваньні, хаўтуры і іншыя ўрачыстасьці, асабліва калі яны з часам страчваюць ідэялігічную афарбоўку.

Непрыстойныя жэсты выглядаюць на кінаэкране заналта тэатральна, але трапляюць у лік набыткаў праз сваю прыродную яскравасьць ды эратычнасьць.

Яшчэ добра атрымліваецца на кінаэкране дэльфіны, якія выскоквае з валы і пасьяла падае — вяртаньне ў водную стыхію.

А яшчэ на экране добра глядзяцца чорныя акуллары.

Не глядзіцца на кінаэкране...

Вельмі кеписка глядзяцца на экране інваліды, бо ўвесь час ўзнікае сумнеў: а ці сапраўды ён сляпы, а ці сапраўды ў яго няма нагі, а можа ён яе ўдала схваў, каб нас падмануць?

Кеписка атрымліваюцца на экране колеры; кіно і тэлевізія ў першасутнасьці сваёй манахрамнасьці, і пра гэта варта памятаць.

Пра тое, што можна пачуць, але нельга пабачыць...

Нельга пабачыць, але можна пачуць, як драпежна скрыгоча зубамі цягнік.

Можна пачуць, хоць і нельга пабачыць, як тонкія палышы начнога дажджу пастукваюць па бляшаным падваконьні.

Можна, калі стаіцца й прыслухацца, пачуць, як стамлёны жыцьцём векавы дуб уздыхне й хмыкне.

З кім нельга спрачацца...

Нельга спрачацца з мэдыятрою; зь міліцыянтам лепш не ўступаць у спрэчку; нічога не давядзеш і настаўніку фізычнай культуры.

МРОІ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МУЗЭЙ ГІСТОРЫІ
І КУЛЬТУРЫ
РЭСПУБЛІКІ
БЕЛАРУСІ

**ВЫСТАВА
ДЗЯНІСА
РАМАНЮКА**

**АДКРЫЦЬЦЁ —
17 ТРАЎНЯ
А 17 ГАДЗІНЕ**